

Per: Eduardo Salvador

Tutora: Eulàlia Torra

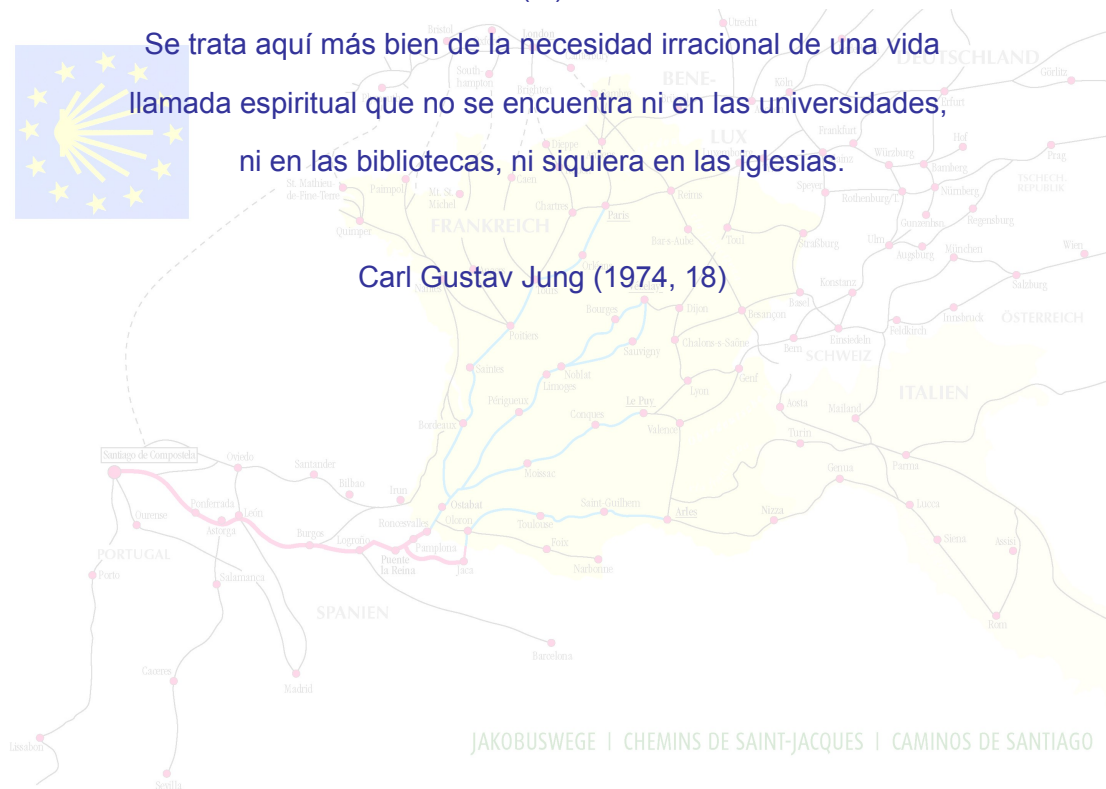
“La convicción moderna de la primacía de lo físico conduce,
en último término, a una psicología sin alma.

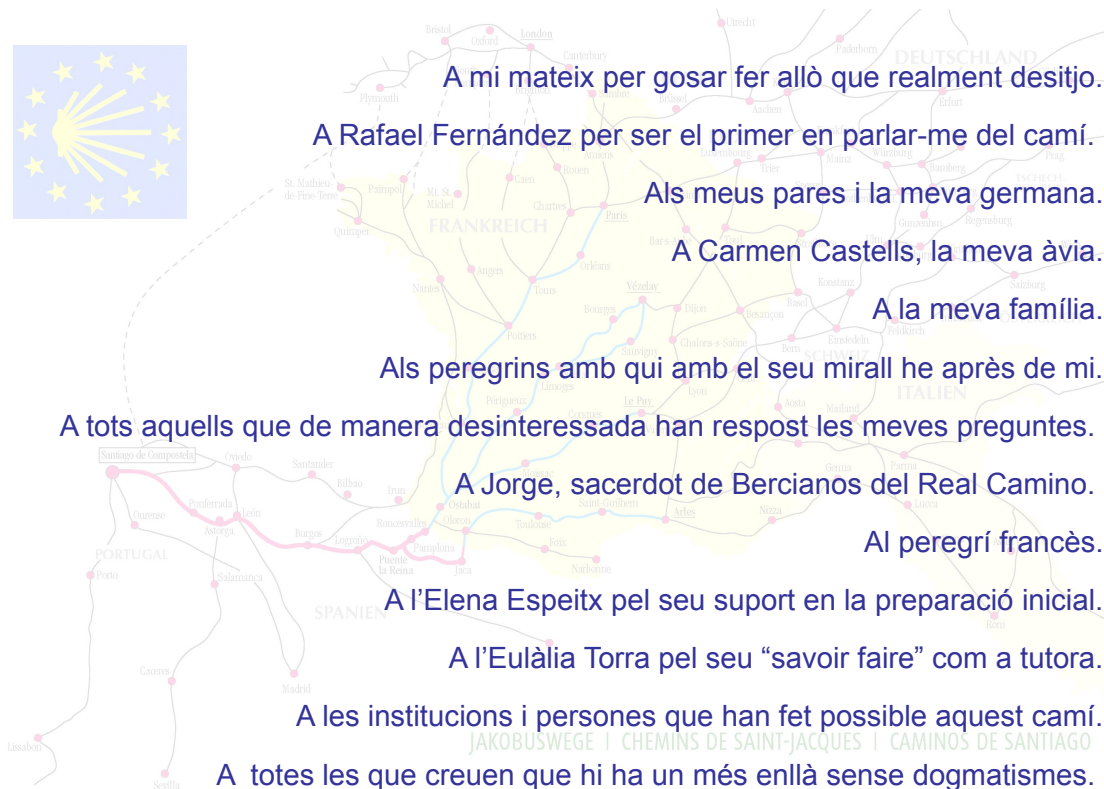
(...)

Se trata aquí más bien de la necesidad irracional de una vida
llamada espiritual que no se encuentra ni en las universidades,
ni en las bibliotecas, ni siquiera en las iglesias.

Carl Gustav Jung (1974, 18)

A mi mateix per gosar fer allò que realment desitjo.

A Rafael Fernández per ser el primer en parlar-me del camí.

Als meus pares i la meva germana.

A Carmen Castells, la meva àvia.

A la meva família.

Als peregrins amb qui amb el seu mirall he après de mi.

A tots aquells que de manera desinteressada han respost les meves preguntes.

A Jorge, sacerdot de Bercianos del Real Camino.

Al peregrí francès.

A l'Elena Espeitx pel seu suport en la preparació inicial.

A l'Eulàlia Torra pel seu "savoir faire" com a tutora.

A les institucions i persones que han fet possible aquest camí.

A totes les que creuen que hi ha un més enllà sense dogmatismes.

A tu i a nosaltres.

INDEX

1. INTRODUCCIÓ

- 1.1 Identificació del tema d'investigació
- 1.2. Definició del problema.
- 1.3. Des de on sorgeix la idea del problema
- 1.5. Valoració
- 1.5.1 Perquè val la pena treballar en el projecte

2. OBJECTIUS GENERALS I ESPECÍFICS DE LA INVESTIGACIÓ

- 2.1. Idea de treball
- 2.2. Objectiu General i Objectius Específics

3.- CONCEPTUALITZACIÓ DEL TEMA

- 3.1. Conceptes bàsics i àmbits de coneixement.
- 3.2. El Camí de Santiago. Marc teòric.

4.- METODOLOGIA D'INVESTIGACIÓ

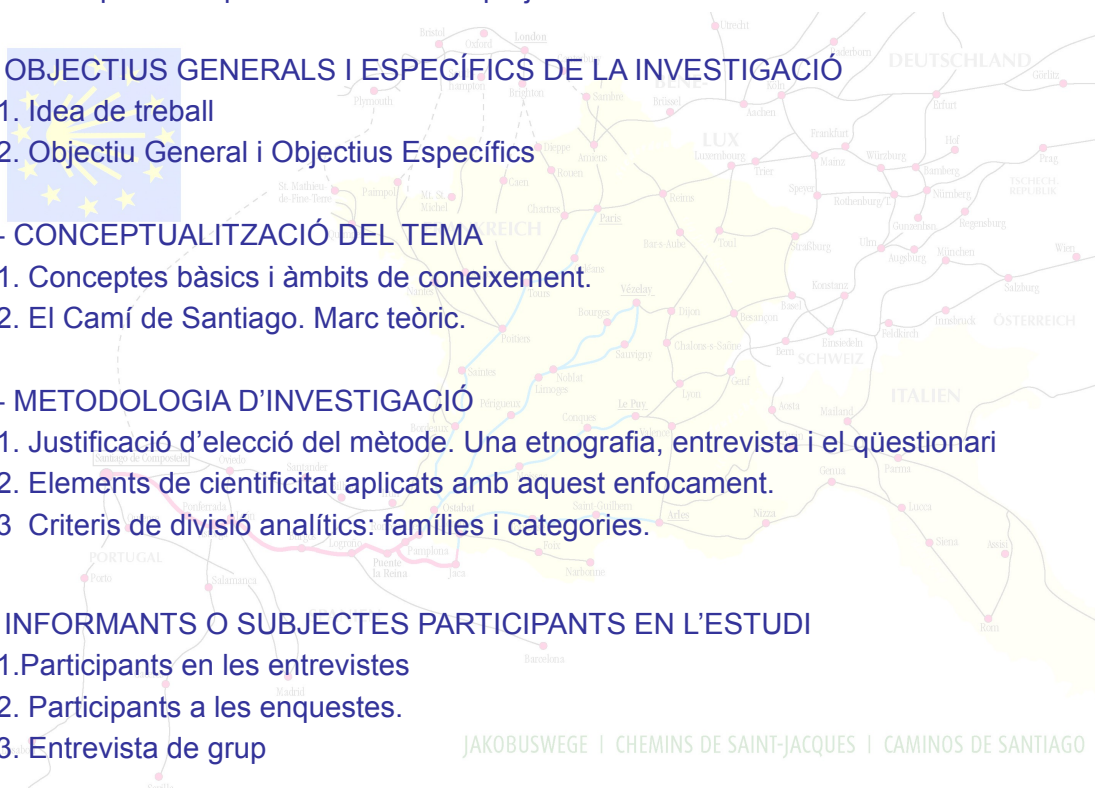
- 4.1. Justificació d'elecció del mètode. Una etnografia, entrevista i el qüestionari
- 4.2. Elements de científicitat aplicats amb aquest enfocament.
- 4.3 Criteris de divisió analítics: famílies i categories.

5. INFORMANTS O SUBJECTES PARTICIPANTS EN L'ESTUDI

- 5.1.Participants en les entrevistes
- 5.2. Participants a les enquestes.
- 5.3. Entrevista de grup

6. TECNIQUES DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

- 6.1 L'Observació participant.
 - 6.1.1.Objectius i procediment
- 6..2 L'Entrevista personal
 - 6.2.1. Objectius i procediment
 - 6.2.2. Primer buidat de la informació per categories d'objectius principals
 - 6.2.3. Resum esquemàtic de buidat
- 6.3. L'Entrevista en grup
- 6.4. L'Enquesta
 - 6.4.1. Objectius
 - 6.4.2. Primer buidat per categories en funció dels objectius principals.

6.4.3. Resum esquemàtic de buidat

7. TRIANGULACIÓ CONCEPTUAL.

7.1. Síntesi de buidat per categories de les entrevistes individuals, entrevista de grup i enquesta

7.2 Triangulació total i doble

8.- RESULTATS I CONCLUSIONS

8.1. Valoració resumida i sintetitzada dels resultats segons els objectius.

8.1.1 Criteri 1: Raons personals de fer-lo

8.1.2 Criteri 2: Experiència personal i íntima

8.1.3 Criteri 3: Experiència social

8.1.4 Criteri 4: Metàfora de la vida i la tornada

8.2. Valoració específica de la metodologia

9. BIBLIOGRAFIA

9.1. Bibliografia temàtica

9.2.- Bibliografia metodològica

ANNEXES

Annex 1.1 Guió d'entrevistes:

Annex 1.2 Entrevistes

Annex 2. Entrevistes de grup

Annex 2.1. Detall de l'entrevista en grup

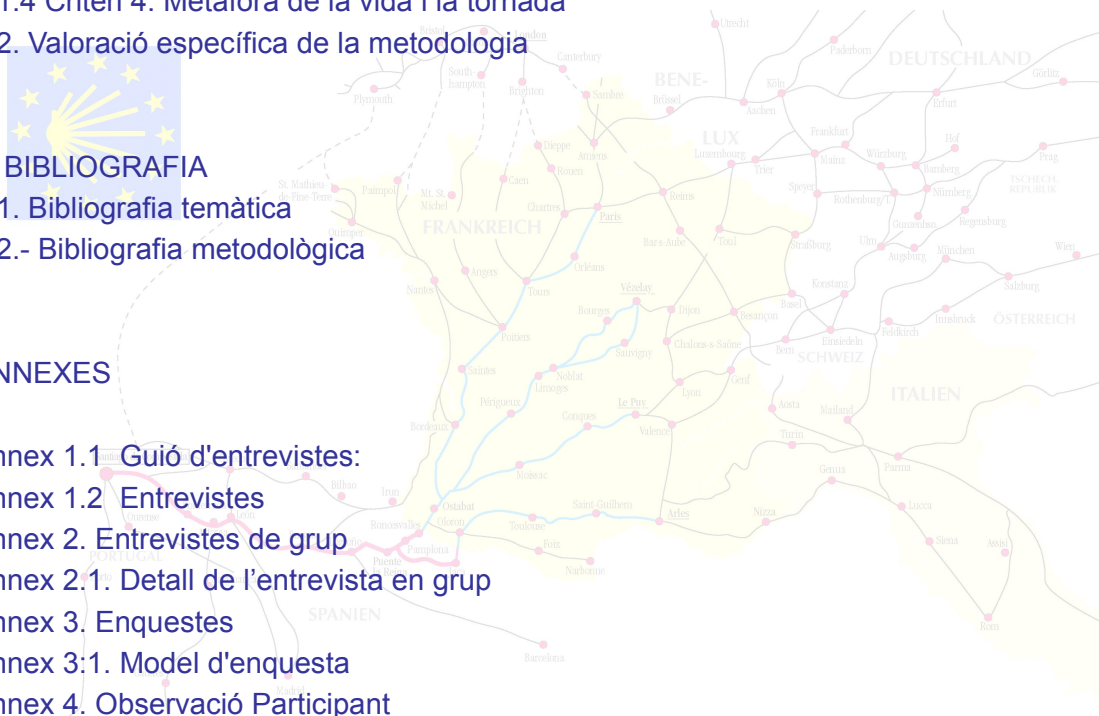
Annex 3. Enquestes

Annex 3:1. Model d'enquesta

Annex 4. Observació Participant

Annex 4.1 Guia d'observació i dimensions. Diari de camp

Annex 4.2 Text de transcripció de comentaris gravats prèviament.

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Identificació del tema d'investigació.

El tema bàsic que tracta aquest projecte d'estudi són la vivència i les relacions entre peregrins dins l'espai del Camino de Santiago entès com un entorn ple de simbolismes religiosos, no religiosos i socials. La branca d'estudis culturals aporta l'anàlisi de valors, creences, comportaments i la simbologia de l'entorn i la seva implicació amb aquests comportaments. Com a conceptes importants per aprofundir hi ha els valors, l'experiència individual i comunitària, el camí existencial-camí social, la interrelació o el contacte.

Per fer tot aquest estudi, en un primer moment, vaig plantejar un estudi força ambiciós en què valorava fer un anàlisi des de vídeos a xats del Camí passant per una recerca teòrica important. Tot això a part de les entrevistes a gran escala i enquestes. Per la qual cosa idealment, hauria de tornar a fer el Camino al menys en un període de temps considerable.

Al final, donat l'espai limitat de pàgines per aquest TFC així com els suggeriments de la tutora em concentraré en fer anàlisi d'entrevistes amb un nombre que sigui limitat per a no derivar en una tesi doctoral de 200 pàgines.

Després de fer una recerca bibliogràfica he trobat molts escrits des de la literatura de viatges així com d'associacions de peregrins. Dins la literatura religiosa no he trobat moltes referències al Camino de Santiago, al menys en els cercadors acadèmics. No obstant, en els cercadors d'humanitats, he arribat a l'antropòleg Victor Turner, el qual dins un article de Sean Slavin (Slavin, 2003) el posa com l'antecedent principal en estudis etnogràfics sobre el peregrinatge. Igualment, Sean Slavin fa una bona anàlisi sobre les experiències simbòliques i espirituals d'exploració de l'*inner self*, en les dues etnografies que va fer al 1997 i 2003. Per últim, una altra referència des de l'antropologia religiosa la trobo amb l'antropòloga Nieves Herrero Muñoz de La Universidad de Santiago de Compostela amb el seu tercer article sobre les significacions del Camino com a patrimoni històric.

1.2. Definició del problema.

El problema serà saber quins són els elements que conflueixen per fer l'experiència del Camino sigui generalment considerada com *especial* pels peregrins.

1.3. De on sorgeix la idea del problema

Surt de la inquietud de saber més; de comprendre i reprendre la sensació que vaig tenir fent el Camino de Santiago. Per contrastar amb altres peregrins utilitzant una tècnica de recollida de dades que pogués posar de relleu en paraules una experiència que difícilment es pot expressar.

1.3. Biaixos de l'investigador

Igualment que el mateix Slavin que va fer dues recerques etnogràfiques al Camino, en el meu cas he tornat després d'haver tingut l'experiència prèvia. Aquesta experiència prèvia ha estat factor clau per saber com guiar les entrevistes per a poder entrar en temes de nivell d'abstracció o elaboració. Igualment, com a investigador, no he deixat de sorprendre'm de l'experiència i les reflexions que cada vegada que he anat trobant.

Per tal de evitar la visió personalista, no he inclòs l'observació participant en la triangulació amb les altres tècniques que utilitzo. D'aquesta manera, les conclusions triangulades es pot dir que tindran un grau més alt d'objectivitat, tot i que siguin fruit de les preguntes de l'investigador i del posterior buidat.

1.5.1 Perquè val la pena treballar en el projecte

L'interès que té es per conèixer millor les motivacions del peregrí i per extensió de l'esser humà amb un cas particular com és el de realitzar un viatge de la naturalesa del Camino. Igualment aprofundir en els aspectes que creen vincles entre les persones, els quals en aquest cas tenen un objectiu en comú que és acabar un camí.

2. OBJECTIUS GENERALS I ESPECÍFICS DE LA INVESTIGACIÓ

2.1. Idea de treball

Es tracta d'una etnografia i recerca qualitativa sobre el camí de Santiago per descobrir les motivacions i sensacions dels peregrins durant el camí així com relacions entre elles i els vincles que es creen.

2.2. Objectiu General i Objectius Específics

- Analitzar com són les relacions interpersonals dels pelegrins al Camino. **Relacions**
- Analitzar les raons fer el Camino. (espiritualitat, esport, amistat, turisme o d'altres). **Raons**
- Analitzar si es tracta d'una experiència íntima o una experiència social. **Experiència personal o social.**
- Avaluar si l'experiència del Camino es pot recrear en la vida quotidiana. També quins paral·lelismes es troben amb la vida mentre es fa el camí. **Vida**

3.- CONCEPTUALITZACIÓ DEL TEMA

3.1. Conceptes bàsics i àmbits de coneixement.

La base d'estudi serà l'antropologia i l'etnografia (mètodes d'investigació qualitativa i antropologia religiosa). Igualment, l'antropologia com a font de coneixement multidisciplinària dona espai per explicar el fenomen del Camino amb la psicologia quan parla de les sensacions o des de la filosofia existencial quan parla de Camino de la vida.

3.2. El Camino de Santiago. Estudis previs i marc teòric.

El Caminar i la hospitalitat representen els elements essencials de l'estructura simbòlica del peregrinatge. Al Camí de Santiago l'hospitalitat és un concepte central en allò que s'anomena *esperit del Camí*. Un peregrinatge en què gairebé tothom es saluda i diu "bon camí".

Part important del present estudi serà entendre les motivacions dels peregrins. Nieves Herrero Pérez en diversos escrits ha anat fent una bona anàlisi tant de components institucionals com personals que inciten al peregrí a emprendre un camí d'aquestes dimensions. Com a *Motivacions institucionals*, Herrero ha trobat la promoció institucional i turística. Un patrimoni cultural al Camino de Santiago amb components econòmics per a desenvolupar una identitat gallega en zones de baix ingrés agrari i econòmic coincidint amb una creació o recuperació de la identitat europea¹. Com a realitat *social i històrica*,² des de l'*antropologia religiosa*, s'ha vist com el Camino ha anat perdent control per part de l'Església. Amb això s'ha donat un procés d'apropiació del capital simbòlic per diversos agents diferents: des de institucions, negocis, resemantitzacions a d'altres elements de la indústria cultural que el peregrí utilitza per construir el seu sentit.

Més enllà de les institucions, com a elements de naturalesa filosòfica³ que donen sentit de l'experiència personal de Camino, trobo l'*existencialisme* i l'*ètica fenomenològica*, en la mesura que permeten analitzar els valors subjectius i comuns als peregrins. Una ètica vinculada a un sentit o finalitat última de l'esser humà, present de manera més o menys explícit durant tot el camino. Una missió encomanada a la consciència de cadascú i que un camí d'aquestes característiques pot desvetllar.

Segons Slavin, Victor Turner va se un dels primers que va analitzar les relacions dels peregrins des de l'antropologia. "Turner believed that the experience of pilgrimage produced a special kind of social bond amongst pilgrims, he called "comunitas", something paradoxically, placed pilgrims and pilgrims centres at the

¹ Herrero (2010) "que adolece de un déficit simbólico considerable (...) La propaganda institucional seculariza el Camino, omitiendo los sentidos religiosos e interpretándolo como un espacio de comunicación y de encuentro intercultural y una metáfora de la meta compartida por los países europeos.

² *Id.*

³ Alcobarro (2010) "La fenomenología (...) plantea la pregunta sobre el sentit. Els fenomenòlegs afirmaran d'una manera radical que "els fets", per si mateixos i en brut, tenen un sentit i una essència que només la raó pot explicar d'una manera adient."

margin of the society.” (Slavin, 2003:2).

L'estudi o elaboració d'aquests “bonds” ve a ser un dels objectius centrals d'aquesta recerca. Igualment, Sean Slavin en una recerca sobre què diferencia un peregrí d'un turista fa referència al fet que un turista utilitza diferents mitjans de transport, mentre que els anomenats viatgers van a peu. “Take their time and are thus afforded better access to nature and, by implication, authentic experience” (Buzard 1993- 33-35)

Aquestes relacions interpersonals impliquen tot un ritual de creació de vincles de diferents maneres. Aquests vincles no són més que intercanvis de paraules, de sensacions, d'experiències, d'emocions, de sentiments o estats d'ànim. I com no, també de relacions íntimes. El Camí, dona temps i espais suficients per a reflexionar i practicar sobre com un es vol relacionar amb l'altre. Una relació amb l'altre sobre la base del diàleg amb un mateix primer. Així, pot ben ser un laboratori d'experimentar les habilitats socials com per exemple l'habilitat de relacionar-se amb l'altre i transmetre els desitjos autèntics amb empatia. Es a dir, d'assertivitat. En un entorn que ens afavoreix ser conscient de les càrregues del superjò i ens donem el dret d'entrar i sortir de la *communitas* sense cap imposició moral més enllà del respecte. D'altra banda, Caminant i descansant en aquest entorn facilita una doble escolta. L'escolta de l'altre més l'escolta simultània d'un mateix.

Donat que això que l'altra diu em pot ocasionar una reacció interna. Un entrenament meditatiu de l'actuació social ens ajuda a processar i reprocessar tot allò que ens passa amb més maduresa. El ritme repetitiu del Caminar de fet porta al peregrí a un estat de relaxació meditativa. Aquest entrenament reflexiu davant la vivència reforça consciència d'un mateix amb la qual cosa pot ser més competent o al menys practicar l'hàbit de la competència social. ⁴

Les dinàmiques psicosocials contenen propietats específiques. De Fet, els grups que es creen dins el Camino sovint no semblen situar-se amb dinàmiques confrontatives o competitives més pròpies del món a la ciutat o treball, més pròpies de l'estadi pre-convencional de Kohlberg⁵. El context del Camino facilita aquesta líquidesa

⁴**Competència social** es definit (Bisquerra, 2009; 150) com la capacitat de mantenir bones relacions amb altres persones. En ella s'incouen, les habilitats socials bàsiques, respecte, comunicació receptiva, compartir emocions, comportaments cooperatius i prosocials, assertivitat, prevenció i resolució de conflictes així com capacitat de gestionar situacions emocionals.

⁵Veure Alcoberro (2010) quan parla dels estadis de desenvolupament moral de Kohlberg.

de moure's segons el sentiment de cada moment. El factor d'unió del Camino, l'idioma, l'hospitalitat, el compartir espais i menjar o l'experiència comuna fa que les normes dels grups es vagin creant sobre la marxa conformant una forma molt específica de pertinència variable que combina un sentit comunitari líquid que es descrea sobre la marxa. De fet, sobta les referències a un esperit comunitari de compartir i de considerar l'altre com a igual, cosa que sembla com si el camino doni un espai per a practicar estadis més avançats de Kohlberg des de la cooperació convencional del quedar bé amb l'altre fins a sensacions i pràctiques d'universalisme post convencional amb la generació de grups plurals, multinacionals i barrejant diferents edats.

D'altra banda, una visió d'espai de llocs i formes de trobada així com una visió de relacions humanes des de la comunicació horitzontal seran també elements a tenir en compte igual que les històries de vida dins de relats de viatges i peregrinatges cosa que complementa la base teòrica amb exemples d'experiències concretes.⁶ De fet, el sacerdot entrevistat parla del procés d'igualació que implica el Camino entre tots, fet també inclòs en l'estudi d'Herrero Pérez. Tots Caminen sense cap mitjà de transport que els diferenciïn. Tots fan el seu camí.

Turner en parlant de la igualtat en el peregrinatge destaca del llibre *Assylums* de Goffman el consell de Sant Benet al l'Adad del monestir.

"Let him take no distinction of persons in the monastery. Let no one be loved moret han another one (...) Let no one of nobel birth be raised above him who was formerly a slave" (Turner 1977:108)

Aquesta horitzontalitat sembla ser una altra regla de comportament implícita al camí. I no és casual que elements de conducta monàstica puguin ser trobats a un espai de gran simbologia. El monestir benedictí de Samos n'és un exemple encara vivent del silenci monàstic.

Altres factors donen també un contingut simbòlic important d'horitzontalitat que pot ser expressat o no. El fet de tenir un objectiu comú iguala als peregrins en un valor momentani de voler arribar a un lloc a 800 quilòmetres de distància. Un camí que sense l'altre no es pot assolir. Uns mitjans per Caminar que quan més simples siguin més propi o autèntic. Un Caminar sota la via làctia. El patiment del camí que es visible però s'expressa rarament pels peregrins. En les entrevistes es parla poc del dolor tot i

⁶Sanchez (2010)

que tothom sap que està present. Per algunes persones el dolor s'ha de superar per un tipus d'objectiu superior, no tant pròpiament per una mortificació teòricament cristiana. El suport moral de l'altre resulta important tot i que sigui només amb el seu exemple que reactivi una energia mimètica.

En aquest camí de la vida, que Herrero Pérez ha encetat molt bé, hi ha un naixement, un camí dur, unes compensacions i una fi que acaba a Santiago, representant la vida eterna, fa que el camí sigui un autèntic ritual de passatge o una gènesi de tots els rituals en un. Ara bé, un ritual amb continguts religiosos a la carta en que molts d'ells es rellegeixen amb claus subjectives adaptades a la filosofia de vida de cada peregrí en un context de cultura postmoderna.

La reflexivitat interpersonal del camí fa que els altres peregrins es facin de mirall i de suport per al dur trajecte. Sentiments especials es creen davant aquestes condicions del Camí cosa que facilita la creació d'aquest sentit comunitari d'hospitalitat, claus en l'essència (o esperit) del viatge; d'aquesta comunitas.

De fet, l'experiència del Camino pot ben ser una recerca per trobar sentit a l'existència amb la reflexibilitat o mirall interior de l'autoreflexió i el mirall exterior dels altres amb els seus miralls propis. Un espai de confirmació i avaluació dels valors (Scheler)⁷ L'autora Herrero Pérez (2010) inclou *elements sociològics* interessants: La reflexibilitat de "jo", segons Giddens característica de la societat moderna⁸. Les necessitats de disminuir l'equipatge al Camino faciliten una reflexió sobre les necessitats bàsiques, els valors fonamentals del ser humà individual i en tant que membre d'una comunitat. Per tant, en aquest sentit rau l'efecte que no sigui un peregrinatge ascètic i purament intimista, sinó que sigui compartit per altres per la doble reflexivitat (l'externa)⁹

"(...) la condición de andar (el esfuerzo, el sacrificio) como los albergues (la hospitalidad, la indigencia, la vida como tránsito y desprendimiento) remiten a estos sentidos religiosos que son percibidos como sentidos espirituales por parte de muchos peregrinos y que

⁷ Id. pàg. 17 sobre Scheler. a) Valor del que és *agradable* i del que és *desagradable*, de la sensibilitat corporal. b) Els valors de la *sensibilitat vital* en què trobem polaritats com noble (ben constituït) /innoble, vital/antivital... c) *Els valors espirituals*, que copsem per l'amor intel·lectual. Aquí hi ha valors estètics (bellesa/lleïtor), valors jurídics al marge i més enllà de qualsevol legislació positiva (just/injust), i finalment valors de la ciència i de la cultura veritable, és a dir, no afectada, pedant i decadent. d) Els valors del que és *sagrat* i del que és *profà*, que corresponen a estats afectius com ara la beatitud i la desesperació (totalment diferents de la felicitat i la dissort). Són respostes escaients a aquesta mena de valors: la fe, l'adoració...Al cim d'aquesta jerarquia hi trobem Déu, valor personal i infinit alhora.

⁸ Giddens sostiene que el "yo" es en la actualidad un "proyecto reflexivo: una interrogación más o menos continua de pasado, presente y futuro. (...) en medio de una profusión de recursos reflexivos: terapia y manuales de auto-ayuda de todos tipos, programas de televisión y artículos de revista".

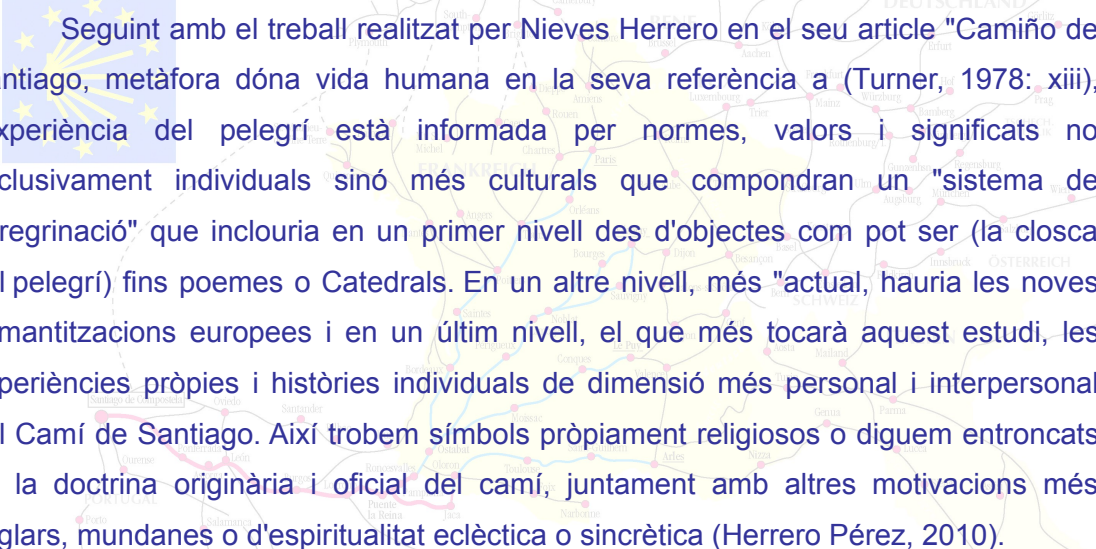
Veure: <http://www.educarchile.cl/autoaprendizaje/sexualidad/modulo2/clase1/textos/giddens.htm>

⁹ Herrero, N (1995). "A partir de los referentes simbólicos y metafóricos del marco religioso de la peregrinación como es el caso de la metáfora de la vida como un Camino".

brotan propiament de la execució i la recuperació de la peregrinació jacobea dramatització ritual. Así por ejemplo, el caminar exige limitar al máximo los útiles que el peregrino puede llevar en la mochila de modo que muchos se van desprendiendo poco a poco de los que no son estrictamente imprescindibles. Esto resulta ser una experiencia muy reveladora para muchos peregrinos que motiva toda una reflexión a cerca de las verdaderas necesidades humanas, del consumismo y de la artificialidad de nuestra vida. La experiencia del camino, el esfuerzo, los límites del propio cuerpo, enfrenta también al sentimiento de la fragilidad humana y de la dependencia de los otros. " (Herrero, 2010)

Aquesta recerca de sentit dins un mateix fa que els nivells de connexió puguin arribar a ser intensos i diferents arribat a desenvolupar un llenguatge propi perfectament compartit. L'esperit del camí està tan present com sentit entre els peregrins.

Seguint amb el treball realitzat per Nieves Herrero en el seu article "Camino de Santiago, metàfora dóna vida humana en la seva referència a (Turner, 1978: xiii), l'experiència del pelegrí està informada per normes, valors i significats no exclusivament individuals sinó més culturals que compondran un "sistema de peregrinació" que inclouria en un primer nivell des d'objectes com pot ser (la closca del pelegrí) fins poemes o Catedrals. En un altre nivell, més "actual, hauria les noves semantitzacions europees i en un últim nivell, el que més tocarà aquest estudi, les experiències pròpies i històries individuals de dimensió més personal i interpersonal del Camí de Santiago. Així trobem símbols pròpiament religiosos o diguem entroncats en la doctrina originària i oficial del camí, juntament amb altres motivacions més seglars, mundanes o d'espiritualitat eclèctica o sincrètica (Herrero Pérez, 2010).

És més, Turner (1978; 6) en el paradigma del *via crucis* que menciona Herrero vincula el sacrifici amb la salvació. El sacrifici del pelegrí per mortificar el cos i així purificar l'ànima. Aquest puritanisme o càstig ha fet sovint vincular el cristianisme pel orfisme. "(...) La salvació implicava una purificació. Una vida órfica o *Orphikós bios*. Es tractava de purificar l'ànima amb el sacrifici o tabú del vestit, el vegetarianisme i en alguns casos de l'abstenció del sexe. (Herrero Jauregui, 2005). Una ruptura amb la vida habitual per entrar a la liminalitat d'un ritual de trànsit, un parèntesi en la vida per re-representar des de la distància i la desconexió amb ella.

"Os peregrinos muestran o seu rexeitamento á vida nas cidades, desenténdese das notícias dos medios de comunicação. Incluso moitas veces dos familiares, dormen en refugios compartidos, dormen en refugios compartidos, comen en horas en alimentos inhabituais"

Herrero Pérez, parla també de l'esport com a motivació del camí. Pot tractar-se

bé d'una resemantització de la purificació del cos, on el bé superior es troba en l'esmentada salvació cap al cult al cos amb l'home postmodern *com a mesura de les coses*. No en va, algun entrevistat reconeix el valor del camí fins i tot per aprimar-se. Un altre autor de referència, James Fernández, que Herrero Pérez recupera, ens recorda:

“os individuos emprenden unha experiencia religiosa porque desean cambiar a súa maneira de sentir sobre sí mesmos e sobre o mundo no cal viven e porque queren cambiar a maneira en que pensan sobre esas cousas igualmente. Desexan conseguir unha meirante definición e unha mellor definición dos seus eus “incoados” (Fernández, 1977;113)”

Així que el ritual del camí pretén escenificar la metàfora que la vida és un camí. Però, ¿què és la vida? I, ¿qui sóc jo?. Herrero ens recorda la necessitat del mirall de l'altre per donar-se compte de qui som. La trobada amb l'alteritat de l'altre per definir-se a un mateix. Una nova fase del mirall de Lacan en què assoliment veure com si em veiés l'altre. Un *sair fora* quan aquest altre em torna a mi mateix amb les seves paraules, encara que en realitat sóc jo mateix que em veig.

“No Camiño xeraxe una peculiar dialéctica eu-outro, o outro individuo, ten despostas que á vez xeran un “mim mesmo” diferente ao habitual; o outro axúdame a descubrimme na interacción (...).

“Aquí al contrario hay una admisión impresionante que hace sentirte bien.”

“El estar tiempo con uno mismo, pues te demuestra hasta qué punto tal vez hayas tejido demasiado una red de falsedad, o sea, en torno a ti, y lo que realmente eres ¿no? Y como nada tienes que perder en el camino, poco a poco vas cediendo.”

D'altra banda Herrero Pérez avisa d'una possible idealització de l'altre durant el camí. Les condicions tan específiques i experiències comuns fan es generi una sensació de proximitat extraordinària.

“Os seres liminais caracterízase pola súa perda de atributos sociais. No Camiño no hai diferències ni xerarquias. “

Herrero també parla de la dimensió transformadora del ritual. És cert que l'experiència viscuda en el camí mostra ja en si una altra perspectiva (liminar) tant d'una comunitat com de cada pelegrí individual. Així una de les possibilitats de l'experiència serà portar a casa aquest anomenat "esperit" del camí.

“Ahora cada mañana creo que mis buenos días cuando llegue al trabajo van a ser muy distintos

a los buenos días que he dicho siempre”.

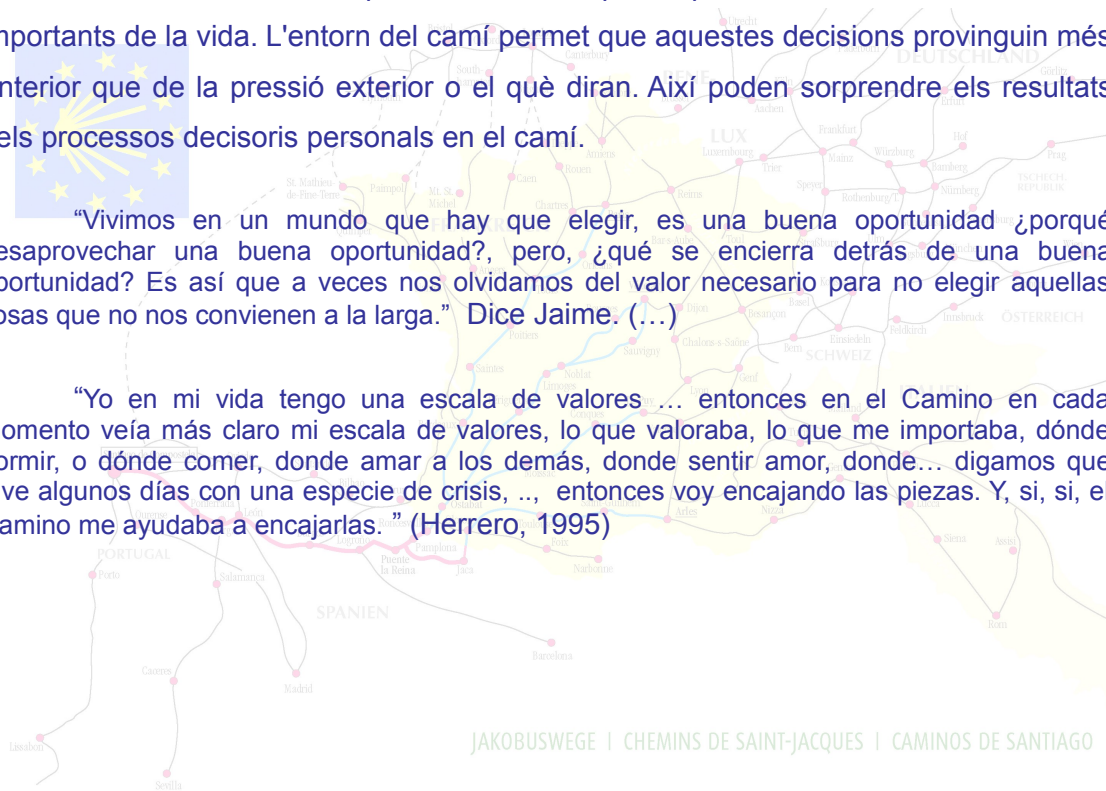
Alguns pelegrins fan el Camí com una manera de psicoteràpia, i molts relacionen explícitament la decisió de fer el Camí amb crisis personals o transicions vitals. La reflexió sobre el jo i de la identitat apareix com una constant en l'experiència dels pelegrins. (Herrero Pérez, 2010).

“La peregrinación me recuerda cuando estoy hablando con mis pacientes, mis clientes. Ellos están también haciendo una ... peregrinación.”

Igualment, és comú pensar com una prova abans de casar-se. El Camí permet els mecanismes necessaris per reflexionar, i poder prendre decisions en moments importants de la vida. L'entorn del camí permet que aquestes decisions provinquin més l'interior que de la pressió exterior o el què diran. Així poden sorprendre els resultats dels processos decisoris personals en el camí.

“Vivimos en un mundo que hay que elegir, es una buena oportunidad ¿porqué desaprovechar una buena oportunidad?, pero, ¿qué se encierra detrás de una buena oportunidad? Es así que a veces nos olvidamos del valor necesario para no elegir aquellas cosas que no nos convienen a la larga.” Dice Jaime. (...)

“Yo en mi vida tengo una escala de valores ... entonces en el Camino en cada momento veía más claro mi escala de valores, lo que valoraba, lo que me importaba, dónde dormir, o dónde comer, donde amar a los demás, donde sentir amor, donde... digamos que tuve algunos días con una especie de crisis, ..., entonces voy encajando las piezas. Y, si, si, el Camino me ayudaba a encajarlas.” (Herrero, 1995)

4.- METODOLOGIA D'INVESTIGACIÓ

4.2. Elements de científicitat aplicats amb aquest enfocament.

Dins les metodologies de “donar sentit i comprendre” la realitat social (Bartolomé, 1992) hi ha les etnografies, com a procés sistemàtic d'aproximació a una realitat social (...) per a comprendre-la des del punt de vista de qui les viu, d'un punt de vista empàtic i èmic o fenomenològic (Sabariego et Al, 2004). Per tant, es tracta de sentir a nivell personal i sentir el que senten els altres participants del procés. Aquestes interpretacions es poden fer preguntant i mirant. Tot verificant què és figura i fondo en cada moment del procés a més de comprendre les motivacions que el fan participar.

Elements que justificarien una recerca qualitativa:

“enfaticar la descripció y la *comprensión de lo que es único y particular en vez de las cosas generalizables*; c) abordar una realitat dinàmica, múltiple y holística, a la vez que cuestiona la existencia de una *realidad externa*” (Sabariego et Al, 2004).

- **Sistemàtica:** Pretén recollir la informació d'una manera completa aplicant metodologies d'investigació validades tot coneixent els pros i els contres de cada forma d'apropar-se a la realitat. Es tracta de tenir una coherència en cadascuna de les tècniques per tal que es puguin sistematitzar, comparar i valorar.

- **Comprensió:** Una idea base d'aquesta experiència es comprendre tota una sèrie de raons, experiències dins una simbologia.

- **Construir un corpus de coneixement:** Juntament amb l'estudi sistemàtic, la idea serà comprendre.

Rossmann y Rallis (1998) parlen de la naturalesa fonamentalment interpretativa de la investigació qualitativa. Per això, resulta important que les informacions que

aporti l'investigador puguin ser triangulades per altres agents amb preguntes no dirigides. També es important que l'investigador no projecti massa les seves dinàmiques reflexives per poder "suspender el judici". Evitar la tendència d'anar a buscar determinada informació amb el risc de deixar passar altra informació també disponible.

D'altra banda, el paper de l'investigador serà clau aquí per donar significat a les dades concretes que va traient de la realitat. Per a fer com una mena de mediador per donar llum i consciència a tot allò que està passant.

4.2. Elements de científicitat aplicats amb aquest enfocament

Aprofitant la Taula de Guba (1982), per aconseguir la científicitat amb una eina tant eminentment qualitativa i no caure en errors epistemològics, tenim els següents criteris:

Quadre 3: Criteris de científicitat d'una recerca qualitativa

CRITERIOS	PROCEDIMIENTOS
Credibilidad Valor de verdad, isomorfismo entre los datos recogidos por la persona investigadora y la realidad	. Observación persistente . Triangulación . Recogida de material referencial . Comprobaciones con los participantes
Transferibilidad Aplicabilidad, grado en que pueden aplicarse los resultados de una investigación a otros sujetos y contextos.	. Muestreo teórico . Recogida de datos descriptivos abundantes
Dependencia Consistencia, repetición de resultados cuando se realizan investigaciones en los mismos sujetos e igual contextos.	. Descripciones minuciosas del contexto y de los informantes . Identificación y descripción de las técnicas de análisis y recogida de datos . Pistas de revisión
Confirmabilidad Neutralidad, garantía de que los resultados no están sesgados por la perspectiva del investigador.	. Descriptores de baja inferencia . Revisión de los resultados con otros investigadores/observadores. . Recogida mecánica de los datos. . Triangulación

4.3 Criteris de divisió analítics: famílies i categories.

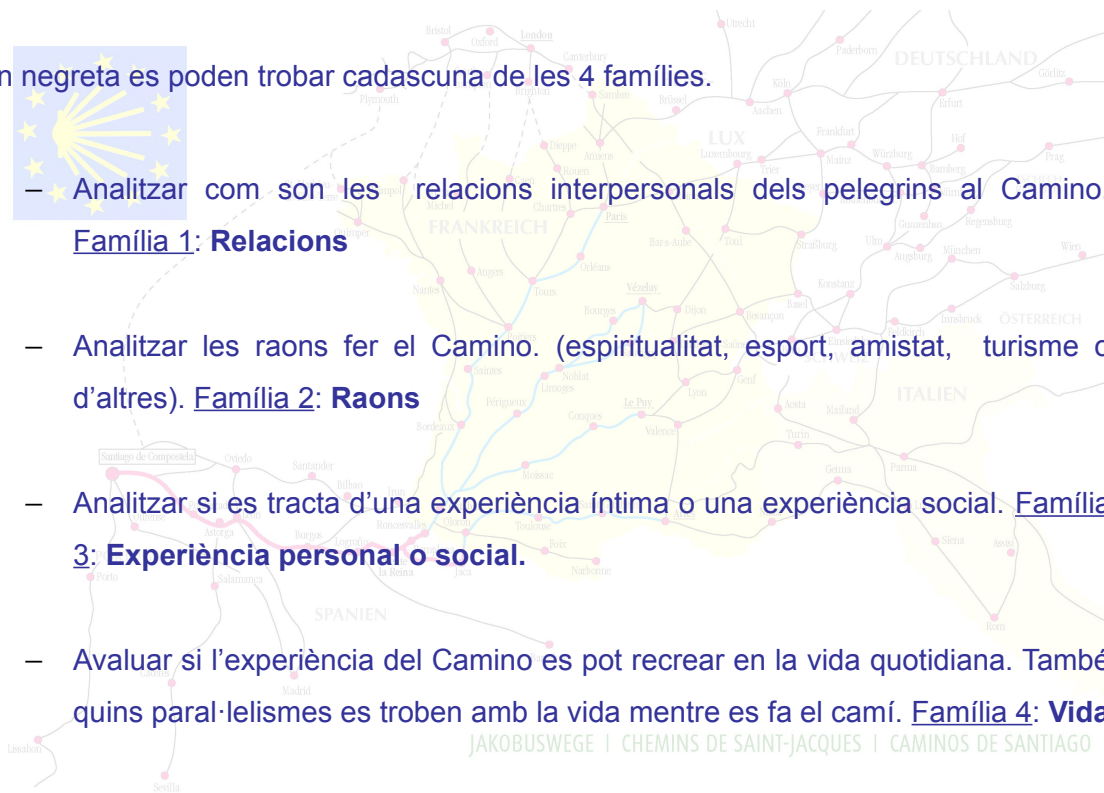
Per tal de concentrar l'estudi en els objectius marcats a l'hora de realitzar el buidat, he creat dos criteris principals. Les famílies i les categories.

En primer lloc, les famílies són una conceptualització que proposo *a priori* per establir separatament línees temàtiques dins els processos discursius de les entrevistes. De fet, es tracta d'una síntesi de cada objectiu en una paraula.

En negreta es poden trobar cadascuna de les 4 famílies.

- **Anàlitzar com són les relacions interpersonals dels pelegrins al Camino. Família 1: Relacions**
- **Anàlitzar les raons fer el Camino. (espiritualitat, esport, amistat, turisme o d'altres). Família 2: Raons**
- **Anàlitzar si es tracta d'una experiència íntima o una experiència social. Família 3: Experiència personal o social.**
- **Avaluar si l'experiència del Camino es pot recrear en la vida quotidiana. També quins paral·lelismes es troben amb la vida mentre es fa el camí. Família 4: Vida**

En segon lloc, de forma inductiva, es a dir, *a posteriori*, he establert una reduccions conceptuals a partir de l'anàlisi de les entrevistes una sèrie de categories. La idea aquí serà trobar una base per facilitar una triangulació conceptual. Hi ha categories simples: RAZ (Raó de fer el camí), i categories dobles, en que lligo dues categories. RAZ-FAM. En ella hi ha la raó per fer el camí quan està lligada a la família.

Podem veure que les famílies i categories també poden tenir les seves relacions. El present estudi, no obstant, no pretén arribar a fer una anàlisi qualitativa conceptual completa. En aquest estadi, i donat que les entrevistes tenien un grau alt de no estructuració i obertura, de poder fer un bon detall argumentat i sustentat dels

objectius.

5. INFORMANTS O SUBJECTES PARTICIPANTS EN L'ESTUDI

5.1. Participants en les entrevistes

Els participants a les entrevistes han estat bàsicament de dos tipus. El primer grup persones entrevistades al mateix Camino de Santiago de forma simultània. Per tant, peregrins durant el seu peregrinatge. En segon lloc, han estat persones que han fet anteriorment el camí.

Respecte del primer grup, el fet de fer l'entrevista mentre s'està fent el Camino ajuda a la recerca en la mesura que el peregrí està vivint l'experiència en primera persona. Per tant es troba amb més capacitat a respondre i no ha de fer esforços de memòria. Només ha de relatar això que l'està passant aquests dies.

D'altra banda, l'avantatge i desavantatge de fer l'entrevista a Barcelona a persones que han fet el Camino anteriorment radica en el fet que els antics peregrins han de fer un esforç de recordar-se dels fets i esdeveniments. El pas del temps pot fer que es perdi molta informació. D'altra banda, podríem raonar també que el pas del temps fa que recordem només determinades sensacions, d'alguna manera significatives. El temps fa una mena de filtre.

5.1.1. Entrevistes a lloc 1: Barcelona

a) 1.2.1. Agent

Es tracta d'un funcionari agent rural treballador que va fer el camí feia uns anys Viu a Barcelona i te uns 52 anys.

b) 1.2.2. Ernest

Es tracta d'un estudiant de psicologia de 21 anys que va fer el Camino també feia uns anys. Viu a Barcelona i es originari de Girona.

c) 1.2.3. Associació

Es tracta d'un treballador de banca que viu a Barcelona i ha fet diverses vegades el camí. Té uns 50 anys i molta experiència sobre el Camino.

d) 1.2.4. Dissenyador

Dissenyador gràfic que ha fet feia un temps el Camino. Té uns 50 anys. Viu a un poble al voltant de Barcelona.

5.1.2. Entrevistes a lloc 2: Camino de Santiago

a) 1.2.5. Sacerdot

Es tracta d'un sacerdot que regenta un alberg del Camino de Santiago. Porta set anys relacionat amb el Camino i ha vist i sentit moltes experiències.

b) 1.2.6. Francès

Un peregrí francès que es va oferir a fer una entrevista. Sobre uns 45 anys. Pare de família, Caminava sol. Aporta unes reflexions interessants.

c) 1.2.7. Basc

Part important de l'entrevista s'ha perdut. Es tracta d'un peregrí basc d'uns 55 anys. Com a estudis comenta que té tres llicenciatures, en enginyeria, dret i relacions laborals. També ha tingut càrrecs directius en institucions semigovernamentals.

5.2. Participants a les enquestes.

Respecte a les enquestes, ha passat una cosa semblant al segon grup. En tots els casos, els enquestats i enquestades han estat persones que han respost una vegada estaven fora del camí. Així, les preguntes i la implicació a les respostes ha estat variada. Un factor que ha afavorit la qualitat i implicació en la resposta ha estat el grau de relació amb l'investigador.

De les 20 enquestes enviades, han respost 4.

a) Maria Rosa. Funcionària nascuda a Burgos. D'uns 55 anys. Viatjava amb la seva neboda basca.

b) Monika. Psicòloga de Madrid d'uns 30 anys. Viatjava amb un amic de Madrid.

- c) Maria Soledat. Neboda de Rosa, nascuda a Bilbao. Economista d'uns 30 anys.
- d) Senyora Villalba. Nascuda al Brasil, psicòloga de professió de 35 anys.

5.3. Entrevista de grup

L'entrevista en grup ha tingut lloc a l'alberg de Bercianos del Real Camino. A uns 100 quilòmetres de León. De fet va ser una recollida de grup per un dels dinamitzadors de l'alberg. El total de persones era de 28. Les nacionalitats eren des d'Alemanya, Corea del Sud, Eslovàquia, Canadà, Portugal, Irlanda del Nord, Itàlia i Dinamarca. L'altra meitat la feia un grup variat de diverses comunitats autònomes de l'Estat Espanyol. Les presentacions personals han estat recollides i gravades.

6. TÈCNiques DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

En la present recerca es plantegen diverses tècniques de recollida d'informació. Tres d'elles de marcada naturalesa qualitativa com són les entrevistes, l'OP i l'entrevista de grup. I la quart es una tècnica quantitativa i una petita enquesta de 4 qüestionaris respostos.

6.1 L'Observació participant.

L'*observació participant* (...) con "objetivo fundamental es la descripción de (...) escenas culturales a través de la vivencia de las experiencias de las personas implicadas con el fin de captar cómo definen su propia realidad y los constructos que organizan su mundo" (Del Rincón, et al., 1995).

6.1.1. Objectius i procediment

La present recerca incorpora una fase d'observació directa participant. En ella l'experiment del Camino en carn pròpia serà anotada com a diari de camp i serà una de les fons d'anàlisi de tot l'estudi amb més contingut i profunditat.

El *lloc* de la recerca es farà al denominat camí francès, que és el més conegut de tots els Camins. Aquest camí normalment es pot recórrer en 30 dies. La recerca d'observació participant tindrà un total de 5 dies, 3 dels quals havien estat recorregut abans per l'investigador. Es faran 3 dies de camí en lloc rural llunyà (Bercianos del Real Camino i León) i 2 dies d'arribada a Santiago de Compostela.

La *tabulació* de la informació serà el mateix diari que anirà creant un discurs que es podrà matisar amb els resultats de les altres tècniques per donar raó de les preguntes de recerca amb més profunditat. Serà juntament amb les entrevistes el cos central de l'informe.

Per la seva banda els *materials* de l'investigador han estat la llibreta de notes, ordinador petit, màquina de fotos amb filmadora, gravadora per comentar pensaments. El més utilitzat ha estat, però, la gravadora que era un mitjà força eficient, petit però que pot acumular fins a 60 hores d'entrevistes i notes.

Els *objectius* de l'OP són de rescatar, i registrar l'experiència vivencial de fer el Camino de Santiago a través de sensacions, reflexions, idees, dinàmiques, actituds, paratges per:

- deduir les raons per fer-lo. Pròpies i alienes
- viure experiències i posar-li un sentit
- conèixer persones i Camins.
- induir les relacions i vincles que es creen. Causes i conseqüències.
- Reflectir més enllà del camí.

6..2 L'Entrevista personal

Serà l'eina qualitativa més important del total de tècniques. L'entrevista que es proposa és una entrevista en profunditat semiestructurada informal de duració oberta entre 20 minuts i 60 minuts. La raó serà de poder recollir la quantitat més gran de dades de caràcter personal o referent a l'experiència íntima que es pugui.

6.2.1. Objectius i procediment

Les entrevistes s'han realitzat en dos centres separats. Un d'ells el Lloc 1, a Barcelona, el centre on s'ha fet la majoria del treball escrit i de recerca bibliogràfica. D'altra banda, durant el Camino també s'ha previst fer entrevistes, lloc que s'anomenarà 2.

Al Lloc 1 de Barcelona estava previst de fer inicialment 15 entrevistes personals amb peregrins (Associació catalana de peregrins, i altres peregrins que hagin amb realitzat el Camino un mínim de 10 dies. La realitat ha fet factible fer 4 entrevistes amb persones que havien realitzat el Camino un mínim d'una setmana.

Al lloc Lloc 2, és a dir al camí francès, estaven previstes de fer 25 entrevistes durant el procés d'observació participant. La realitat ha estat una altra. Si s'havien inicialment previst fer 25 entrevistes. La previsió a posteriori, mostra que era excessivament alta i optimista. Això hauria dit de 20 a 25 hores només fent entrevistes. Si tenim en compte que havien cinc dies del camí, implicaria estar més de tres dies fent durant 7 hores d'entrevistes sense comptar el temps per trobar persones disposades per fer les entrevistes. Per tant, per alleugerir i facilitar també l'observació participant, que era una part important del treball

Un aspecte que tenen les entrevistes del lloc 1, era que es basaran en l'evocació de fets passats fa molt temps. Igualment passarà amb el lloc 2 però serà de curt Termini. També es cercarà trobar a partir de les entrevistes les reaccions afectives, actituds i multidimensió a més d'altres indagacions. En elles es podrà demostrar o descartar les preguntes o objectius de la recerca sobre si el Camino crea o no relacions d'amistat diferents i si existeix un esperit del Camino i fins a quin punt s'ha esvaït amb l'efecte turístic i profà. A baix s'adjunta un guió indicatiu de temes de l'entrevista lògicament vinculats directament a les preguntes de recerca.

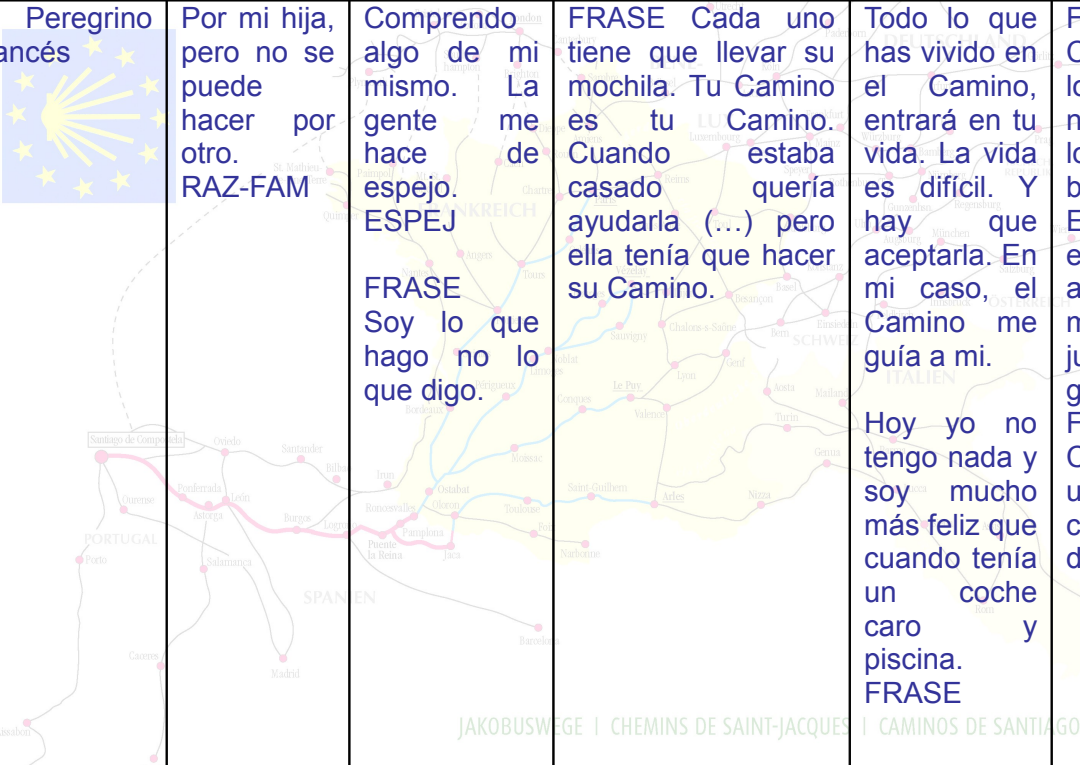
Es cercarà un col·lectiu (mostra representativa d'edats) de 10 anys a 90, gènere, nacionalitats, professions, estudis o interessos, per tal de tenir una idea general. Tot i que aquestes categories no han d'implicar que hi hagi realment una cohesió de grup categorial. El mencionar el grup pot a més servir per assegurar-se de no oblidar que siguin inclosos. Garantir l'anonimat i crear els elements de confiança per eficiència i ètica.

La *Tabulació* de la informació estava prevista fer simultàniament o just posteriorment al moment de presa de dades. També es podia escriure de tal manera que ja fos una preparació de les conclusions i de l'informe final. Les entrevistes es

preveien també poder tabular-les amb codis de categories per a dividir les temàtiques i les àrees d'interessos en funció de les preguntes o de la dinàmica de l'entrevista. Els materials de recerca per a les entrevistes seran la Gravadora, càmera i bloc de notes, segons el cas. Igualment, serà important tenir disponible el guió d'entrevistes i tenir en compte les relacions i modificacions de marc teòric segons les dades.

6.2.2. Primer buidat de la informació per categories d'objectius principals

	Raons	Relacions amb un maleix	Relacions amb l'altra	Metàfora de la vida	Altres
<p>1.- Peregrino Francés</p> 	<p>Por mi hija, pero no se puede hacer por otro. RAZ-FAM</p>	<p>Comprendo algo de mi mismo. La gente me hace de espejo. ESPEJ</p> <p>FRASE Soy lo que hago no lo que digo.</p>	<p>FRASE Cada uno tiene que llevar su mochila. Tu Camino es tu Camino. Cuando estaba casado quería ayudarla (...) pero ella tenía que hacer su Camino.</p>	<p>Todo lo que has vivido en el Camino, entrará en tu vida. La vida es difícil. Y hay que aceptarla. En mi caso, el Camino me guía a mi.</p> <p>Hoy yo no tengo nada y soy mucho más feliz que cuando tenía un coche caro y piscina. FRASE</p>	<p>FRASE El Camino te da lo que necesitas no lo que buscas. El Camino te enseña a abrirte al mundo y no juzgar a la gente. FRASE El Camino es una condensación de la vida.</p>
<p>2. Sacerdote</p>	<p>Según el mes del año. RAZ Turismo, RAZ-EXP RAZ-CRIS.</p>				<p>FRASE Te da lo que necesitas no lo que tu buscas</p>
<p>3. Ernest</p>	<p>Trobar alguna cosa que em fes il·lusió. Entre social i espiritual. RAZ SOC-</p>	<p>(gràcies al Camino) SEX vaig perdre la virginitat. un espai de dedicar-te temps a tu</p>	<p>APREND El Camino em va obrir portes a noves maneres de relacionar-me amb la gent. Més ofertes, més sinceres. AUTEN</p>		<p>Recordo un dia dutxar-me que era com adonar-me que m'estava tocant. SENS</p>

	ESP	mateix. RAZ-AUTOC	Però no es va transformar en una manera de fer de relacionar-me amb els meus amics. SOC		
4. Agent	Primer perquè m'agrada Caminar. RAZ-EJERC Per ganes de fer-lo, una experiència nova. RAZ-NOVED	Et coneixes a tu. vaig fer un repàs. Això l'altra que si ta mare, que si ton pare. AUTOC	Vaig conèixer a dos companys, dos païos interesants. Dos mil·lionaris. SOC	SALUD Abans fumava...	
5. Dissenyador	RAZ-ARTE Art romànic, Un company l'havia fet. Barreja espiritual i social. Refrescar idiomas. RAZ-ISIOM M'he sentit en algun moment com a deslligat de tot. RAZ-LIBER	Vaig prendre consciència que es complicat estar amb un mateix. AUTOC Hi han molts estímuls. Al Cami els silencis, el temps per donar voltes a coses meves. Coses que em passen. SILENC Com em sento. M'escolto. He vconegut bé gent de Nova Zelanda. INTER	Gent collonuda. SOC Disfrutar el contacte a l'alberg, poble. La gent em serveix de mirall. A través de l'altra me'n adono.	A la tornada em va costar adaptar-me. Estava més receptiu (a les novetats).	
6. Associació					
7.- Basc.			Los demás nos ayudamos motivar	Dentro de la convivencia	

			<p>para sacar fuerzas y conseguir el objetivo. AYUD</p> <p>Universal. No somos de ningún país. Somos peregrinos. UNIVER</p>	<p>ordinaria y doméstica, la estamos haciendo a etapas o Caminos cortos que es un pequeño Camino de Santiago. Un simulacro de Camino. Diariamente en nuestra vida cotidiana y convivencia familiar, siempre estamos mostrando los valores, principios y riquezas que nos aporta el Camino de Santiago. VALOR</p> <p>Aprendes aquí a pensar más en los demás que en uno mismo.</p>	
--	--	--	---	---	--

JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

6.2.3. Resum esquemàtic de buidat

<p>RAZ-FAM</p>	<p>ESPEJ FRASE Soy lo que hago no lo que digo.</p>	<p>FRASE Cada uno tiene que llevar su mochila.</p>	<p>FRASE Hoy yo no tengo nada y soy mucho más feliz que cuando tenía un coche caro y piscina.</p>	<p>FRASE El Camino te da lo que necesitas no lo que buscas. FRASE El Camino es una condensación de la vida.</p>
<p>RAZ TURIS RAZ-EXP RAZ- CRIST</p>				<p>FRASE Te da lo que necesitas no lo</p>

RAZ SOC-ESP RAZ-BUSC	EXPER-SEX RAZ-AUTOC	APREND AUTEN FRASE Però no es va transformar en una manera de fer de relacionar-me amb els meus amics.		que tu buscas SENSIT
RAZ-EJERC RAZ-NOVED	AUTOC- FAM	SOC	SALUD Abans fumava...	
RAZ-ARTE RAZ-IDIOM RAZ-LIBER	AUTOC SILENC INTER-NZ	SOC SOC-AYUD UNIVER	CASA-OBERT VALOR COMPART	

De forma inductiva he extret categories d'anàlisi. La idea es sintetitzar el text per veure les vegades que aquestes categories es repeteixen. Així també poder contrastar i triangular amb altres mètodes la coincidència d'aquestes categories.

Com a esquema resum, veiem com en l'entrevista es parla en una gran mesura de les raons (RAZ) diverses de fer el Camino així com fets socials (SOC) i autoconeixement.(AUTOC).

6.3. L'Entrevista en grup

Es tracta d'una activitat que no estava prevista en la programació inicial. De fet, per realitzar una entrevista de grup se sol portar de diferents formes. S'ha de fer una preparació prèvia, informar els participants, establir uns temps i unes temàtiques. També s'ha de fer una dinamització de l'entrevista per assegurar-se que tothom parla, que es parla dels temes acordats i es porta amb respecte.

En aquest cas, l'investigador ha aprofitat l'ocasió en que en un alberg hi va haver una xerrada de grup en què en la presentació es va parlar sobre les motivacions a fer el camí. L'investigador en aquest cas no era el que dinamitzava l'entrevista sinó més aviat era un més dels 28 entrevistats. No obstant, es pot trobar a la gravació transcrita la idoneïtat a posteriori de les informacions que van sortir a la presentació.

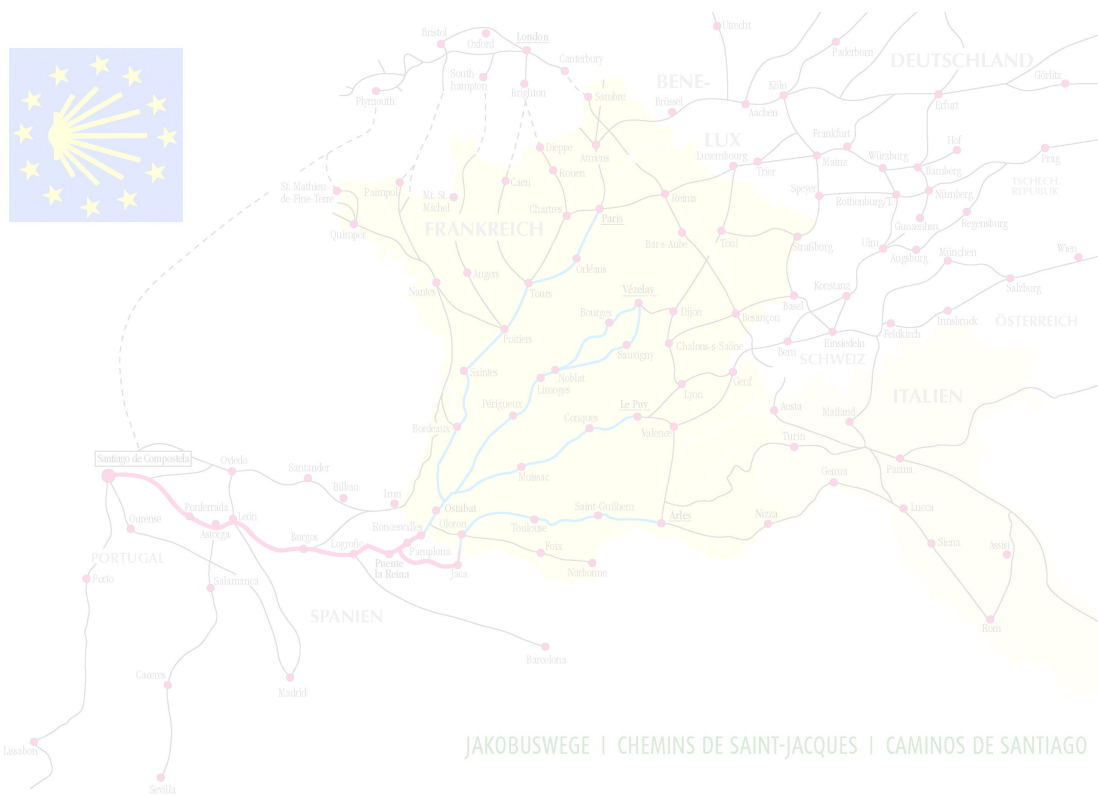

6.3.1. Objectius i dimensions,.

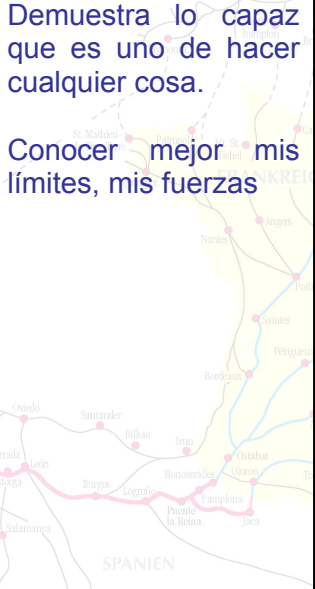
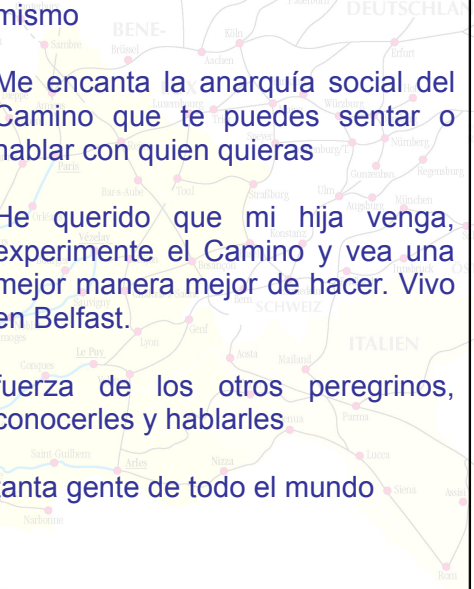
Conèixer les motivacions dels peregrins a fer el Camino i altres dades d'interès.

La pregunta a què han respost els entrevistats ha estat, presentar-se i donat una breu explicació de perquè són a l'alberg.

6.3.2. Primer buidat per categories en funció dels objectius principals.

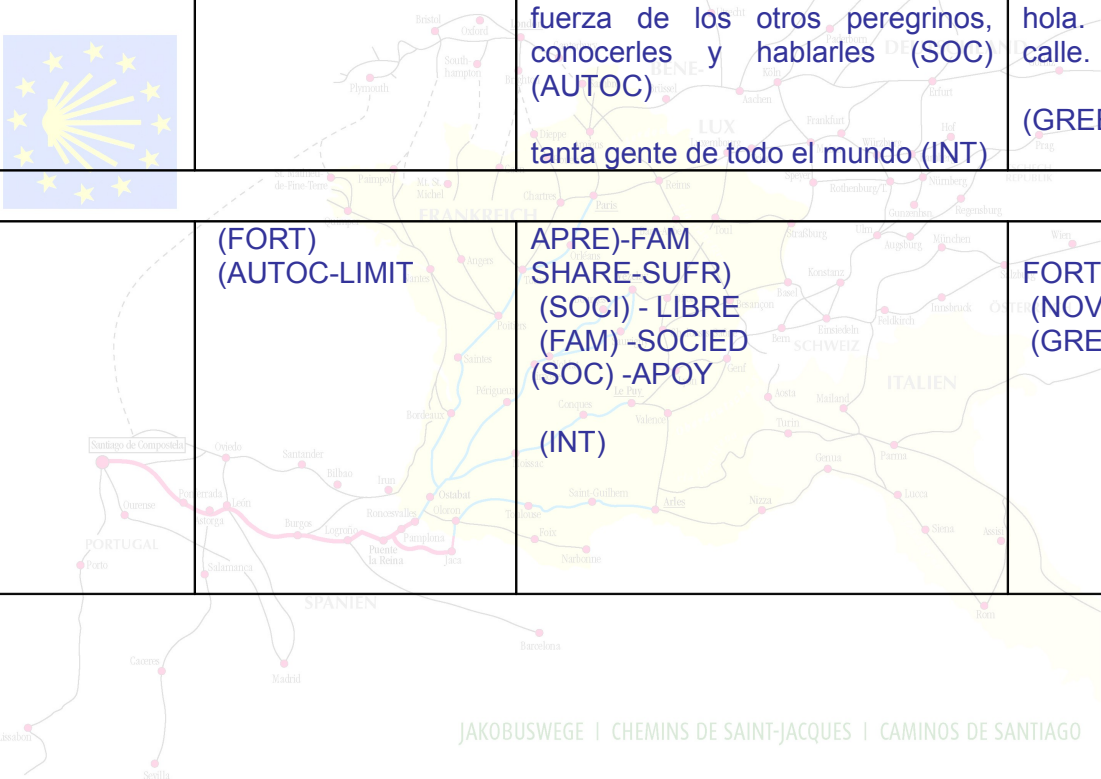

	Raons	Relacions amb un mateix	Relacions amb l'altra	Metàfora de la vida	Altres
	<p>desconectar un poco de la vida, conocer un poco de la vida. Adicto My sister was there two years Estrés crónico laboral</p> <p>he aprendido más que en los últimos 20 y pico años de vida.</p> <p>de tomar decisiones sobre mi vida. Qué hago y donde?</p> <p>me dijeron que con este Camino podría hacerme más fuerte y enriquecerse.</p> <p>cual es el objetivo o misión de mi vida. Mi mejor amigo me contestó que necesitas ir al Camino. El dejó su trabajo, en serio.. y se fue conmigo al Camino.</p>	<p>la disciplina del levantarte y vestirte, andar, comer. Demuestra lo capaz que es uno de hacer cualquier cosa.</p> <p>Conocer mejor mis límites, mis fuerzas</p> 	<p>aprovecharnos de vosotros. Camino con mi hijo. Todo el mundo sufrimos de lo mismo</p> <p>Me encanta la anarquía social del Camino que te puedes sentar o hablar con quien quieras</p> <p>He querido que mi hija venga, experimente el Camino y vea una mejor manera mejor de hacer. Vivo en Belfast.</p> <p>fuerza de los otros peregrinos, conocerles y hablarles</p> <p>tanta gente de todo el mundo</p> 	<p>La disciplina. Me sirve para luego en mi vida diaria en el trabajo de verme capaz-</p> <p>Cada día es un día especial, porque la gente es diferente.</p> <p>En casa es difícil decir hola. Incluso por la calle.</p>	<p>una experiencia que desconocía y muy positiva. Estoy retirado es una ventaja.</p>
ESQ UEM A-1	<p>Para desconectar (DESC) y conocerse. (AUTO) Sentido de la vida (AUTO), tomar decisiones de mi vida. (DECIS). Hacerse más fuerte (FORT). Conocer los límites y potencialidades AUTO. Aprendizaje (APREN) Enriquecerse</p>	<p>Disciplina del levantarte y vestirte, andar, comer. (FORT)</p> <p>Demostrarse lo capaz que se es. Los límites, las fuerzas (AUTO)</p>	<p>Aprovecharnos de vosotros. (APRE) Camino con mi hijo. Todo el mundo sufrimos de lo mismo (SUFR)</p> <p>Me encanta la anarquía social del Camino que te puedes sentar o hablar con quien quieras (SOC)</p>	<p>La disciplina. Me sirve para luego en mi vida diaria en el trabajo de verme capaz (AUTOEFIC)</p> <p>Cada día es un día</p>	

Etnografía al Camino de Santiago:

	<p>Acompañantes. Hermana estuvo. (FAM)</p> <p>Estrés antes y adicciones del Camino. (SALUD)</p> 		<p>He querido que mi hija venga, experimente el Camino y vea una mejor manera mejor de hacer. Vivo en Belfast. (FAM)</p> <p>fuerza de los otros peregrinos, conocerles y hablarles (SOC) (AUTOC)</p> <p>tanta gente de todo el mundo (INT)</p>	<p>especial, porque la gente es diferente. (NOVED)</p> <p>En casa es difícil decir hola. Incluso por la calle. (GREET)</p>	
--	---	---	--	--	--

<p>ESQ UEM A-2</p>	<p>RAZ (DESC) (AUTOC)</p> <p>RAZ SENTVIDA</p> <p>RAZ (DECIS).</p> <p>RAZ (FORT).</p> <p>AUTOC-LIMIT</p> <p>RAZ (APREN) (FAM)</p> <p>RAZ (SALUD)</p>	<p>(FORT) (AUTOC-LIMIT)</p>	<p>APRE)-FAM</p> <p>SHARE-SUFR) (SOCI) - LIBRE</p> <p>(FAM) -SOCIED</p> <p>(SOC) -APOY</p> <p>(INT)</p>	<p>FORT (NOVED) (GREET)</p>	
--------------------	---	-----------------------------	---	-----------------------------	--

JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

6.4. L'Enquesta

Mesura de recerca quantitativa ideal per establir patrons i respondre a preguntes de recerca amb variables depenent d'altres. Aquesta Eina quantitativa ha estat emprada per poder contactar amb persones de manera indirecta amb distàncies llargues de temps i espai.

L'enquesta estava dissenyada per arribar a gent més ràpid i a distància amb l'objectiu de recollir més dades i confirmar les dades extretes en entrevistes, que són la font primordial d'informació. L'avantatge és que es poden enviar moltes i si hi ha sort amb poc temps es pot obtenir molta informació. La veracitat de la informació serà menys controlable perquè no es veu la cara sovint de qui la respon.

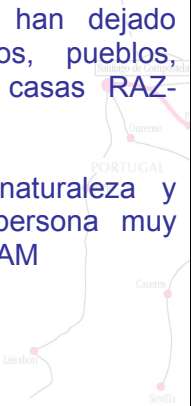
S'havia previst originàriament una mostra relativament elevada amb la qual cosa es podrien extraure patrons més clars. Al final del treball, es va deduir que la naturalesa qualitativa d'aquest implicava centrar-se més en les entrevistes. Per tant, es va fer un primer enviament i he processat 4 dels qüestionaris que s'han respost adequadament.

6.4.1. Objectius

Obtenir més informació sobre la vivència, emocions i raons de fer el Camino i poder-los triangular.

6.4.2. Primer buidat per categories en funció dels objectius principals.

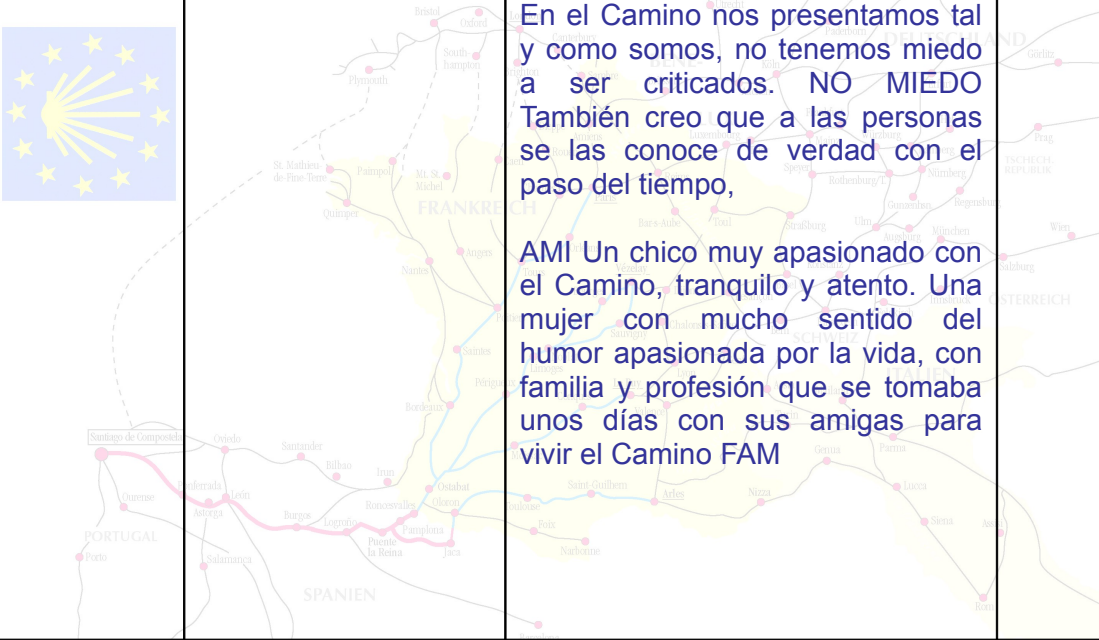

	Raons	Relacions amb un mateix i beneficis del Camino.	Relacions amb l'altra	Metàfora de la vida (també fora del camí?)	Altra
	<p>la reflexión personal RAZ- REFL Andar mueve todo: lo físico, lo espiritual BEN -MOV Quemar energías y conseguir subir montañas mejora la autoestima, te reafirma en posibilidades BEN-AUTOEST</p> <p>desde pequeña había soñado, mi afán de conseguirlo y de superación y ver que era capaz saltando miedos incoscientes RAZ-SUP</p> <p>el legado que nos han dejado nuestros antepasados, pueblos, catedrales, iglesias, casas RAZ-ANTEP</p> <p>Mi pasión por la naturaleza y acompañar a una persona muy querida. RAZ- NAT -FAM</p> 	<p>Poner límites. APRE a moral. La sensación de paz, de armonía que te proporciona la recompensa al esfuerzo supera con muchos las emociones cotidianas que son siempre basadas en cosas materiales. BENEF</p> <p>Mi viaje interior. AUTOC</p> <p>Tocal el cielo. ESPIR</p> <p>Dimensión espiritual extraordinaria. Entrar en mi misma. ESPIR</p> <p>oportunidad unica de expresión, comunicación, paz, alegría, contacto. AUTOC</p> <p>Viaje interior. AUTOC</p>	<p>Con amica y sobrina. AMI SOC El peregrino- peregrino “cala” “deja huella” esta en toda la esencia humana libre de prejuicios, sencillo, se muestra tal cual es su humanidad, no demanda nada solo acompaña.</p> <p>Las amistades de la vida ordinaria exigen, te comprometen, están mas a la que salta, todo es menos AMI</p> <p>profundo mas superficial y material el animo de mi sobrina fue una prueba superada</p> <p>PROF</p> <p>la magia y conexión espiritual, somos familias energéticas en esta tierra y eso propicia que nos unamos. SOC- ESPIR</p> <p>conexión fuerte con los demás y con la naturaleza. NATUR CONEX-NATUR</p> <p>Ha sido una</p> <p>Si las personas en el Camino estan mas abirtas a compartir, a donarse, a hablar de su esencia y de</p>	<p>SHARE Lo que compartes y el entorno hacen que las relaciones sean distintas pero si existe este halo de conexión del que hablo al regreso se mantendrá la relación. CONEX SOC</p> <p>Sí muchisma. Allí creas un vínculo muy fuerte cion los demás muy rapidamente. VINCUL</p> <p>Hablas de quien eres, que te gusta, porque estas haciendo el Camino, que te apasiona, cuales son tus fortalezas y PASION</p> <p>LA vida es una escuela Fue una experiencia importante na minha vida. EXPER</p> <p>Las relaciones habituales parten con más prejuicios. NO PREJUIC</p>	<p>No pretendamos ser buenos, actuemos pensando en ser correctos” FRASE</p> <p>hay que ir con la mente limpia, dejarte llevar , FRASE sin otro afán que el de compartir es la liberación temporal d etodas las angustias y anhelos acumulados VALOR</p> <p>Valores: Si existe, sería entregarnos más a los de alrededor y mimarnos a nosotros</p>

Etnografía al Camino de Santiago:

			<p>conectar con la esencia de los demás en un intercambio de experiencias. CONEX SOC</p> <p>Encontré una persona que me dio la sensación de madurez. MADUR</p> <p>En el Camino nos presentamos tal y como somos, no tenemos miedo a ser criticados. NO MIEDO</p> <p>También creo que a las personas se las conoce de verdad con el paso del tiempo,</p> <p>AMI Un chico muy apasionado con el Camino, tranquilo y atento. Una mujer con mucho sentido del humor apasionada por la vida, con familia y profesión que se tomaba unos días con sus amigas para vivir el Camino FAM</p>		<p>mismos, observando</p>
--	---	---	---	--	---------------------------

JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

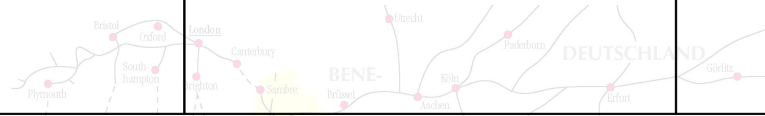
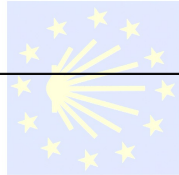
ESQ UEM A	(DESC)onectar (AUTOC) (DECIS)ion (FORT) aleza)			
-----------------	--	---	--	--	--

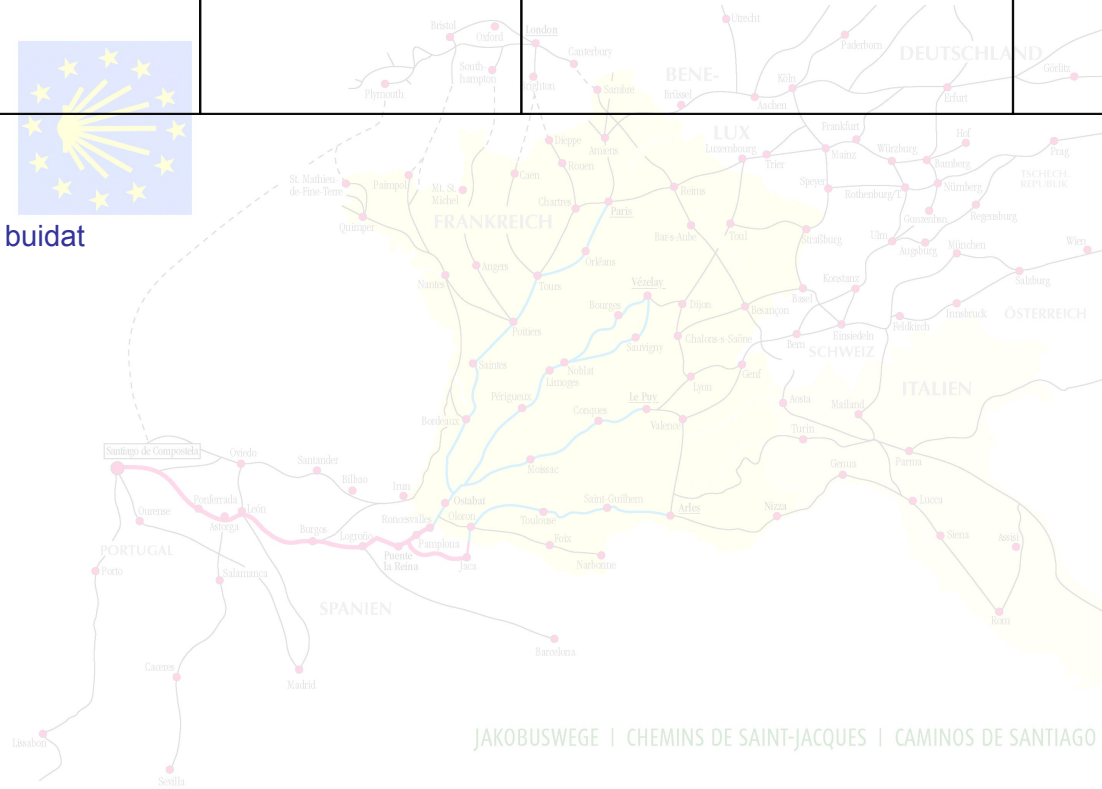
Etnografia al Camino de Santiago:

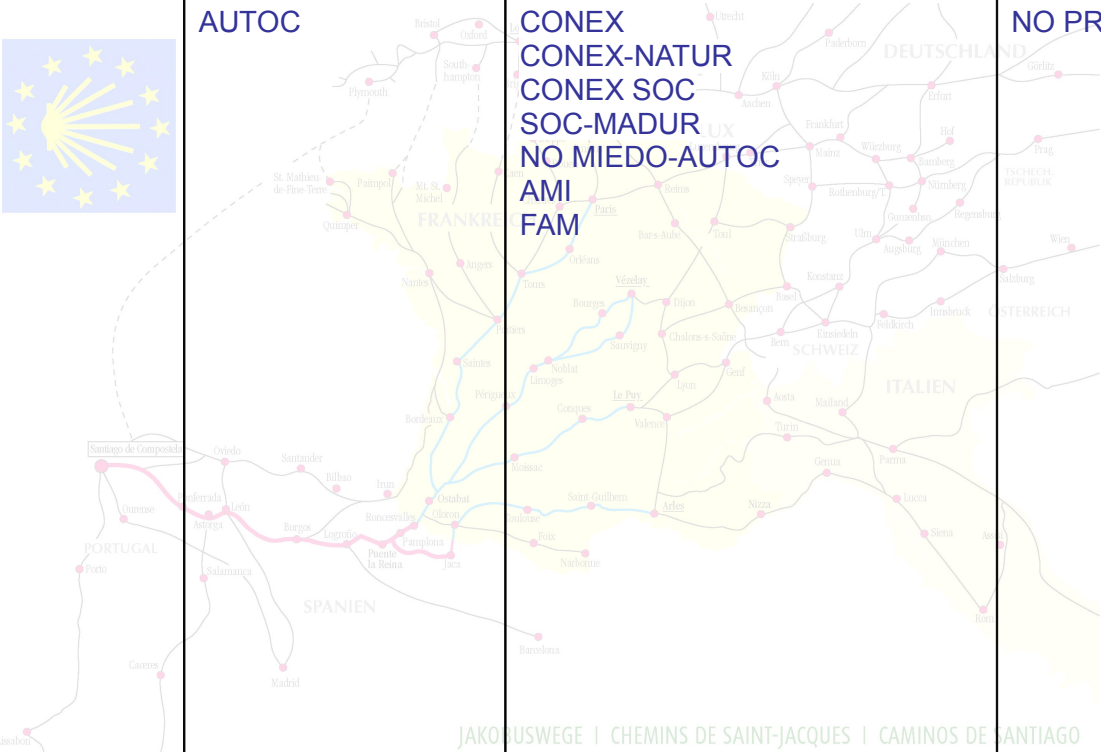
<p>(APREN) (FAM) (SALUD) (INT) ernational (GREET) Saludar (AUTOEFIC) acia (SOC)alitzar (NOVED)ad</p>				
--	--	--	--	--

6.4.3. Resum esquemàtic de buidat

	<p>RAZ- REFL BEN -MOV BEN- AUTOEST RAZ- SUP RAZ-ANTEP RAZ- NAT -FAM</p> 	<p>APRE- LIMIT BEN-ARMO AUTOC ESPIR AUTOC-ESPIR AUTOC</p> 	<p>AMI SOC SOC AMI-REAL APOY-FAM SOC- ESPIR CONEX CONEX-NATUR CONEX SOC SOC-MADUR NO MIEDO-AUTOC AMI FAM</p>	<p>SHARE CONEX SOC VINCUL PASION EXPER NO PREJUIC</p>	<p>No pretendamos ser buenos, actuemos pensando en ser correctos” FRASE hay que ir con la mente limpia, dejarte llevar , FRASE sin otro afán que el de compartir es la liberación temporal d etodas las angustias y anhelos acumulados VALOR Valores: Si existe, sería entregarnos más a los de alrededor y mimarnos a nosotros mismos, observando</p>
--	--	--	---	--	---

7. TRIANGULACIÓ CONCEPTUAL

7.1. Síntesi de buidat per categories de les entrevistes individuals, entrevista de grup i enquesta

ENTREVISTES - INDIV	ENTREV GRUP	ENQUESTES
RAZ- FAM RAZ TURIS RAZ- EXP RAZ- CRIST RAZ-AUTOC RAZ-ARTE RAZ-IDIOM RAZ-LIBER EXPER-SEX RAZ-AUTOC RAZ SOC-ESP RAZ-BUSC RAZ-EJERC RAZ-NOVED AUTOC-FAM SALUD Abans fumava...	RAZ (DESC) RAZ SENTVIDA RAZ (DECIS) RAZ (FORT) RAZ (APREN) FAM RAZ (SALUD)	RAZ- REFL RAZ- SUP RAZ-ANTEP RAZ- NAT - FAM RAZ ESPIR
AUTOC SILENC AUTOC-ESPEJ APREND AUTEN	(AUTOC) AUTOC-LIMIT (FORT) (AUTOC-LIMIT) FORT	BEN -MOV BEN- AUTOEST BEN-ARMO AUTOC AUTOC-ESPIR AUTOC APRE- LIMIT
VALOR NOIMPAST SOC SOC INTER-NZ CASA-OBERT SOC-AYUD UNIVER	APRE)-FAM SHARE-SUFR) (SOCI) - LIBRE FAM) -SOCIÉD (SOC)-APOY (INT) (NOVED) (GREET)	APOY-FAM SOC- ESPIR CONEX CONEX-NATUR CONEX SOC SOC-MADUR NO MIEDO-AUTOC , AMI , FAM , SHARE CONEX SOC-VINCUL PASION. EXPER, NO PREJUIC, AMI SOC , SOC AMI REAL

7.2 Triangulació total i doble

La triangulació total es dona quan el mateix concepte es troba en cadascuna de les tres modalitats. En cas que només es trobi en dos, li diré triangulació doble. La idea de la triangulació es cercar si els conceptes es repeteixen en diferents contextos cosa que facilita que siguin conceptes representatius.

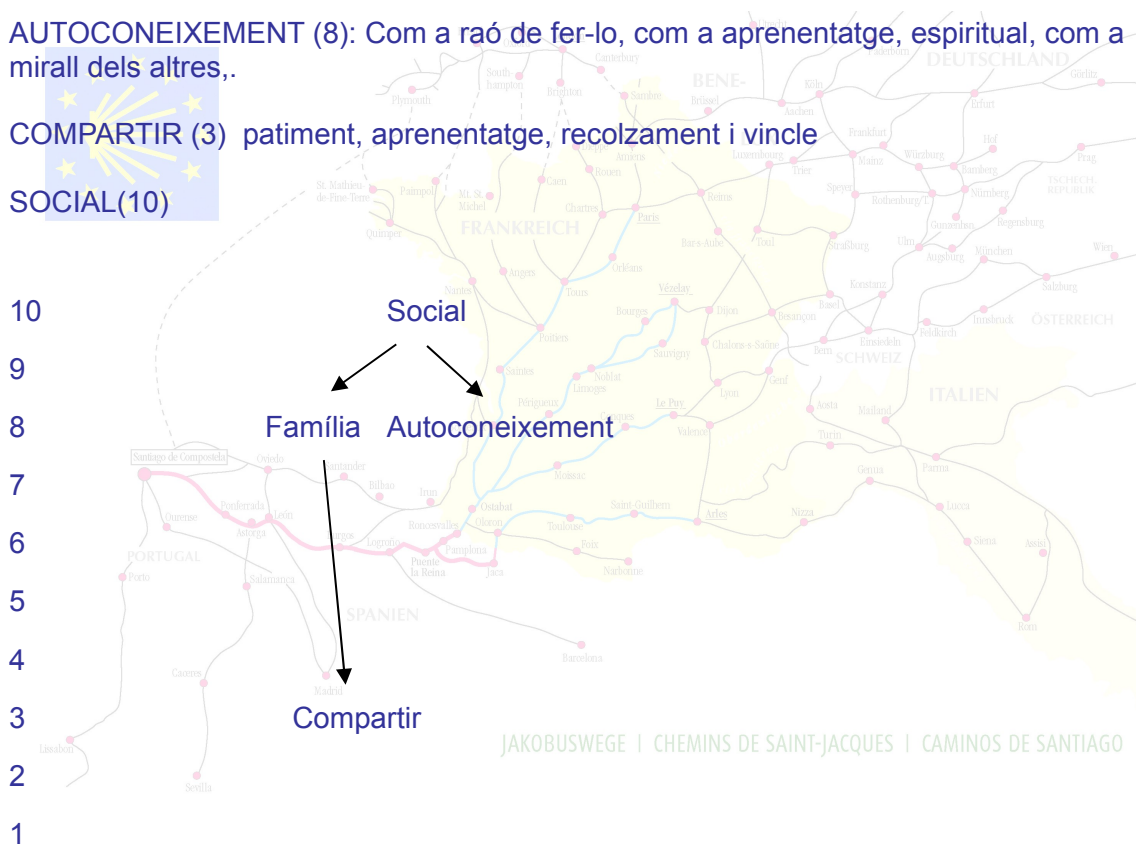
a) Triangulació Total

FAMÍLIA (8): Raó de fer-lo, natura, autoconeixement, aprenentatge i recolzament.

AUTOCONEXIEMENT (8): Com a raó de fer-lo, com a aprenentatge, espiritual, com a mirall dels altres,.

COMPARTIR (3) patiment, aprenentatge, recolzament i vincle

SOCIAL(10)

La conclusió que treiem d'aquesta triangulació total és que el concepte més repetit ha estat la dimensió social del camí amb 10. Aquesta dimensió a més apareix amb la família amb 8 i l'autoconeixement amb 8. Per tant, podem concloure que tot i que el peregrinatge del Camino de Santiago sigui una tasca primordialment personal o individual, les raons i dimensions més significatives per als peregrins, més que les espirituals pròpiament, les trobem en la trobada amb l'altra tot arribant a 21 en total. Caldria també tenir en compte l'autoconeixement amb 8.

b) Triangulació doble

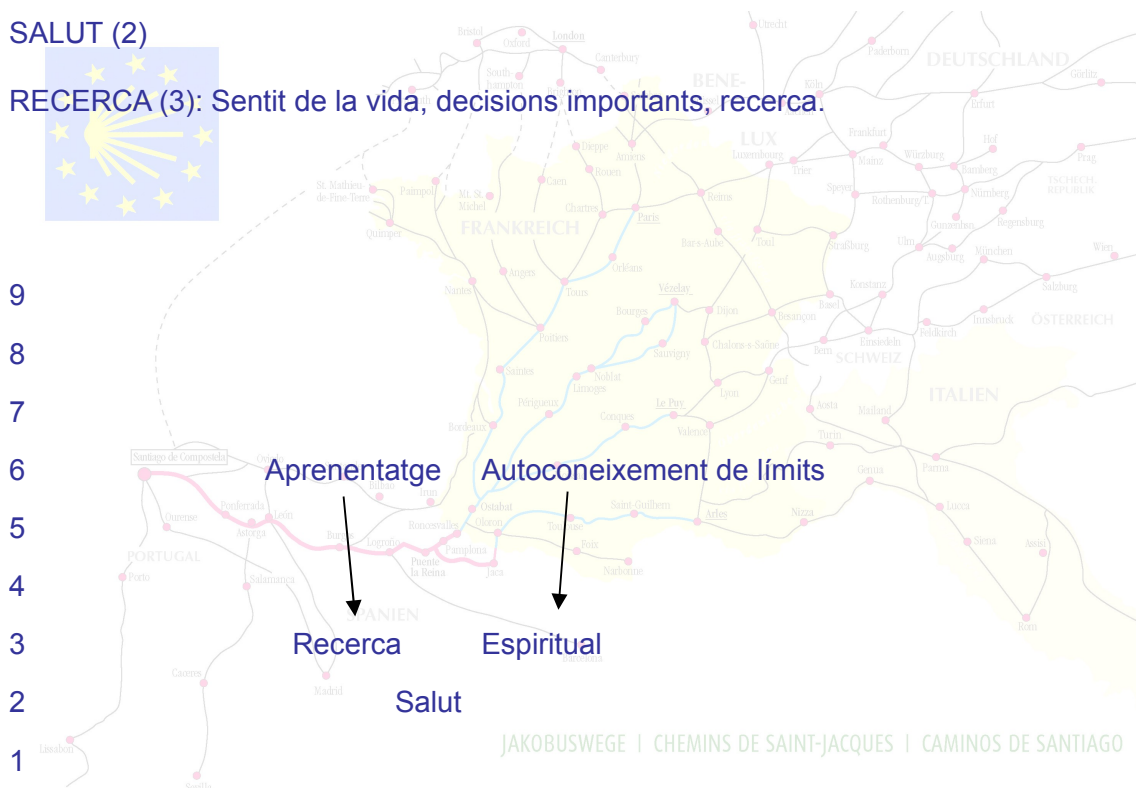
ESPIRITUAL (3): Cristianisme, autoconeixement espiritual, espiritualitat en grup. I com a raó de realitzar el camí.

AUTOCONEXEMENT LIMITS (6): Fortalesa, capacitat, no-por.

APRENTATGE(6) : Naturalesa, social, personal. coneixement

SALUT (2)

RECERCA (3): Sentit de la vida, decisions importants, recerca.

Per al que fa la triangulació doble, trobem una dimensió personal molt important, la qual arriba fins a 18. Des de l'aprenentatge, coneixement de límits a la recerca personal i espiritual.

8.- RESULTATS I CONCLUSIONS

8.1. Valoració resumida i sintetitzada dels resultats segons els objectius.

8.1. 1 Criteri 1: Raons personals de fer-lo

Va sorprendre en un primer moment a l'investigador (Slavin, 2003:4) i no tant al sacerdot entrevistat posteriorment entrevistat en la present recerca, el fet que el Camino no es consideri pels mateixos peregrins com una experiència religiosa. Com a molt espiritual però en gran mesura no com a cristiana. Sens dubte el camí ja no és allò que va ser a l'Edat Mitjana. La recerca actual amb un total de 7 entrevistats personalment, 25 persones entrevistades en grup i 4 enquestats mostren les següents dades sobre les raons de fer el camí.

En primer lloc com a raons per fer el Camino s'ha expressat des del poder estar amb la família, a raons turístiques o d'altres com autoconeixement, coneixement d'idiomes, estar lliure, *buscar-se* a un mateix, reflexionar, superar alguna dificultat, estar amb la natura, trobar l'espiritualitat, aprendre, donar sentit a la vida, desconnectar de la vida quotidiana, fer exercici, la novetat, fer-se mes fort, per raons espirituals i socials, per al cristianisme, i també per fer el camí dels avantpassats.

De fet una de les preguntes més habituals que es fan entre els peregrins seria: ¿com has arribat aquí? o, ¿quina raó t'ha portat?. Una pregunta que pot donar lloc a molta varietat de respostes. Sembla amb altres activitats de la vida com quan es va de compres la resposta seria més immediata. En canvi aquí no hi ha una resposta igual. Depèn molt de cada persona.

Entre les raons més profundes trobem la d'un peregrí de Corea que treballava a una multinacional d'auditories. En Karlo connecta el camí amb la missió de vida, fet reivindicat per diverses línies de l'existencialisme filosòfic i la literatura sagrada jueva del Torà.

“Un día me pregunté cual es el objetivo o misión de mi vida. Mi mejor amigo me contestó que necesitaba ir al Camino. El dejó su trabajo. En serio!... Y se fue conmigo al

Camino. Es una gran experiencia para calmar mi mente y pensamientos. Para encontrar la misión de mi vida. Creo que cuando llegue a Santiago espero decirme ya .. eso es lo que quieres...”

De fet el Camino mostra com fa canviar les prioritats tant laborals com personals. Com altres experiències vitals, el Camino pot comportar canvis a la vida personal.

8.1. 2 Criteri 2: Experiència personal i íntima

La vivència que tenen els peregrins durant i després del Cami pot ser diferent segons cadascun, donada la vinculació també amb les raons. Segons les raons o sigui la predisposició o “mapa” es pot veure una cosa o una altra. El francès entrevistat tot coincidint amb el sacerdot remarca:

“el Camino no te da lo que buscas, sino lo que necesitas”

Aquesta frase ve a dir el contrari amb això que acabem de remarcar sobre el fet condicionant del *mapa mental*. Una altra manera de dir que el món el veiem no com és sinó com som nosaltres. Tot i que vinguem amb unes expectatives, la gent diu que el Camino serà diferent amb allò que t’esperes. Aquesta frase de fet dona el poder a l’experiència del Camino de poder transformar les expectatives prèvies dels peregrins. Igualment, aquesta frase vol dir que sovint els peregrins tenen unes expectatives de resoldre un problema concret. Tenen, diguem, unes expectatives explícites.

La gent que l’ha fet diu que de fet, el Camino dona espai a omplir allò no explícit o conscient. Tot aquest temps lliure de pensar i caminar dona peu a reconèixer i fer sortir elements que podrien no ser més difícilment reconeguts en estadis habitualment conscients. Un peregrí que parteix d’una liminalitat personal en què es troba en un estat límit. Una situació fora quasi de la societat tot i sent un entorn d’acollida.

A nivell sensitiu el grau d’atenció i consciència personal pot augmentar amb aquest exercici físic diari i repetitiu. En aquesta nova quantitat de temps i dolor fa que els peregrins puguin estar més pendents del seu cos. L’Ernest diu:

“Recordo un dia dutxar-me que era com adonar-me que m’estava tocant”.

O la mateixa Monika també diu:

“ el tacto de las cosas que percibes de otra manera, la vista de detalles que se te

escaparien de manera habitual “

Tot aquest exercici físic i esforç tampoc sembla comportar un patiment que paralitzi o freni el pensament. Més aviat a l'inrevés. Els comentaris de molts peregrins parlen del plaer de fer aquesta experiència. Però no tant un plaer solament hedonístic dels sentits, sinó també de determinats sentiments els quals per algunes persones arriben a tenir una significació especial, com per a la Maria Rosa.

“La sensación de paz, de armonía que te proporciona (...). La recompensa al esfuerzo supera con muchos las emociones cotidianas que son siempre basadas en cosas materiales”

També el camí, a diferència d'altres Camins, vas cap endavant. Tot i que hi ha algunes persones que tornen, en general el peregrí parla de l'anada. És un viatge d'anada, en una direcció. Es cap a un lloc. Això assegura que la direcció o el sentit agafi encara més simbolisme metafòric.

“Caminar sense tornar endarrere és la gràcia del camí. Si camines, normalment sempre tornes. Al Camino vas cap endavant”

A part d'aquesta direcció comuna entre tots els peregrins, també hi ha altres característiques que fan que les condicions físiques o esportives que facilitin l'aparició de determinats processos mentals determinats. I com poden veure en els comentaris, no es tracta d'un fet aïllat.

No tenia una altra preocupació que posar un peu davant l'altre. Que no tens res més. Amb aquesta rutina, es posar un peu davant un altra no has de pensar en res més! I això et permet entrar en un estat de blancor mental o desconexió mental que és quan pots començar a pensar en coses. Clar quan tu estàs aquí, dia a dia no et permet aquesta distància. Tu plegues el divendres i estàs tot el dissabte i el diumenge pensant en lo que has de fer dilluns. Amb lo qual no tens temps a fer balanç.

De fet, la motxilla és un element de gran simbolisme en els peregrins perquè a diferència de la vida diària on quan més acumulem, més tenim sensació de riquesa. En aquest cas, és a l'inrevés, quan més coses portes, més pesa i no pots avançar amb la llibertat o lleureresa necessària per caminar sense massa dolor o condicionament. El mateix Slavin, de seguida es a adonar i va enviar per correu tot allò prescindible que arrossegava al principi. La idea és que com el pes pot dificultar molt el peregrinatge, l'experiència fa fer-se una reflexió sobre les necessitats vitals i bàsiques de cadascú. ¿Què necessites tenir realment i què no...?. La Monika ho comenta mentre parla de la seva visió d'espiritualitat:

“la dimensión espiritual extraordinaria pues al Caminar contigo mismo durante horas llevando tu vida a cuestas y dejandote sorprender por lo que vendrá hace que solo se viva el momento y no necesites nada más!!!”

Per altres, l'esperit del Camí; allò nou que els aporta el Camí pot ser l'ocasió de donar-se permís per entrar a dins d'un mateix. De reconèixer el buit interior i estar amb ell. L'agent ho reconeix

“Vaig prendre consciència que es complicat estar amb un mateix.”

Per la seva banda la Rosa dona una dimensió més que física al fet de caminar. També com a repte personal diari així com la gratificació d'assolir-lo.

“Andar mueve todo: lo físico, lo espiritual...todo. Quemar energías y conseguir subir montañas mejora la autoestima, te reafirma en posibilidades”.

El mateix Agent entrevistat que parlava en l'entrevista de la dificultat d'estar amb ell mateix va comentar sobre tota una sèrie d'episodis també conflictius que posen de relleu aquest conflicte sovint no expressat del trajecte, acaba dient:

“És un tòpic, pero et trobes amb tu. Et coneixes a tu.

Tal i com diu Herrero, el Camino serà un espai de trobada amb un mateix primer de tot. I en segon lloc, una trobada amb l'altre qui de forma iterativa i constructivista anirà confirmant o descartant els aprenentatges, màscares o idees més o menys certes.

8.1.3 Criteri 3: Experiència social

JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

L'experiència social ha estat un dels conceptes més repetits pels entrevistats. Social entès en tota la seva variabilitat de significats. El peregrí francès entrevistat diu

“Comprendo algo de mi mismo. La gente me hace de espejo.”

Això confirma el fet de la reflexivitat, però amb l'altre, no la reciprocitat amb un mateix. El Camino permet que el mirall de l'altre pugui se processat amb el temps natural que necessita la comprensió. A un pas més lent i reflexiu. Solnit (citada a Slavin, 2003:3) diu: “I like walking because it is slow, and I suspect that the mind, like the feet, walks at about three miles an hour”. De fet, l'augment vertiginós de la velocitat en la vida actual contrasta amb la necessitat de mantenir determinats temps vitals que

imposa la natura, com ara els nou mesos de naixement o les estacions de l'any. El camí pot ben ser com una frenada en sec per retrobar el ritme natural. Un bon nombre de peregrins han emfatitzat el sentit de camí com una experiència social i espiritual de recolzament i ajut mutu.

Aquest temps lliure que dona el Camino, de fet possibilita expandir les competències socials i posar-li consciència. Segons l'Ernest:

"El Camino em va obrir portes a noves maneres de relacionar-me amb la gent. Més ofertes, més sinceres."

Per a la Maria Rosa, la manera de fer dels peregrins poden tenir trets comuns que els diferencien dels turistes. Entre ells, una actitud de no judici i d'acompanyament de l'altre:

Es una diferencia total desde mi punto de vista. El peregrino- peregrino (que no el turista o el oportunista...) "cala" "deja huella" esta en toda la esencia humana libre de prejuicios, sencillo, se muestra tal cual es su humanidad, *no demanda nada solo acompaña*.

El viatger de fet a més de veure nous paratges, nous móns, de fet, pot veure i es pot veure a través dels altres. Es pot reconèixer i conèixer millor perquè te més miralls diversos i culturalment diferents. Si com a viatger a més adapta els seus ritmes a la natura, podrà també d'una manera iterativa facilitar anar reconstruint d'alguna manera el seu *self*.

També cal reconèixer les condicions pròpies de la duresa física del Camino. I paradoxalment això serà un factor d'unió. Igual que passa amb l'entorn físic d'albergs de dormir en habitacions comunes, de compartir lavabos, de compartir cuina i saló. Tot això fa que els peregrins es vagin trobant diverses vegades en relativament poc temps. Aquesta sensació de veure's també genera la curiositat i els espais per intercanviar paraules. Per permetre escoltar la veu de l'altre o interessar-se per ell com a persona. El membre de l'associació ho explica amb detall:

Quan has fet una Caminada de 15 o 20 kilòmetres estàs cansat físicament, però tens la ment oberta. I una vegada t'has tret la fatiga i la suor del camí, estàs en un entorn que són els albergs, en els que hi ha una sèrie de gent que estan fent el mateix que tu i en certa manera estan igualment oberts que tu, perquè han estat tot el dia pensant i desconnectant del dia a dia. Estan més predisposats a intercanviar experiències.

8.1.4 Criteri 4: Metàfora de la vida i la tornada

Es diu sovint que el camí és una metàfora de la vida. Te un principi, un transcurs i un final. Un naixement, un creixement i una mort. El peregrí francès diu

“ el Camino es una condensación de la vida”.

De fet, passen moltes coses al camí, durant els 800 quilòmetres que te. La comparació amb la vida ve a ser el fet de poder mostrar o voler-se convèncer que les dificultats tenen un sentit i ajuden a créixer.

Hi ha peregrins que també fan reflexions de paral·lelismes entre el camí i aspectes de la seva vida pròpia: El francès quan feia referència a la seva tendència a ajudar la seva ex dona o la seva filla, diu que s’ha adonat que de fet estava volent fer el treball que li toca a l’altra persona.

“Cada uno tiene que llevar su mochila”

I la millor manera d’ajudar algú es deixar-li que faci el seu treball, més que posar-se a fer-lo. Igualment, els aprenentatges o noves experiències del camí alguns pensen que es poden portar a casa. L’irlandès entrevistat va dir de fet “

“En casa es difícil decir hola incluso por la calle. Pero aquí como un peregrino, es otra cosa. He querido que mi hija venga, experimente el Camino y vea una mejor manera mejor de hacer”

Es clar que el Camino dona unes condicions socials molt específiques. Una mena de “un altre manera de relacionar-se es possible”. Per tant, vivint-les el peregrí espera que possibiliti l’extrapolació a casa. Una mena de forma d’assolir habilitats per efecte de l’osmosi que permet el contacte social.

Ara bé, aquesta extrapolació no ha estat sempre possible. De fet, per a l’Ernest l’experiència no li ha semblat extrapolable. És a dir, en tornar al seu poble, aquesta nova manera de relacionar-se.

“No es va transformar en una manera de fer de relacionar-me amb els meus amics”.

Potser perquè qui s’ha transformat o ha viscut altres maneres ha estat ell. Tornar al seu poble tot i que la vivència l’hagi canviat una mica no implica que pugui directament canviar la manera com funcionen en societat els altres amics. També al camí se sol comentar que s’arriba a parlar de coses relativament profundes o importants amb persones que no es coneixen molt. Això pot donar la sensació de confiança i amistat més alta que a casa o la família.

“Allí creas un vínculo muy fuerte con los demás muy rápidamente. Hablas de quien eres, qué te gusta, porqué estas haciendo el Camino, qué te apasiona, cuáles son tus fortalezas y debilidades”

No obstant, aquesta sensació no és així per tots. Algun peregrí reivindica altres elements. Com la Maria Soledat quan diu

“creo que a las personas se las conoce de verdad con el paso del tiempo”

De fet, Maria Rosa de Burgos se'n adona de les diferències entre les amistats del camí i de la seva ciutat:

“Las amistades de la vida ordinaria exigen, te comprometen, están mas a la que salta, todo es menos profundo mas superficial y material.”

La Maria soledat ho diu més curt però clar,

“Las relaciones habituales parten con más prejuicios”

D'altra banda la Irene de València si que creu que pot portar a casa l'experiència. Tot i que no tant les amistats. Diu la Irene que al Camino ha trobat una combinació d'anarquia social amb disciplina individual. Anarquia social entesa com a llibertat de moure's sense tenir que donar explicacions. Cosa que per ella deu ser un tema important. Amb aquesta llibertat es pot també explorar noves maneres de relacionar-se de presentar-se donat que sovint molts peregrins venen sols i poden experimentar sense “ser vistos”.

JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

“Me encanta la anarquía social del Camino que te puedes sentar o hablar con quien quieras. Puedes hacer lo que quieras si no molestas. Haces toda una serie de cosas que en tu vida normal creías que era imposible. Puedes Caminar muchos kilómetros que nunca hubieras pensado que podrías hacer. Me gusta la disciplina del levantarte y vestirte, andar, comer. Demuestra lo capaz que es uno de hacer cualquier cosa. Me sirve para luego en mi vida diaria en el trabajo de verme capaz mejor

Així l'adquisició de força es una constant en molts peregrins. Es de fet, l'aspecte més comú a tots que iguala a tothom. El patiment, l'esforç i la disciplina.

Me dijeron que con este Camino podría hacerme más fuerte y enriquecerme.

Per tant el gran esforç físic que suposa fer el Camino es també una prova que es posen molts peregrins a ells mateixos. Una manera també de conèixer els seu límits físics. Per acabar, un dels membres de l'associació d'amics del Camino, que n'hi ha moltes per tot el món, va mostrar com de fet, a casa poden estar més alegres que enfadats si un membre s'absenta durant un més per anar al Camino.

“quan portava un més després de tornar (del Camino), em va la (meva) dona i em diu, sense venir a compte ni res, i em diu: jo no sé que t'ha passat amb aquest camí i tampoc m'importa. Però si cada cop que vas a Caminar tornes igual ja te'n pots anar cada any.”

No només les parelles es poden alegrar paradoxalment que un se'n vagi de peregrí o peregrina. També trobem els fills que poden trobar a faltar el pare o mare. En aquest cas, un pare de família pot anar a fer l'experiència i poder portar una nova part de si mateix. El cas del francès pot ser un bon exemple.

“Se que cuando vuelva, tengo tres hijos, a veces hablo un poco con ellos. Ellos sienten que yo cambio al hacer el Camino. Mis amigos que no entendían me decían que no podía hacerlo, (...) dejar a mis hijos solos. Y yo pensaba al contrario. Es una suerte para mis hijos. Ellos entienden el sentido. Cuando los llamo, les digo que encuentro algo extraordinario. Y ellos me responden que tengo la imagen ahora de feliz. Ellos están también más felices, cuando ellos me ven más feliz.”

8.2. Valoració específica de la metodologia

Les tècniques emprades crec que han servit de manera raonable per nodrir els objectius establerts en la recerca. L'aportació de la tutora ha estat clau per saber prescindir de dades i tècniques que no aportaven tant com seria necessari pel present treball. Com he comentat, he fet triangulació amb les primeres tres tècniques però no amb la observació participant. He mantingut en una reflexió a part l'observació. D'aquesta manera pretenc que els resultats tinguin més marge de llibertat o objectivitat sense influència del mapa personal de l'OP.

a) Entrevistes personals.

Les entrevistes en general han assolit informació adequada als objectius. Han durat, però, mes del temps que tenia previst. La forma d'entrevistar també ha variat per a donar més espai a les reflexions personals no guiades. Es a dir, per a que surti tot allò potencial. Una de les entrevistes no s'ha gravat per la qual cosa no la tinc completa. D'altra banda, el fet de dir o no el nom, al principi ha coaccionat una mica.

No obstant, amb la conversa s'ha anat suavitzant.

b) Entrevista de grup

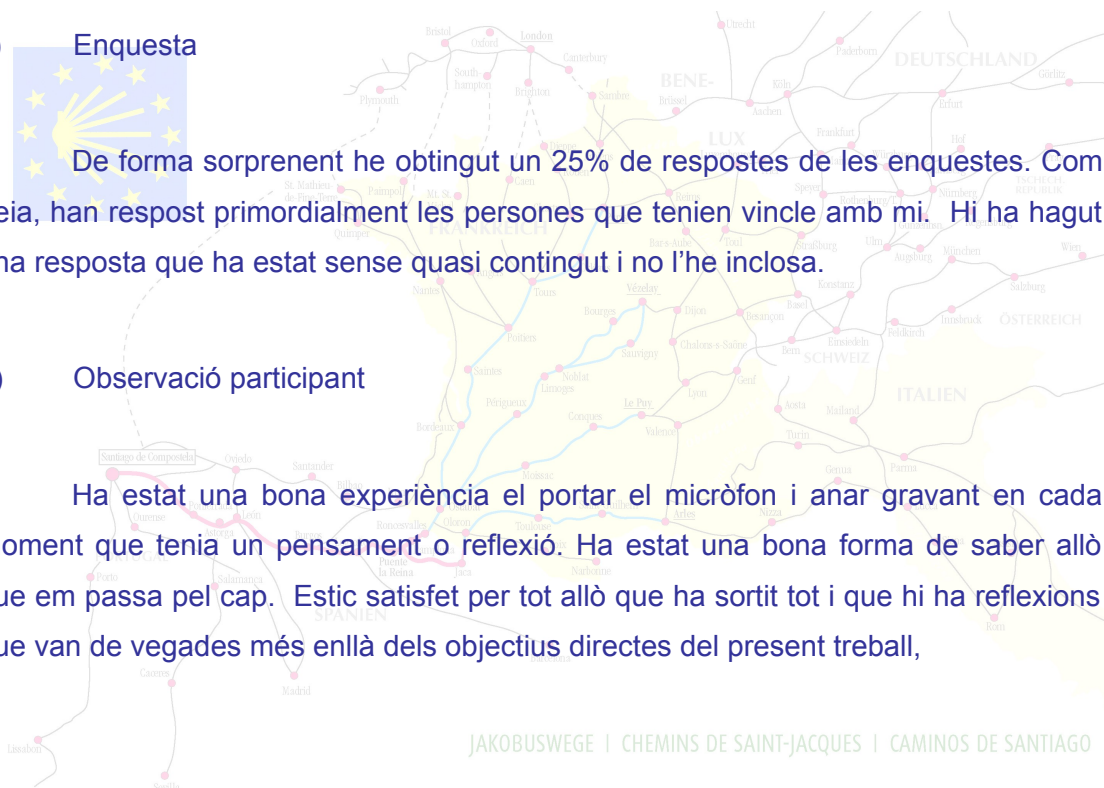
A diferència de l'entrevista personal, la de grup no ha estat dinamitzada per mi mateix. No obstant això, ha donat moltíssima informació amb un nombre també molt alt de participants. La valoració es positiva també perquè ha donat l'oportunitat de presentar la meua recerca en públic i gràcies amb això he pogut entrevistar el peregrí francès.

c) Enquesta

De forma sorprenent he obtingut un 25% de respostes de les enquestes. Com deia, han respost primordialment les persones que tenien vincle amb mi. Hi ha hagut una resposta que ha estat sense quasi contingut i no l'he inclosa.

d) Observació participant

Ha estat una bona experiència el portar el micròfon i anar gravant en cada moment que tenia un pensament o reflexió. Ha estat una bona forma de saber allò que em passa pel cap. Estic satisfet per tot allò que ha sortit tot i que hi ha reflexions que van de vegades més enllà dels objectius directes del present treball,

JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

9. BIBLIOGRAFIA

9.1. Bibliografía temàtica

Aeneas, A. (2010) . *Claves teóricas de los procesos y resultados interculturales*. MIDE. Creu Roja. Les Heures. UB.

Alcoberro, R. (2010). *Fenomenologia i Existencialisme*. Apunts de l'Assignatura Filosofia I. UOC. Pàgina 17 (Max Scheler)

Alcoberro, R. (2010). *Etica Aplicada*. Apunts de l'Assignatura Etica, Filosofia Moral i Política. UOC. Pàgina 17 (Max Scheler)

Bisquerra, R. (2009). *Psicopedagogia de las emociones*. Ed Síntesis. Madrid.

Giddens, A. (1995) *Modernidad e identidad del yo*. Barcelona, Península
<http://www.educarchile.cl/autoaprendizaje/sexualidad/modulo2/clase1/textos/giddens.htm> [Consulta de 12 de noviembre de 2010]

Herrero, N. *Resemantizaciones del patrimonio, reconstrucciones de la identidad. Dos casos para la reflexión*.

http://ceas.iscte.pt/etnografica/docs/vol_07/N2/Vol_vii_N2_351-368.pdf
[Consulta de 9 de noviembre de 2010]

Herrero, N. (1995). *Camino de Santiago, metáfora da vida humana*, Compostelanum (40) 3-4, pp. 465-480

Herrero, N, Llera, Ruy et Al. (2010) *Teorias y prácticas emergentes en antropología de la religión: La recuperación de la peregrinación jacobea*. Turismo y peregrinación.

Universidade de Santiago de Compostela. asneves@usc.es

<http://hedatuz.euskomedia.org/5300/1/10123138.pdf> [Consulta de 9 de noviembre de 2010]

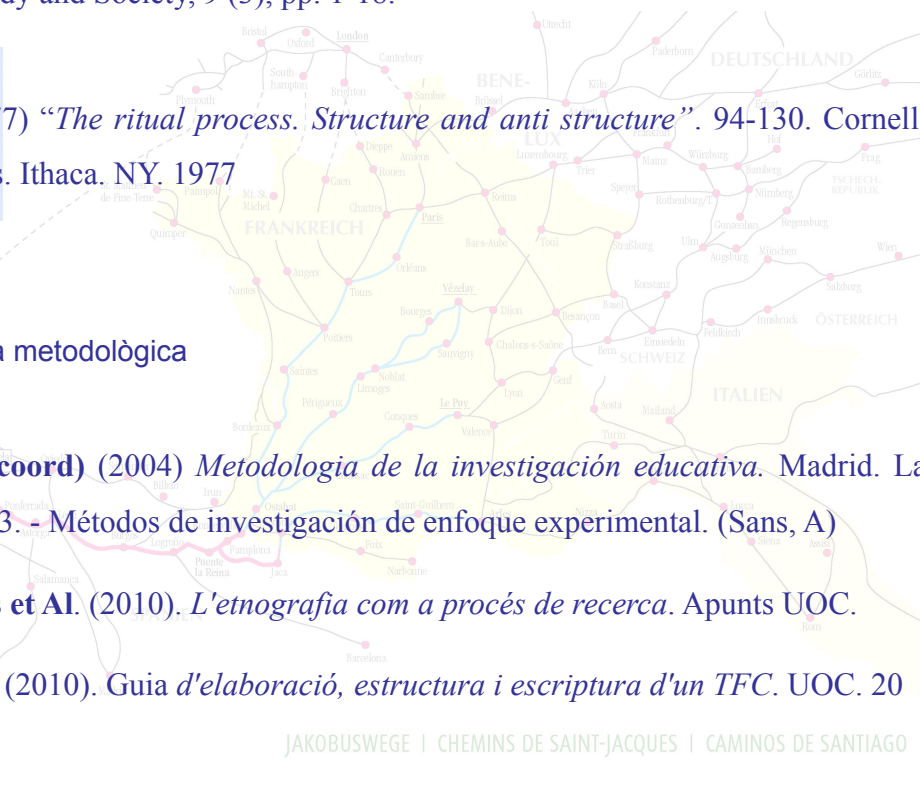
Jung, C. (1977). *Los complejos y el inconsciente*. Alianza Editorial. Madrid

Ramirez, A.M. (2009). *Sobre la liquidez en los vínculos afectivos*. Revista electrónica de psicología social. Poiéssis. No. 17. Junio

<http://www.funlam.edu.co/poiesis/Edicion017/Liquidezvinculosafectivos.AnaMariaRamirez.pdf>

Slavin, S. (2003) *“Walking as Spiritual Practice: The Pilgrimage to Santiago de Compostela*, Body and Society, 9 (3), pp. 1-18.

Turner, V. (1977) *“The ritual process. Structure and anti structure”*. 94-130. Cornell University Press. Ithaca, NY. 1977

9.2.- Bibliografía metodològica

Bisquerra, R (coord) (2004) *Metodologia de la investigació educativa*. Madrid. La muralla. 167-193. - *Métodos de investigación de enfoque experimental*. (Sans, A)

Comas, Dolors et Al. (2010). *L'etnografia com a procés de recerca*. Apunts UOC.

Espeitx, Elena. (2010). *Guia d'elaboració, estructura i escriptura d'un TFC*. UOC. 20

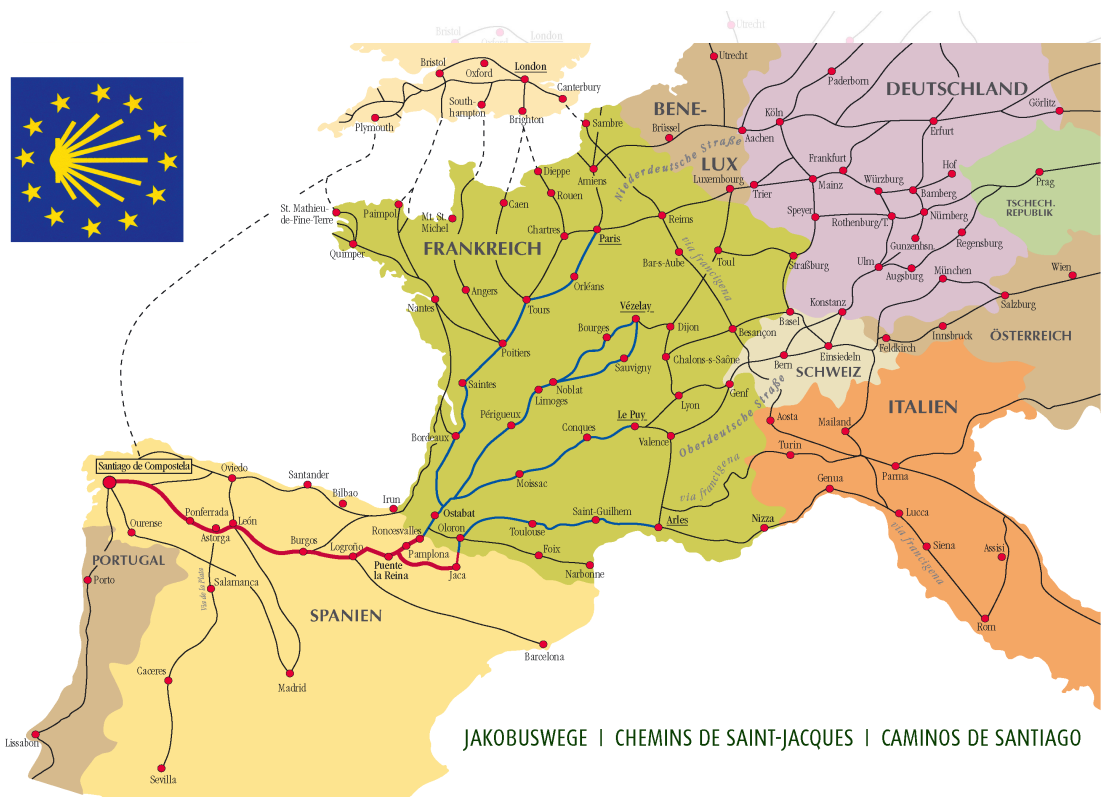
Sabariego, Marta. (2010). *Elaboració de projectes de investigació social i educativa*. MIDE. UB:

Sierra, R. (2005). *Técnicas de Investigación Social*. Madrid: Paraninfo.

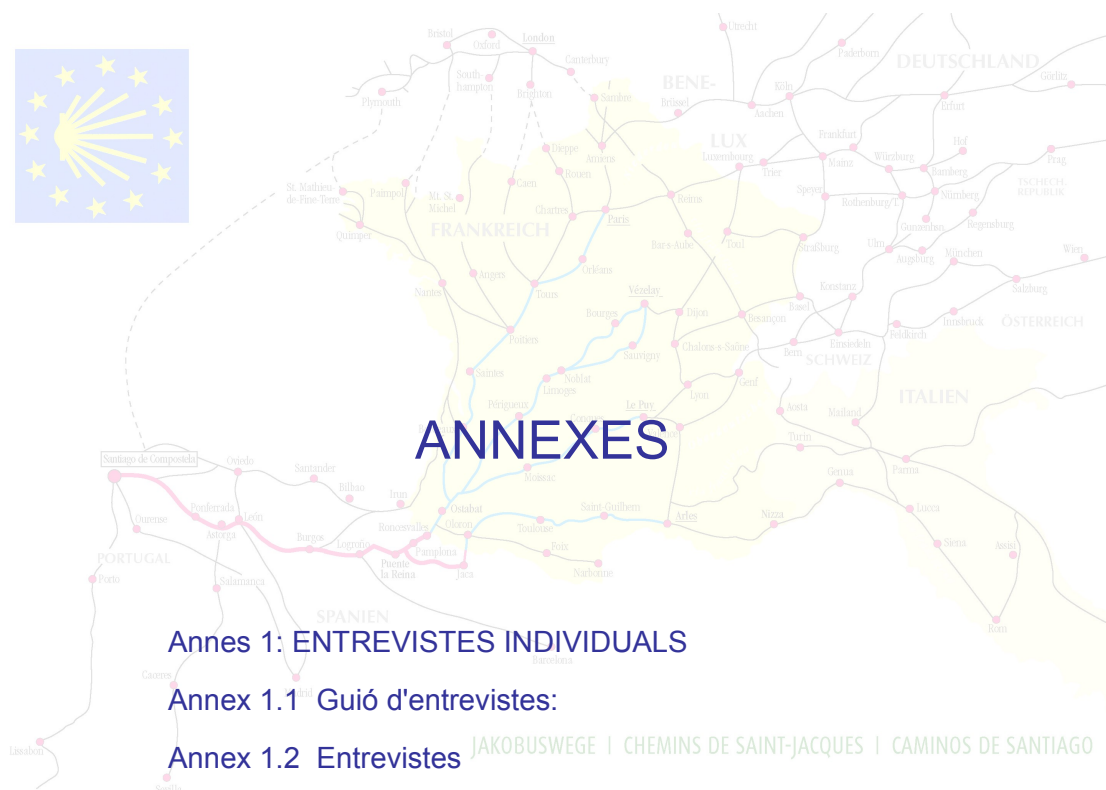

Gràcies per acompanyar-me en aquest viatge de lectura ...

I, bon camí !

JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

Annex 1: ENTREVISTES INDIVIDUALS

Annex 1.1 Guió d'entrevistes:

Annex 1.2 Entrevistes JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

Annex 2. ENTREVISTA DE GRUP

Annex 2.1. Detall de l'entrevista en grup

Annex 3. ENQUESTES

Annex 3:1. Model d'enquesta

Annex 4. OBSERVACIO PARTICIPANT

Annex 4.1 Guia d'observació i dimensions. Diari de camp

Annex 4.2 Text de transcripció de comentaris gravats previamente.

Annex 1. ENTREVISTES INDIVIDUALS

Annex 1.1 Guió d'entrevistes:

Nom, data i Lloc, número d'entrevista i altres dades :

Idioma de l'entrevista:

Entrevista en lloc sense molt soroll de duració sobre 45 minuts. Seqüència amb fase introductòria: preguntes obertes, no controvertides i més descriptives, genèriques o de reconeixement/recolzament: Amb quantes persones va fer el Camino, quines raons li van fer el Camino? Mes tard amb preguntes més complexes i am més càrrega afectiva o de judici (habilitats creences, coneixements o de capacitats del subjecte) com pot ser si es considera religiosa i en què es basa la seva religiositat, si troba el Camino com una experiència personal o comunitària. Què és l'esperit del Camino? Quins sentiments destacaria de l'experiència?I una darrera fase amb preguntes més relaxades com quines persones recorda que ha conegut, qui i què li ha sobtat, agradat o desagradat més durant el Camino? Relació amb estrangers i estrangeres. Acomiadar-se agraint el temps i oferint els resultats i garantint la confidencialitat. Essencial crear clima de respecte i rapport, per aconseguir un espai de confiança i d'intercanvi adequat amb escolta i guio semi estructurat.

Annex 1.2 Entrevistes

1 2.1. AGENT

Raons	Relacions amb un mateix	Relacions amb l'altra	Metàfora de la vida	Altres
-------	-------------------------	-----------------------	---------------------	--------

JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

Agent.

Va ser al 1999 que va ser l'últim any *jacobeo* del segle. 12-Juny del 1999. La setmana abans vaig anar a Montserrat Caminant en 14 o 15 hores tota la nit. Vaig començar des de la plaça Rius i Taulet i vaig sortir a través de la web de gràcia. Vaig sortir a les 7 de la tarda i vaig arribar a Montserrat a les 3,30 del matí.

Allà a Montserrat vaig demanar la credencial que donen a qualsevol església. I el 14 de maig va ser la setmana següent, vaig començar a Sant Jean Pied de Port.

Edu
Com vas arribar allà?

Agent.

Vaig arribar en tren i vaig trigar un mes.

Quina raó

Primer perquè m'agrada Caminar. Segona, per ganes de fer-lo, l'experiència. Què es lo que es Caminar sense tornar endarrera. Aquesta es una gràcia del camí. Si Camines, normalment sempre tornes. Al Camino vas cap endavant.

Jo tinc l'avantatge que sóc funcionari i puc agafar temps. El veritable camí es des de casa seva. I jo tenia que sortir de casa meva. I vaig conèixer una persona que va anar des de casa seva va sortir des de horta i va anar i tornar a Santiago. 4 mesos.

La raó era l'experiència nova. En cap cas religiosa. Vaig per estudiar a la Salle.. Però no anava relacionat amb el catolicisme. Perquè la meva educació era catòlica però no va ser aquesta idea. Va ser una experiència nova. Visitar monuments, etc.

Ho vaig passar malament la primera vegada. Molt malament.

Edu

Perquè

Agent

Doncs perquè només fas que Caminar i no fas res més. I la testa funciona sola. I penses en aquell que et va fer això. Penses en l'altra que et va fer allò. La mala p. que et va deixar. L'altra que no et va d'allò.

Edu

Vas fer com una revisió

Agent

Si. Et fa ganes doncs de tornar i trencar-li la cara amb aquest, aquell... En sèrio eh. De vegades ho passava malament. I.. anava tirant.

Edu

Malgrat això, després vas voler tornar.

Agent

La segona vegada

Edu

Si

Agent

Doncs fer-lo la primera vegada. Em va agradava molt. La gastronomia. L'experiència d'haver-lo fet.

Edu

Quina experiència

Agent

Doncs l'experiència d'haver-lo fet. Després de tot això.

Edu

Què es tot això..

Agent

Pues totes aquestes coses. Mals moments. Pensaments, la novetat. Mals moments alguns moments. Però els bons moments, bon rotllo. Trobaves bona gent. Tot això supera en molt els mals moments.

Vaig conèixer a dos companys, amics o .. coneguts que vaig conèixer a la sortida de Burgos i vam Caminar fins quasi la resta del camí. Ens vam fer junts. I ... Camines, o sigui, i potser t'axeques abans que l'altra, però saps que va a Martorell.. pues els tornes a veure. Ten vas a beure o dinar amb ells.

Edu

Perquè va superar aquestes bones parts.

Agent

Bueno perquè els mecanismes, suposo, psicològics fan que te'n recordis només de lo bo- Els mals records se t'esborren. ... jo quan anava a la Salle Comptal, aquell capellà et fotia cada hòstia que t'hi cagues .. què recordes ara. Doncs lo millor. Lo positiu ... es un mecanisme de la persona humana. No sé tu. Quan va morir mon pare se'm va caure el mon a sobre.

I amb el sentit aquest. Aquest dos companys em van ajudar molt.- A Fromista em vaig *fotre* uns *cutates* i anava una mica *cocido*. I em volia tornar. I ells, em van motivar a quedar-me. Em volia tornar. I em deien tu tira, *sigue que me pasó lo mismo que a ti*. Eren les 12 o la 1 de la nit. Tothom s'havia anat de l'alberg.

I al dia següent vaig continuar amb ells i ho vaig superar i tirar cap endavant. I vam arribar junts i va ser un mal moment. Moment de *fluixera*.

Edu

Perquè pel dolor

Agent

Per tot, em menjava el coco una mica, i prenia alcohol i fa ara un any i mig que no bec res. Res He deixat també de fumar. Em vaig donar compte que estava una mica malalt. Llavors em vaig donar compte per lo bo i lo dolent. I clar estava allà irascible.

Un em va preguntar l'edat i el vaig engegar i enviar a la merda. A un alberg a Belorado hi havia un francès i em pregunta *qué edad tienes*. I em va preguntar: *de dónde vienes* i li vaig di de Sant Jean. Després *qué edad tienes* y li vaig dir : "*y a ti qué te importa*" te

lo he preguntado yo? I bum., bum i li vaig dir que ahí te quedas y me voy.

Vaig anar a una farmàcia del poble i bum, bum, *deme algo pa los nervios. Quiero algo pa los nervios que estoy muy nervioso.* El farmacèutic em va donar una valeriana. Toma valeriana.

I vaig dir .. *adiós.* I em vega donar que en aquest poble no em puc quedar

Edu

Què bo no?

Si, si. llavors allà... I em veus a les 14h del migdia Caminant 10 kilòmetres més.

Entens lo que vull dir. Son situacions que passen. *Que bueno...*

Edu
Estaves cansat però encara tenies energia ...

Agent

Si es que em van, em van... clar jo era una persona que estava molt cansat. Però et ve un francès i jo.. *què coño haces aquí* il vaig dir jo.. tu a tu país. Em va sortir una vena fatxa. Qué cony un francès en el Camino *que me pregunte la edad...* ya està.

Em va dir.. *aviso a la guardia civil*

Edu

Jajajaja

Agent

Val a dir que la segona vegada que el vaig fer va avenir la guàrdia civil. Perquè vaig insultar a ... això la segona vegada. La segona havia *catat* el plat (per així dir-ho). I aquesta segona vegada hi havia molta gent. Em algun alberg vaig ser l'últim per dormir. I vaig pensar que ho havia de fer al gener.

Lo mes *txungo*... pel fred, per sentir l'esperit medieval. Em volia mortificar mes sense tanta gent. A la dimensió desconeguda, com al *medièvol*

Em va agradar mol mes la segona vegada. I vaig sortir l1 de gener de 2002 i vaig arribar el 28 de Gener. Em va agradar molt més. Trobes la gent que trobes.. no trobes el turisme, saps.

Quina diferencia vas trobar entre el primer i el segon. I l'hivern, no sé. La diferència es de... al ser fora de temporada. La comunicació amb la gent. Es més sincera, mes fluïda. No es lo mateix a platja d'Aro a l'agost que al gener. Al gener si entres a un bar normal. Pues veus a la gent autèntica d'allà. No estàs tant contaminat amb el turisme.

Edu

El turisme contamina

Agent

A veure, contamina...no vull .. sofisme es això? però havia molts albergs que estava sol. No em preguntis perquè.. si m'has de *cagar en algo* ho faig. M'anava bé, però, la solitud de l'hivern. Com tenia l'experiència de la primera vegada em vaig dosificar mentalment.

Vas trobar amb algú interessant?

Si. Em vaig trobar amb **dos païos interessants. Dos mil-lionaris de fet.** Si, si. Em vaig ajuntar amb ells. Un tenia una empresa de components electrònics. El *tio* feia .. saps això dels circuits electrònics (integrats) dons el *tiu* feia això.. muntat en el dolar , tu. L'altra tenia una cadena de pastisseries i ara està a Santo domingo. De fet, vaig pensar que aquest home m'anava a robar. El vaig veure amb un aspecte .. i al final pensava que em seguia. Barbut. així. i al final el tiu em podia enterrar a mi amb.. euros! I anavem junts els tres. I quan vam arribar a Santiago ens quedaven cinc kilòmetres. Vam pagar tot amigtes.. o .. no, jo no vaig pagar. Escamerlans, gambes fresques el marsc que vaig prendre em sortia per les orelles.. i agafo la motxilla i em diuen.. on vas.. i veig arribar un taxi.. i em diuen.. quieto!

I després d'aquesta mariscada vols Caminar per només 5 kilòmetres que queden... ! i jo vaig mirar a totes bandes i em vaig dir.. no ve ningú tu.. i vaig entrar dins el cotxe i vam arribar a la plaça de l'obradoiro. I a finisterre, amb ells ens vam fotre una altra mariscada que no vegis. En un lloc que... es deia .. os tres golpes. Vaig preguntar : "el leguado es fresco" i .. fa el llenguat pam! I salta .. i cau al terra- perquè encara estava viu i d'allà a la cazuela!

I llavors jugava La crunya amb el Figueres a la copa del rei. I després de la mariscada van demanar amb el taxista del pueblo (jo anava amb dos rics, tu) si anem a la corunya, anem a veure el Figueres. ¿Qué nos cobras?

I ens va dir 3000 pesetas. I jo vaig fer una negociació per 2500 i l'invitàvem a una copa. I vam anar allà. Vam agafar un hotel, vam anar a tribuna... I vam veure el Figueres que va quedar eliminat. Però van plantar cara.

Edu

JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

I eren catalans els rics aquests.

Agent

Si. Un tenia una cadena de pastisseries. I l'altre de Cerdanyola i va muntar un hotel a Santo Domingo del Carib. A la tornada, el pastisser se'n va anar a Sabadell i no vam continuar el contacte.

El segon viatge el recordo també em va agradar el conèixer tota l'Espanya rural (profunda) costums, com viu la gent. Com fa el dia a dia la gent. Els quehacerres. Castrojériz, l'alberg estava a tope. La Casilda em van dir que em llogaria l'habitació. Allà la calefacció va per el terra. Romana. I les cases es fabriquen així les tovalloles la posen al terra per a que se sequi. Va ser una anècdota. No sé. (...)

I després crec que era a Navarra, em va agradar perquè vaig entrar en un bar. Vaig dir buenos días. I se'n gira un i va dir... "a la paz". Un vino vaig dir. I em fa fer gràcia.

Idiosincràcia de cada regió..

Cada dia vaig fer un diari. Cada dia. A part del diari. Enviava dos postals manuscrites. Una d'elles a mi mateix i a companys de la feina, però eren per mi. Un l'altra amb una amiga que m'agradava i enviava la postal. Després no va passar res. Però *bueno*. Ella te una col·lecció de 30 postals. Cada dia anava a correus. Cada dia. I en dos dels pobles no hi havia postals i vaig dibuixar la postal. I amb una altra ... molt bo... a Vilafranca de los montes de Oca que te trànsit de camions de Galicia. ¿Donde hay postales? No hay postales aquí. Pero aquí había una senyora que tuvo una libreria y que creo que tiene postales antiguas...

Vaig anar i demanar,.. hola senyora. ¿Tiene postales? I va treure una amb el yugo i les fletxes... i va treure una altra amb una roca i un noi que ja estava mort. Jo m'aixecava a les 5 o 6 del matí. I acabava a les 2 de la tarda. Caminava al matí i a la tarda visitava. I a cada lloc on anava, anava a una pastisseria.

Els albergs només et deixen quedar una nit a no ser que estiguis malalt. I vaig fer dos dies de descans. Un a Burgos i l'altra a pontferrada.

I vaig anar un dia a un monasterio. I em van dir: "patrimonio cierra hoy..." La segona vegada que vaig descansar va ser a Pontferrada. Vaig anar a les piscines. A desentumecer músculos.

Amb què compararies l'experiència del Camino

Amb pujar un cim. Quan tens un objectiu, una fita. Vas pujant. Ho passes malament. Pujar un cim, però no el Montjuich. Ho passes malament. Es una experiència que jo recomano. Ampliament o totalment. Estableixes un.. estàs un munt d'hores Caminant. A la segona vegada no estava tant,.. vaig fer un repàs. Això l'altra que si ta mare, que si ton pare.

I quan vas tornar. Quina reflexió tenies. Vas canviar alguna cosa?

A la segona vegada no vaig fer cap diari ni res. Només als primera quatre dies. Vaig comprar postals. Però ja no vaig ... nNo ser. Era un esforç importantíssim.

Edu. Què fa a la gent fer un esforç tant gran que et fas mal als peus?

Perdona. Res, Però ojo, jo no em vaig fer mal als peus. Ni una ampolla. Estava cansat, però cap ampolla. Lo primer que vaig fer es felicitar a ma mare. Per dir, gràcies per haver-me parit, per haver-me donat aquesta vida. Quin dia som avui. Avui fa 53 anys que em vas parir.

I com vaig començar a França la primera vegada desde Saint Jean Pied de Port. Fins a Roncesvalles, vaig patir tendinits, crec. Em feia quantitat de mal. A zubiri, em van alcohol de romaní, voltarén. Però el vaig prendre dos dies. El vi, el vi, que es el combustible del peregrino. A castella, .. Un vino. "cual quiere, ribera, rioja, del toro (...) pues deme un ribera). Sto domingo de la calzado vaig veure uns francesos bebent un Don Simón, per favor, en plena rioja. També a Galicia, vaig escoltar algú dient que a un lloc feien pizzas molt bones. Pero per favor, menjat un lacon con grelos... o el solomillo de potro. Allá donde fueres haz lo que vieres.

Conèixer gent, solitud, llocs nous, vas pas Sant comunitats. A Navarra tens un estil de vida o de manera de ser. Vaig dormir a l'albergue de los padres reparadores. A Palencia, una altra gent. A burgos, Galicia una altra gent. I vas coneixent la riquesa. Em va agradar molt.

Voldria tornar-lo a fer. Per l'experiència, perquè ara no ho veig. A Burgos, vaig anar comprar hachís. **Abans fumava..**

Faig gimnasia, esport, recuperació de genoll. S'ha de fer bé sense fer mal a ningú,. Ser positiu. Estava engantzadíssim amb alcohol i tot. Ara ja no.

Per fer-lo sense tenir aquests... i m'emprenya no poder beure vi. Hi ha gent que no te per dinar avui. No o mirem això... No vull posar-me místic. No puc beure, ara doncs no puc beure.

Què penses pels que fan el camí en bicicleta?

Doncs una mica farSants. Tot passa més de pressa amb bicicleta. El camí quan es va fer, primer de tot... la gent anava amb ... espartenyas...Tot passa molt més de pressa. I a l'albeg fins les 8 de la nit no tenen espai perquè te preferència aquell que va a peu. A peu t'atures, parles amb algú, un altre...es el vertader esperit. Entro en un bar. Em van fer un bocadillo i vi, per 500 pessetes. No em volia cobrar. Coneixes a gent curiosa.

Vas tenir percances?

La segona vegada va venir la guàrdia civil. Era a Galicia, a l'albergue de la junta. Hi havia un encarregat. Que cierro a las 11!

Pues no puede pagarme la entrada. Me cago en todo. Usted qué se ha creído. Usted lo que tiene es que follar más. Y qué hace este cabrón de mierda "el Fraga" estava a totes les plaques. I ella va dir "Ud no insulte a este señor". I vaig mirar a la caixa de les donacions, .. I al primer viatge em va dir que no havia deixat res. ..

Al final, va arribar el meu company que estava amb l'alcohol i vaig avisar jo a la guàrdia civil. Li vaig dir, miri senyora, estoy en Sàrria. Y no me he discutido con nadie . Y usted como cristiana que es me tiene que perdonar como yo le perdono de todo corazón.

Senyora: Pues yo a Ud no le perdono, pues me ha dicho cosas muy graves, pero que muy graves.

Por caridad cristiana no me quiere perdonar? Pues sabe usted, es una puta. Me cago en su puta madre. Puta, más que puta. Hija de puta... i vaig trucar la guàrdia civil.

Així arriba el tercer. I diu què passa? Jo: Guardia civil, venga inmediatamente. Així que arriba la guàrdia civil. I li dic, soy agente rural. I arriba el meu company i diu, anem a dormir.. i tirem cap amunt i ell es queda parlant amb els guàrdia civils. I em fico al sac a dins. La guàrdia civil. Haga el favor de desalojar. No nos lo ponga difícil. I sentia els passos... que puguen. I li dic, Josep Maria! Que vene per nosaltres. No puc dormir. Por favor no nos lo pongan difícil. Hagan el favor de desalojar. I vam marxar insultant-la cridant vecinos salgan que es una puta. I como a prova d'això, porto la denúncia. De l'Administración del Estado de Lugo. El día 25 de tal en el albergue de peregrinos, se encontraba usted, insultando a la encargada en dicho establecimiento se encontraba usted con una conducta agresiva y causando desórdenes en las minmediaciones.

Fundamentos del derecho. Resuelvo, imponer una multa de 60 euros. I no la vaig pagar. Que la pague el gobierno. Para que ingrese. Me la van enviar varies vegades. Ah.. si, primer em van posar 300 euros que era la mínima. I jo vaig alegar. I la segona. Las alegaciones interpuestas por el denunciado no desvirtuan los hechos que aparecen suficientemente probados en el expediente. Por lo que no cabe en efecto la petición del denunciado de dejar sin efecto el expediente sancionador. Puede constituir una sanción de 300 euros, pero resuelvo 60 euros. I no vaig pagar.

I vam anar a l'ajuntament a presentar queixa formal. I la policia municipal ens va dir. Si llego a estar de guardia yo, a vosotros no os echan del albergue perquè aquesta senyora, te fama de xunga. I te un negoci de llits. I a l'estiu, ella havia dit que estava complet l'alberg i oferia llits. Es la picaresca del Camino. A navarrete, hi va anar un fuster a que li fessin una creu de fusta. Anava amb la creu de fusta. El paio, un busca vides, ni peregrino... me han dicho que en Santo domingo de la calzada hay dos carnicerias... i, la gent que va a la carniceria te diners... i vam anar a la porta i de vint maries que entren a comprar carn ens vam posar a fora a demanar diners. Si t'hi poses amb un tot a cent, pot ser no hi cau res... Molta picaresca... Es lo bo del Camino, la multitud de personatges. Vaig trobar també un capellà que només feia que beneir a tothom. Què bo. I també amb un brasilè que va llegir el llibre de Coelho. I un que venia vestit amb un sac com de cafè. Que feia riure. Uns personatges. No sé. Moltes curiositats, molta gent molt variopinta. Fas amitats. Altres que només va a lligar a fotre un polvo amb aquella, etc. Hi havia un drogadicte que només menjava allò que li donaven i dormia sol. I no sé.

La picaresca la vaig fer jo. He tenido un mal momento senyora. Le pido humildemente perdón... no le perdone. Por favor reflexione...

Edu: Necessitaves el seu perdó?

Agent.

Jo tenia sentit pràctic. Que no em fotés fora. No vol dir que sigui un irreverent. Però bueno. També val a dir que.. sóc humà tu. La primera vegada que vaig arribar. A monte del gozo a 5 km de Santiago. Vaig arribar al mig dia. Jo vull entrar aquí el primer. I vaig ser el primer en aixecar-me. A les 5 i mitja sortia i veia els bards de putes, que encara estaven oberts. I arribo a Santiago amb tot tancat. M' van obrir l'església i vaig ser el primer. I em vaig fotre un fart de plorar. Has fet el cim. Davant totes les vicisituds. Com un nen per sentir una cosa conclosa. De deixar-me anar. I vaig mirar l'apòstol. I no vaig resar el parenostre perquè ja no me'l se. La primera vegada quan vaig anar a montserrat. I vaig agafar terra de montserrat i la vaig tirar allà. Sóc molt telúric, jo.

La segona vegada vam arribar en cotxe. Va ser més impersonal. Vaig veure un capellà suís que portava una bossa de mariguana que era azafata de la suïssa. Va veure la llum i es va fer capellà. Va dir que va conèixer dalí. Però no va compartir la bossa. No era tant cristià...

Es una experiència que recomano. Es un tòpic, pero et trobes amb tu. **Et coneixes a tu.** Perquè estás tot el dia Caminant. Cada dia fent una fita. Fent un pam. No tornes cap endarrera. La vista no la mires. Una vegada a Sahagún, vaïem un tio que ve. I li dic a donde vas? I diu vuelvo a mi pais de béglica Caminando. I no tenia diners, i li vam donar 5 euros cadascun. I li vam dir, gástate en vino estos 10 euros, pues comida te darán.

1.2.2. ERNEST

Raons	Relacions amb un mateix	Relacions amb l'altra	Metàfora de la vida	Aïres
-------	-------------------------	-----------------------	---------------------	-------

Ernest:

El vaig fer dues vegades. El primer de Roncesvalles fins a Astorga, devia ser a l'octubre. I l'altra va ser cap el febrer de 2009 de Sevilla fins a Salamanca. He fet dues rutes diferents i no he acabat cap de les dues.

Edu

Quants dies en total?

Ernest:

En els dos Camins?
Entre mes i mig i dos mesos.

Edu

Quina raó va ser la primera vegada

Os(...) és una molt bona pregunta. Jo vaig fer batxillerat i no em va anar molt bé i em vaig ficar a fer un mòdul. Quan vaig entrar el primer any, ja tenia ganes de viatjar. I no ho vaig fer, en part per la por, perquè no tenia Diners,,, i també perquè volia estudiar alguna cosa perquè la meva incorporació al món laboral no fos tan traumàtica i no hagués d'agafar qualsevol cosa.

Llavors, volia...faig un mòdul de formació professional que em dona accés a una feina i em deixa la porta oberta a anar a la universitat en qualsevol moment.

Edu

I què hi vas fer?

Ernest

Intervenció social.

I no va ser molt premeditat i en 20 minuts vaig haver de decidir per intuïció, sensacions, Però no sabia ben bé que significava tot allò.

Quan vaig acabar el mòdul vaig dir, ja tinc una formació, també havia anat treballant en un mac donalds i a un consum, tenia més calés. La sensació que havia acabat una etapa i jo també em vaig donar permís perquè tenia una contradicció de no fer el vago. O treball o estudio. Però aquell any no volia ni estudiar ni treballar i **volia reflexionar una mica**. També el meu pare l'havia fet i em va recomanar.

Què t'havia dir el teu **pare**

Que era una bona experiència, que era guai, interesant un bon rotllo. Ell, però, el va fer en bici. No va trigar molt, es dedicava a fer molts quilòmetres cada dia, acabar molt cansat,, dormir, fer molts kilòmetres i complir el repte.

Tot i així, et vas quedar amb el *gusanillo* de fer-lo, tot i que va ser una experiència més física. I ho vas voler fer. No pensaves al principi que era una cosa física.

Sabia que era Caminar molt. Vaig acabar a l'estiu de treballar al consum de reponedor i feia una mica d'exercici i després feia 12 kilòmetres a Olot. Era jove, .. cap problema.

Edu

Total que vas arribar i tens com dos Camins. Quin nom li posaries al primer i quin al segon?

Ah..., el primer seria persones (conèixer persones)
I el segon, conèixer paisatges.

I del primer, què, què et ve a la ment ara, per exemple?

Les 4 persones que ens vam fer més a Roncesvalles. I a la taula on hi havia 10 persones i sobre tot 4... i ens va manar trobant. Un home era guia turístic i havia viscut a molts països diferents, estava a Finlàndia. També hi havia un capellà que havia estat a Africa de missioner i si, si, Vell però energètic. Tenia 70 anys. **T'explicava coses**. I li vaig preguntar si no s'en penedia pel fet de no haver-se casat. I em va dir que no. No m'ho vaig creure del tot. (...)

Qui més hi havia?

Una dona de Madrid que ens feiem tot i que no excessivament. En Teodoro, és el capellà. I hi ha un quart que no recordo. Un de Sevilla.

Amb ells ens trobàvem i compartíem l'etapa i de tant en quant ens deixàvem i ens anàvem trobant. Pots fer les extrapolacions que vulguis a la vida diària. No calia agafar-te a una persona per anar-la trobant. No cal agafar-la o que estiguin molt amb mi, per no perdre-la. Però es maco, el fet que quan anava solt mot de rato i començava a ratllar-me per estar sol, sempre apareixia algú. I això era com molt gratificant, Que podia confiar en què la vida m'acabava sustentant.

Quan vas començar el camí tenies alguna expectativa. Això m'ajudarà a tal cosa,...

Trobar alguna cosa que em fes il·lusió. Una experiència que val la pena viure per això. Puc fer qualsevol cosa. Mereix la pena viure o no.

Si dius que mereix la pena viure, si tens alguna cosa que valgui la pena.
Viure pel simple fet que respiro. No te sentit.

Hi va haver un moment que hi vaig tenir ampolles i em vaig quedar més temps i vaig perdre la gent. I llavors vaig conèixer una noia. En part, gràcies al fet d'haver tingut ampolles.

Com era la noia

Baixeta, (...) de Nova York, dels estats units. Molt amable, anava amb un amic que s'havia trobat al camí. Ens va manar coneixent i vam tenir com una petita història d'amor. Caminant junts ella explicava moltes coses i jo escoltava.

Alguna cosa que te'n recordis que t'expliqués?

Ah... Bueno, quan es va la primera vegada que va menjar bolets al·lucinògens i com li va anar. Recordo que una vegada de petita deia que anava molt pels carrers i no anava a classe. I sa mare la va enviar a una escola conservadora que ensenyaven els valors tradicionals d'una dona i es ratllava molt. Que en aquella època era molt promíscua, i .. no sé.

No recordo ara...

O sigui que vau tenir una història d'amor.

Recordo que havia viscut a Mèxic i parlava castellà. Em va dir que li agradava jo i em va dir si li agradava ella i li vaig dir que si. I **bueno**, vam Caminar junts moltes etapes, 3,4, i 5. Un dia estàvem cara a cara i ens vam fer un petò. I ens vam liar, enrotllar. I... fins a Astorga ens vam aturar.

Ella va decidir que se'n anava i vam plantejar fer un viatge i va manar tots dos a Madrid. Allà a Madrid va ser quan vaig perdre la virginitat. Te aquesta significació al Camino. I després vam anar a París. (rialla)

Més tard, molt traumàticament ens vam separar. Ella cap els EUA i jo a Girona. I quan la vaig deixar, vaig plorar. I després vaig tornar a Olot i tal i ... després vaig fer un més del consum i recordo que estava molt absent. Si em quedava més d'un minut sense pensar pensava amb ella i en el fet que no hi era.

No ens hem vist mai més, llevat d'estar uns mesos xerrant per skype. Ens tenim al Facebook però no estem en contacte. La podria borrar però no ho he fet.

La primera fase, per a tu què t'has emportat?

L'experiència sexual (..) tot lo que significa i en lo altre, que m'agrada conèixer a gent. Parlar amb gent. Recordo que va ser una experiència per viure-la.

Haig de dir el Camino en mi va obrir portes en noves maneres de relacionar-me amb la gent. Més ofertes, més sinceres. Però no es va transformar en una manera de fer de relacionar-me amb els meus amics.

M'hagués agradat ser més sincera amb els meus amics i tenir més temps per xerrar amb elles. I estar a gust. No se perquè però estic molt temps per xerrar amb ells. No estava tens al Camino. Al Camino mentre xerres amb la gent, Moltes vegades Camines. I si estic nerviós Camino. I la tensió se'n va.

Estic fent esforç de memòria i mai havia posat tantes paraules en l'experiència. Es difícil d'explicar-lo.

Edu

Quin tipus d'experiència seria similar?

Ernest

Enamorar-te o un orgasme. I va ser com un viatge o qualsevol lloc que trobes una diversitat de persones.

Quina vesSant de Camino si jo et pregunto: espiritual, turístic, social, esportiu, gastronòmic.

Entre social i espiritual.

Lo social te veure més en interaccions socials i relacions. I lo espiritual es lo que et passa per a dins amb interaccions. Com significació interna.

Internament tenia ganes d'aixecar-me i de fer coses. Un dia per gaudir. M'agrada perquè no havia de fer res. No hi havia cap obligació. Camina m'agradava, em feien mal els peus. Al principi dormia sense sac fins que em vaig comprar un.

Hi havien incomoditats físiques. En un esforç hi ha d'haver una recompensa.

Vas desenvolupar alguna habilitat?

Com a habilitats segurament res, però com a ..estava content de trobar get. Això ja em provocava... i llibertat total entre estar sol i estar amb gent. Pots triar qualsevol moment. També Caminar et fa hormones. Recordo un dia dutxar-me que era com adonar-me que m'estava tocant. Que era com un acte de netejar-se. Va ser com entendre ala dutxa com no mecànica, més.

Aquí la dutxa és com un tràmit. Estava com més present en aquell moment. Després de Caminar tenia el cap més fresc. No sé com dir ho. Implicava un amor propi. Era un temps per a mi, com d'auto cura. No sé si va ser perquè havia Caminat uns kilòmetres.

Edu

La següent fase del Camino, com va anar? Vas anar sol?

Ernest

Vaig estar moltes etapes sol fins a trobar algú, vaig estar moltes etapes sol. Vaig trobar un home, Paco. Era producció de TV d'andalusia,. Muntador d'imatges. Xerràvem molt de la vida. Havia deixat una novia i se sentia molt culpable. Xerràvem de moltes coses.

Me'n recordo d'un parc de sierra norte. I em vaig perdre. Caminava i de cop i volta hi havia una senyal BP. I em vaig trobar a un lloc sense senyals vaig tornar enrere i em vaig trobar amb Quatre Camions. Vaig haver de trobar-los tots quatre per saber el de tornada. I del principi dels 4 Camins podia passar un tros. I era molt agobiant. En ple sol i estar perdut em vaig estressar molt. Vaig fer potser 15 kilòmetres més. L'emoció no la puc transmetre. Molta por i preocupació i alhora, però no abandonar-me amb aquesta sensació molt d'esforç físic. Era una lluita. Al final vaig trobar el camí i vaig tenir ampolles una altra vegada i vaig conèixer una família. I em vaig quedar a dormir 3 dies. I vaig conèixer l'home, el propietari i em s va donar tastar l'embotit i el seu gènere i filla. Veiem la tele, xerràvem. Era molt íntim, però ens deixaven participar i .. vaig continuar el Camino.

Hi havia més poca het. I no hi ha pobles entre mig.

No em preocupava del tot Caminar sol, si trobava senyals per orientar-me.

No va ser un gran problema anar sol.

Edu

Metàfora amb la teva vida al Camino. Alguna similitud?

Potser un Leif motiv, missió, declaració d'intencions. Com no esperar res, deixar fluir.

Et trobes gent que ec cau millor o pitjor.

Un per exemple anava amb una ampolla d'alcohol s'enrotllava una mica, tot i que era interesSant, em ratllava. Jo era pacient i l'escoltava. Però si hi havia algun moment que no volia, tenia l'opció de marxar.

No sé deixar-se abandonar per la vida. Que es una cosa que m'agrada bsastat. Jo sóc bastant confiat al metro si em roben, etc.. deixar confiar que no cal que estigui tan a sobre de les coses. M'imagino al Camino, m'imagino rient.

El trobo més serio el segon, de Caminar un camí molt llarg. El primer Camino va ser més l'alegria. I el segon l'esforç. Més pel tipus de gent que em vaig trobar. Era diferent. El segon va ser més recollit i em va agradar. No sé si cap dels dos no sé si m'ha canviat com a persona. Per ser una altra persona, faig la formació gestalt o una altra teoria de canvi. Es com una experiència orgàsmica. De molta energia però que aquest univers que només existeix al Camino. També es una quesito de rols Ara tinc una manera de fer, una identitat, i el canvi es molt difícil. Allà hi ha un context ideal er que hi hagi converses. Coneixes molta gent. El context es de que la gent esta oberta al canvi. Esta oberta a compartir. Menjars, xerrar, parlar sobre el Camino, la gent et deixa i vol contacte.

Edu
La gent escolta?

Ernest
Sempre el que li agrada més xerrar i més escoltar. Si, jo crec que si. Jo em sentia escoltat quan parlava.

Per acabar

Què afegiries?

Que t'explicat un munt de coses i tinc la sensació que no t'he transmès el que és.

Edu
Què falta?

Ernest
No ho sé.. No sé com arribar-t'ho a transmetre. Es una experiència única pel contacte. Es Camina molt. Pots decidir cada vegada si vols Caminar o no. Hi ha ciutat i hi ha camp. Fas de Logroño a Leon i .. traces el camí i passes per on vols .. per tot això pel fet de dormir junts, Es un espai de dedicar-te temps a tu mateix. Poder decidir i quedar-me sol si volia a l'alberg encara que la gent marxés. I parlar amb algú que vulgui.

I aquí no pots xerrar amb qui vulguis?

Imagina que estic al metro i vaig a la feia i em trobo a un home a l'esquerra que te el temps just. No em puc tirar dues hores xerrant. Hi ha una cosa allà que pots perdre el temps. Pots estar-thi les hores que vulguis.

Edu
Es pot dir que al Camino tu ets el jefe del temps?

Ernest

Si. Exacte pots arribar en una ciutat i quedar-te un dia més. Pot ser perdràs el teu grup de referència però et tornaràs a trobar gent.

Edu

Alguna cosa més

Ernest

L'intel·lectualització acaba simplificant o reduint. Penso que ja he dit bastants coses sobre el Camino.

1.2.3. ASSOCIACIÓ

¿Pots parlar de l'Associació?

D'entrada l'Associació es va crear al 1995 amb un seguit de gent que havia fet el camí i volia continuar a estar connectada amb el camí. I es va crear un grup amb gent per compartir experiències i vivències.

Mica amb mica es va començar a plantejar el donar servei a gent que volia fer el camí. Com a punt d'informació Facilitem ara la credencial i donem informació en la mesura del que sabem i podem. Intercanviar consells.

La gent ens pregunta i nosaltres responem.

JAKOBUSWEGE | CHEMINS DE SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

I com a segona missió tenim el marcatge (des de Montserrat) Tàrrrega fins a Jaca. Dues opcions: una més muntanyenca, més romànica amb esglésies del segle 11 i 12 i la que va per Lleida i Fraga que es més seguint una opció més planera i més dura.

¿Sou un grup religiós?

En absolut.

Es més som un autèntic grup totalment eclèctic. Des d'advocats, metges, bancaris, lampistes fusters. Hi ha gent religiosa, però no es la Nostra ni inici i objectiu.

¿Què vol dir eclèctic?

Absolutament variat, divers. No tenim res en comú llevat de **la dèria**¹⁰ pel camí. Es l'únic que ens lliga.

¹⁰ Def Dèria seg IEC. Idea fixa que mena o incita persistentment a fer alguna cosa.

Quines són les raons per les quals es fa el camí?

Aquí tens tantes com persones que el trepitgen. Avui he sentit una definició que m'ha agradat molt.

Tantes persones com el trepitgin, tants motius hi han.

Es una qüestió de gustos i colors. Es a dir. **Religiós, esportiu, turístic, gastronòmic, necessitat de desaparèixer del mapa.** Gent que se'n va a refugiar-se. Amagantse de quelcom. El motiu per anar-hi és molt variat. El que sí és cert és que en la gran majoria de casos, sigui quin sigui el motiu que tenies per fer el camí, acabes engantxat amb una mena de sensació que et fa tornar a fer-lo.

Nosaltres diem que el camí enganxa. És addictiu.

Vols dir que la gent està enganxada a una dinàmica?

No. No és una dinàmica. Es una sensació.

Com la definiries?

Si tu mires el tipus de vida d'una persona en una ciutat mitjana o gran veuràs que es un constant anar depressa a correuita. (sempre) Sense temps de parar-te a pensar. Quan tu et poses a Caminar. En qualsevol sortida a la muntanya. Al cap d'una hora o dues, Caminar ja és algo automàtic. I d'alguna forma t'allibera i pots dedicar-te a pensar coses que quan estàs a casa no pots fer.

Quan te'n vas a fer el camí. A partir del segon o tercer dia, entres en una **rutina** en què t'aixeques, carregues, esmorzes, prepares la motxilla i comences a Caminar i Camines 5,10,15,20,25 kilòmetres.

A partir del tercer quart dia, aquesta rutina et permet una **desconnexió mental** tal que tens tot el temps del món per pensar coses que a la teva vida diària no pots pensar. I això és lo que crea l'addicció.

Si parles amb gent que ha fet el camí veuràs que la gran majoria, quan tornen, pensen diferent.

En què?

Això depèn de cada persona. En un sentit o en un altre.

El que sigui més religiós, tornarà més místic.

El que hi vagi amb necessitat de fer balanç, tornarà amb les idees més clares.

El que vagi amb necessitat de perdre quilos, tornarà més prim. Tot depèn de la necessitat inicial de la persona que hi vagi.

Sempre, sempre hi ha un canvi. I normalment és a bc.

No conec a ningú que hi hagi tornat i digui: mai més. Tots diuen, no ho sé i la gent repeteix.

Hi ha alguna influència pel fet que sigui un camí mil·lenari amb una excursió?

Estàs trepitjant una senda mil·lenària. I això es un factor a tenir en compte. I, de fet, el llarg del camí Francès estàs trepitjant la senda del romànic dels segles XI i XII. Trepitges dues esglésies templàries. Tens una al castell del temple a Ponferrada i tens

l'església de Malta a Zubiri, passat Pamplona.

A torres del río hi ha una petita església del Santo sepulcro que te una torre octogonal dels templaris. Es a dir, estàs trepitjant una senda que ha trepitjat, no gent, moltíssima gent. Hi ha a qui l'influeix més i hi ha a qui menys. Ho hi ha dues persones iguals.

Has parlat d'una sensació diferent i has parlat d'una transformació individual, no? El fet de que hi hagi més gent que hi faci això... hi ha algun aspecte interpersonal?

No. El que si hi ha es la facilitat d'establir comunicació amb la gent. Es a dir, tu quan has fet una Caminada de 15 o 20 kilòmetres estàs cansat físicament, però tens la ment oberta. I una vegada t'has tret el cansanci i la suor del camí, estàs en un entorn que són els albergs, en els que hi ha una sèrie de gent que estan fent el mateix que tu i en certa manera estan igulament oberts que tu, perquè han estat tot el dia pensant i desconnectant del dia a dia. I estan més predisposats a intercanviar experiències.

Això passaria igual si fessis una sortida de cap de setmana. L'únic que passa que aquí és més intens. I si que dona un intercanvi. Però no es que es doni una catarsi col·lectiva.

Hi ha gent que ho diu o qué

No conec a ningú que ho digui. Més que res es una qüestió de moments, espais i grups.

Cadascú ho interpreta a la seva manera. Jo fins ara no m'atreveria a qualificar això d'algo col·lectiu.

I respecte al tema de l'amistat potser de la mena que pot passar a qualsevol altre lloc.

Hi ha una mica més de facilitat, és a dir, crec i creiem que al tercer quart dia i la gent està molt més oberta a . Obviament no és un canvi radical. Si ets una persona que t'agrada comunicar, allà et trobaràs a gent d'arreu del món. La gent està com tu. Caminant cada dia, allunyats de les seves preocupacions diàries i vull dir que l'objectiu diari es Caminat davant, Caminant davant i Caminant davant.

T'has tirat quatre dies saludant la mateixa gent i (vulguis o no) et sentes i acabes prenent una cervesa i acabes parlant.

I ha una facilitat pel fet que estàs fent lo mateix. Es més fàcil fer amistats

I les amistats son iguals o diferents?

No. Moltes vegades es circumscriuen al camí. Es molt raro que acabi sent una amistat, més en llà.

Saps allò que es diu que "lo que passa en Nueva York, en Nueva York se queda" ... doncs "algo" per l'estil. Aquells dies que estàs Caminant, són els dies que estàs Caminant.

I a tu t'ha canviat el Camino. Podries donar algun exemple?

Doncs mira, una cosa que a mi .. bastant fàcil d'explicar i simple. En el primer camí que vaig fer. Jo era interventor d'una sucursal d'una caixa d'estalvis. Al tornar del segon camí vaig renunciar al càrrec d'interventor...

Vaig decidir que no em sortia a compte. No em valia la pena l'esforç personal i la recompensa que tenia. Si no hagués fet el Camino, segur que no m'ho hauria ni plantejat.

El camí et va fer canviar les teves prioritats laborals!**I personals!**

L'avantatge es que a nivell personal jo tenia i tinc... una relació estable i he tingut família estructurada que no em toca la problemàtica. No he canviat res de la vida personal. Però jo sé de gent que ha arribat a tenir dificultats personals i ha tornat amb decisions canviades. Per lo que et deia, **et dona una distància i et permet veure les coses amb el seu context**. Per a mi, veure què és el més important i el que no es importat i saber el que no estava disposat a fer. I al tornar vaig dir, això no vull fer-ho, això altre tampoc ho vull fer...

I te'n has adonat Caminant.

Si. I és així.

I es una cosa que portaves abans d'anar-hi o va sorgir allà.

Jo diria que ho portava.

Una altra cosa es que ho reconegués. Es a dir, el tema es que aquells dies al Caminar no tenia una altra preocupació que posar un peu davant un altra. Que no tens res més. Es **posar un peu davant un altra i mires de trepitjar cap peu. I no has de pensar en res més!** I això et permet entrar en un estat de **blancor mental que és quan pots començar a pensar en coses**.

Clar quan tu estàs aquí, **dia a dia no et permet aquesta distància**. Tu plegues el divendres i estàs tot el dissabte i el diumenge pensant en lo que has de fer dilluns. Amb lo qual **no tens temps a fer balanç**. Es allò que la immediatesa, mata el temps de poder pensar les coses. Si poguéssim pensar les coses, moltes persones no les faríem. I les fem perquè no tenim temps ni de pensar-les. El camí et dona aquest temps.

La família et permet que vagis de tant en quant al Camino?

Va ser una petita batalla.

Al principi, la meva dona no ho tenia clar. Però vaig insistir i al cap d'un temps vaig dir, res.,

Em van dir calla ja d'una vegada i fot al camp. Però va ser bo perquè quan vaig tornar... (vaig estar Caminant durant un temps vaig tornar una mica baldat perquè m'havia fet mal al turmell..) i quan portava un més després de tornar, em va la dona i em diu, sense venir a compte ni res, i em diu: jo no sé que t'ha passat amb aquest camí i tampoc m'importa. Però si cada cop que vas a Caminar tornes igual ja te'n pots anar cada any.

Clar, llavors es quan vaig començar a pensar. Que és lo que m'ha passat? Què hi ha de diferent de mi.. i es quan em vaig donar compte de que vaig tornar més calmat, menys impulsiu, més reflexiu, no era tant boom!

I això va ser pel Camino.

Ella ho ha fet

No.

No li has dit que ho faci.

No **Ha d'anar per desig**. I si no vol anar que no hi vagi. Cadascú te el seu territori.

La primera vegada que hi vas anar, quina va ser la teva motivació.

Doncs, va ser turística. Va ser turística.

M'havien dir que era molt guapo. Que t'ho passes bé.

I quan acabaves el camí. Li posaves també el mateix nom de turístic?

Nooo.

Al contrari.

El meu va ser curiós.

En arribar a Tardajos al costat de Burgos, em vaig torçar el turmell. I malgrat tot, vaig continuar Caminant. Vaig Caminar dos dies amb el turmell malament. Cosa absurda, perquè per a que... per orgull o *puntillo* o per no sentir allò de "te lo dije" i vaig decidir no fer cas al metge. Vaig agafar dos dies de descans a Astòrga i ... vaig tornar a Caminar. I vaig arribar a Santiago a base d'ibuprofenos. Vull dir a base d'ibuprofenos. L'últim dia en vaig prendre 8. Vaig arribar dopat. Però vaig arribar tant a gust i en arribar a casa, vaig arribar tant content d'haver-ho fet, que vaig dir, l'any que ve faré Leon Santiago per gaudir tot el que no havia fet..

Després vaig fer Sant Jean de Pied de Port, etc.. ara ja estic absolutament enganxat.

No ens federat a la federació d'associacions, perquè som una mica contraris al tema subvenciones i diguem que no participem d'aquet manà col·lectiu de que tot es negoci.

Què passa amb els negocis al Camino de Santiago?

Els negocis són lícits. Si tu fiques un alberg privat tens tot el dret a cobrar. No hi ha cap queixa. De lo que es queixa el personal es de l'abús que es fan de vegades als alemanys que se'ls cobra el doble. I això ja es fa amb alguns llocs de platja. Això es de lo que ens queixem una mica. Es aquesta dèria per les subvencions. Aquesta arribada de diners que .. no son necessàries. A casa nostra s'ha fet una despesa enorme en senyalització i no s'ha consultat a cap associació sobre el traçat.. i van marcar uns Camis que ningú els coneixia no tenien ni base ni història ni referència i ,, lo que és pitjor, no hi ha llocs per dormir.

I s'han gastat un dineral.

No recomanen albergues parroquials.

Recomanar es condicionar. L'únic que recomanen, es que quan la gent surti a Caminar els donem 5 idees.

1.- Caminin lo que el cos els hi permeti. Que no facin cas a lo que està marcat en els llibres. Allò està fet per una visió d'un senyor fa 60 anys segons lo que va fer. Es absurd seguir les etapes perquè precisament no són etapes. Son un lloc que un senyor va decidir quedar-se. Si el teu cos està cansat i només et deixa Caminar 10 quilometres dons fes només això.

2- Es recomana també que la gent s'hidrati. Tant sigui estiu com hivern. Hi ha molta gent que no s'hidrata. I acaben amb problemes musculars i de tendinitis.

3.- Se'ls hi recomana prudència. Que tot i que en el camí vas a passar-ho bé. LA prudència ha d'èstar com a prioritat. No s'ha de deixar les cames abandonades.

4.- Se'ls hi recomana o forçar la màquina. Si arribes a un punt que no pots més. Gira cua. I ja ho faràs. Ja des del segle IX es fa. Si no l'acabes aquesta any l'acabaràs un altra any.

5. I a partir d'aquí quan et pregunten, d'anar a parroquials. Lo cert és que hi ha parroquials bons i privats bons i a l'inrevés. Hi ha albergs municipals que són bons i d'altres que no. No hi ha un patró fixe.

I a més a més no tenim estructura per tenir informació al dia.

Si em pots dir al camí més o menys que te'n recordis, quines emocions vas transitar?

Ja te les diré ràpidament. A veure, jo quan vaig fer el camí. Com que la primera vegada no sabia res i vaig anar per l'interés d'un amic i vaig mirar per internet. I aquests diaris em van donar informació.- Després vaig crear una pàgina per posar els meus diaris.

I el primer diari. Tothom em va dir que es tractava de fet d'un encadenat d'emocions diferents. Perquè lo primer que em va passar, quan vaig sortir de l'estació de Burgos va ser que em vaig posar a plorar. Eres les 7 del matí i me'n vaig recordar que feia mesos que el volia fer i ... una vegada allà estava realitzant una cosa que volia. Dues hores després vaig plorar, però de dolor. Em vaig torçar el turmell i vaig estar cosa de 3 dies amb **un dolor terrible**. Quan vaig estar dos dies a Astorga, vaig estar dos dies tocat perquè pensava "qué collons estàs fent aquí, però l'orgull, m'ho va impedir". Vet aquí una altra emoció. Quan vaig començar a Caminar vaig veure que amb ibuprofeno no hi havia dolor però en arribar em tornava a fer mal i tornava a prendre ibuprofeno. Va ser tot un cicle.

Va ser l'emoció més forta.

Quina emoció

Un esclat?

No tant de joia mística. No tant per anar veure l'apostol. **En el cas meu va ser un litovivo d'emocions d'altabaix**

Una persona em preguntava perquè tornava a fer el camí!- Jo li vaig dir que **cada vegada el camí era diferent**. Ja amb la climatologia tens una perspectiva diferenta del Camim. A més les persones son diferents. Pots haver fet 70 vegades sarria Santiago, la romeria, que tothom son alla amb cotxes de apoyo, amb enorme quantitat de gent que no permet el distanciament

^Però clar la possibilitat de teràpia del Cami no depèn tant de camí físic,. Sino de l'intercanvi que facis. Si a una sobretaula, sopar, etc.. comences a escoltar que expliquen i explicar, és aquest intercanvi el que et fa la *teràpia*. Ve de la interrelació amb la gent. I no tant amb el paisatge, el qual et pot donar... serenor. Però res mes. No et farà canviar de pensament. El que et fa canviar de pensament son els grups.

I hi ha grups més terapèutics que d'altres?

Si. Tu quan et relaciones amb una persona no tens la mateixa reacció segons qui tinguis davant. **El camí es més terapèutic perquè facilita el contacte**. Al tercer o quart dia vas mes disposat, T'has distanciat del teu dia a dia, uja no tens la pressió del que faig dema. No has de fer res mes. No has de pensar en el treball. Si a més a mes pots

anar sense mòvil. Però si ets capaç de desconnectar-te tecnològicament millor. Una persona que faci sàrria Santiago, no podrà sentir això perquè seran 5 dies. Considerem que el mínim són dues setmanes. Però hem vist que el que ha començat sàrria Santiago, repeteix tot el camí. Li crea aquesta curiositat.

El camí es terapèutic perquè s'estableixen vies de comunicació. **El problema fonamental de la gent avui en dia es la manca de comunicació** LA seva filla es psicòloga.

Vies de comunicació directa. La gent es comunica més. I l'exercici del camí genera de forma individual i col·lectiva endorfines.

La gent, amb l'exercici pot reduir les seves tensions i està en una posició més fàcil de comunicar-se. No ens comuniquen i no ens sabem comunicar.

El Camino dona un espai, unes facilitats, dormir junts, Caminar, compartir una experiència. I unes predisposicions físiques per comunicar-te. Si tenim en compte la incomunicació actual, ens adonem que el Camino es doncs terapèutic.

Facebook amb gent nova.

1.2.4 DISSENYADOR

Dissenyador

Visc a Sant Sadurn de Noia i em dic Joan. Vaig néixer allà. El poble on hi havia més nivell de vida era Dènia. Però es veritat que es viu bé. Hi ha feina. Hi ha atur. No hi ha noves incorporacions. Les empreses grans no han començat a acomiadar. A veure, m'agrada dibuixar. Estar amb gent. No sé. Sóc curiós. No sé com em definiria.

Edu: Lo que fas et defineix?

Dissenyador

Si. He treballat sempre com a dissenyador gràfic. Fent publicitat o comunicació audiovisual. Em permet fer el tipus de feina que m'agrada. Sóc una persona afortunada perquè sempre he treballat de gust. Un tipus de feina que jo m'havia preparat. Remenar, buscar, pensar, veure lo que es fa per inspirar-se. Un tipus de feina que m'agrada molt i em defineix l'aspecte creatiu i inquiet.

Ara no treballo perquè he tingut un càncer i estic en tractament. I llavors, m'estan tractant. Tinc un grau de disminució. Estic amb una invalidesa. Quan estàs més d'un any de baixa. Per les característiques de lo que tenia jo. I mentre tant, les estones que tinc lliures, em dedico a fer il·lustracions, etc. Més enfocat cap a la il·lustració. Vaig a comprar i treballo a casa.

Edu: La idea de l'entrevista era que havies fet el Camino i xerrar. Quan el vas fer i si el coneixies o ..?

Dissenyador: El Camino de Santiago el conecia des de petit. I recentment de fa 15 anys es va posar de moda i s'ha adaptat a que la gent el faci. Fa 40 anys no el feia ningú... fa 30 tampoc. Hi ha hagut un "revival" i sempre m'ha interessat per que es una cosa que al·lucina. Passes per molts llocs. M'agrada molt l'art romànic. I m'interessava. Un dia estaria bé fer-lo, no? I vaig veure un company meu que l'havia fet. I l'interès es va accentuar. I va ser que quan vaig tenir una malaltia vaig pensar. Si

em surto, m'agradaria fer la peregrinació aquesta. I l'any passat, la Marta, la meva dona, va fer una setmana. I al tornar quan m'ho va explicar encara em va fer més ganes. I ara, des del mes de juny. Vaig pensar a l'estiu de provar de fer una part. Des de Roncesvalles no m'interessava, perquè preferia des de Catalunya, des del lloc on empalma amb el català. A Puentelareina fins a logronyo.

Edu: I com va anar?

Va anar molt bé. El primer dia, ja tenia ganes de tornar. Portava 9 kilos de motxilla que no era molt. La majoria de gent portava més. Són quilos, però em va anar molt bé. Vaig tenir un temps esplèndid. No feia una clor subsahariana i tampoc va ploure. Els llocs em van encantar i trobar **gent collonuda**. I vaig veure que era una cosa interesant. Per adonar-me compte de coses. Retrobar-me jo, amb tot el tema de la malaltia.

Edu: Ets una persona molt independent?

Dissenyador: Relativament. Perquè aqueta independència la vaig perdre pel camí i poc a poc la vaig anar recuperant. I molt bé. Vaig emmarcar amb etapes curtes. I vaig quedar bastant ... amb molt poca forma. Vaig perdre la massa muscular. Vaig tenir agulletes, rampes,...

Vaig perdre en 10 dies 25 kilos de pes amb la meva malaltia. I em vaig quedar en els osos. Molt feble. I per això, em marcava unes etapes que jo pugués. Vaig fer el primer dia 14 o 15, el segon 18. I una mitja de 20 kilòmetres. A les 12 parava sigués on sigués. A un lloc que hi hagués un alberg. M'instal·lava. Menjava, fins l'endemà. **Anava a disfrutar el contacte amb la gent que trobava. A l'alberg. Al poble.**

El segon viatge va ser del 12 al 20 de setembre. De Burgos fins a hornillos del Camino. I molt bé. Allà però ho vaig deixar dos dies abans de l'hora. Perquè hi havia un tendó que em feia mal i patia. Si no es estrictament necessari crec que no cal patir. I va anar molt bé. **Vaig anar prenent consciència de veure que es complicat estar sol amb un mateix.**

Es cada vegada més estrany. Perquè **hi han molts estímuls que ens desengantxen amb el contacte amb nosaltres mateixos.** Estem pendents de la TV, mòbil, radio, de la gent. Lo que passa per la finestra i vas en tren. I tens **moltes coses que et distreuen.** Quan et poses a Caminar i vas sol. Perquè aquí la gràcia es fer-lo sol es que vas per un paisatge que durant hores no canvia. I un cop que l'has vist 10 minuts, ja l'has vist tot. I mentre tant, estàs amb altres històries. Vas veient, estàs sol. No tens gent per parlar. Necessites algú per parlar. Realment és necessari ; te'n adones. Penses en tu. Moltes hores de vegades estàs amb gent. També tinc **molts silencis.** I li anava **donant voltes a coses meves. Coses que em passen, com en sento.** Més banals. De vegades em concentrava en altres coses. Aquest contacte amb tu mateix, es fa més intens.

Edu : como a raó o objectiu que era: turístic, religiós, espiritual, esportiu, social. ?

Barreja d'espiritual i social. Era important la capacitat pròpia de fer-ho. Personal. I també **el fet de compartir-ho amb altra gent.** Altra gent que ve d'altres països del món i moltes vegades t'ho passes més bé. Rius, compartint àpats i a mi i disfruto al menjar si estic ben acompanyat. **I refrescar idiomes,** anglès.. vinga va. Vaig disfrutar molt. Els idiomes m'agraden.

La segona vegada que vas anar. Ja sabies el que era, no? Esperaves trobar alguna cosa o .. què et vas emportar?

Esperava concretament res. Només passar-m'ho bé. Disfrutar-lo. Caminar. Sentir-me còmode. Veure paisatges bonics. Trobar llocs interessants, gent interessants. Paisatges desconeguts. Simplement gaudir. Tenir experiències que a mi em fossin gratificants.

Que vols dir que a la vida diària no trobes gent interessants.

No ho deia en el sentit exclouent. Sinó que una de les coses que m'agrada del Camino era que hi havia més gent. I el fet de compartir amb aquesta gent, de vegades quan algú reacciona d'alguna manera. Em fa pensar que pot ser alguna cosa meua. En determinats aspectes ets massa insistent, massa pesat. .. el tema que **altres persones serveixen de mirall**, també em va semblar enriquidor i .. una mica com una novetat.

Edu: Com de mirall?

Dissenyador: O sigui, per exemple. Vam arribar a un alberg, i la gent era bastant amable. I allà no ho va ser. Tipus sargent. Tots en fila i un per un totes pas. Quatre persones a dins. I si es passava un, deia.. hi ha algú que no sap comptar. A un poble. I un home es va posar nerviós.. i va ser tant seca i desagradable i l'home que tenia al costat va dir. Deixa la estar, perquè a la millor s'ha llevat malament, se li ha cremat l'esmorzar.

Això no saps si ella ha tingut... i al cap d'una estona vaig pensar. Si.. potser si que faig judicis de les coses. El contacte amb les persones em serveix de vegades per això.

Hi havia gent **que venia de molt lluny**. I en moments donats s'enfocaven les coses d'una manera que fa pensar. I penses perquè ho faig això...? I a través dels altres me'n adono. Agafem el que ens reflexa. I jo sóc social per naturalesa. M'agrada estar amb gent i tenir converses i, a part, aquesta part més de coneixement, de compartir coses, d'aprendre. Em vaig adonar compte de fins a quin punt quan estàs sol... què et passa.

Estar amb mi mateix. Vaig recuperar aquest contacte reposat amb mi mateix. Estàs amb tu. Te centres l'atenció. Mires l'ambient, Vas fent les teves cabòries.

Em va sobtar al principi i al final vaig dir. Està bé. Parla amb tu mateix a veure què t'expliques. **Escolta't**.

Edu: I en la tornada, quan vas tornar a casa com va anar? SAINT-JACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO

Dissenyador. Bé, **vaig necessitar adaptar-me**. És com anar de viatge. **Més receptiu a les novetats**. Em va costar més situar-me perquè primer, tota una setmana fora. Amb una història que a nivell personal te una certa intensitat. Després la vaig anar procesant però bé. La veritat es que estic procesant l'experiència.

Edu. Si haguessis d'explicar a un nen què li diries, que és el Camino?

Dissenyador. És Caminar, com una excursió molt llarga. Aleshores. És un viatge que es fa a peu. Et coneixes millor a tu mateix. I, a més a més, tot es diferent cada dia. Els companys de viatge són diferents cada dia. La vida diària, vivim amb les mateixes persones, dinem, treballem amb els mateixos. Per tant, estem en contacta amb els mateixos llocs i itineraris. Tot es canvia radicalment. Mai dorms al mateix lloc, mai amb les mateixes persones, no passes mai pel mateix lloc dues vegades. (heràclit). És un trajecte lineal cap endavant. La part interactiva aquesta no existeix. I lo important és arribar als llocs. És més important, disfrutar-ho i... treure'n profit. Hi ha que ho fan esportivament- Hi ha que ho fan com una cosa turística. Però una cosa tant llarga.

Edu Te'n recordes d'algú que et vingui al cap. Significatiu.

Dissenyador. Vaig trobar un grup de dones que venien de **nova Zelanda**. Que venien expressament. I vaig aprendre molt d'elles. Eren molt diferents. I clar, eren persones diferents. I portaven un ritme bastant semblant al meu- Vam compartir molts àpats, experiències. Etc. Em van agradar molt perquè van ser molt agradables. Ens ho vam passar molt bé, van aprofitar de conèixer el país. I el tema de l'idioma, de la cultura. I tinc un record fantàstic. Van arribar a Santiago i em van enviar un e-mail dient "hem arribat". Va anar molt bé. Hi havia gent de tots els formats, joves, grans, parelles, sols, en grups, estrangers, barrejats, .. una amalgama. Molt interesSant

Recordo un tros del camí que està com a dalt d'un coronet cap a torres del rio. I me'n recordo que era de nit i vaig passejar una mica i vaig estar 3 hores que no hi havia ningú absolutament. I de tant en quant veia alguna llum. I eren uns Camins que no hi havia res. Només Camps. Res. Cap carretera. Hostal. Res. Aquí si et caus i et mors. No et veu ningú. Moltes reflexions. Estic tantes hores sol i estic disfrutant del camí. **Em sento absolutament lliure i deslligat de tot.**

Va se intens. Ho vaig viure amb molta intensitat. Em sentia molt lliure.

Hi va haver moments que estava apurat. No estic com un atleta. Tampoc estic entrenat. Em feien mal les cames. Estava suant, però bé. Vaig veure que aquest ritme de 20 km diaris els podia mantenir durant temps. Intentava no agafar-m'ho com una competició.

Edu El tornaràs a fer

Dissenyador. M'agradaria. Em va permetre conèixer tants llocs interesSants.

Edu: Moltes gràcies.

1. 2. 5. SACERDOT

Raons	Relacions amb un altre	Relacions amb l'altra	Metàfora de la vida	Altres
-------	------------------------	-----------------------	---------------------	--------

Sacerdote de parroquia de pueblo del Camino.

Desde la experiencia que puedo ver en el albergue, nadie es más que nadie. Cada uno en su ciudad, tiene su trabajo, familia, grupito de amigos. Tomos somos iguales, nos ayudamos, os saludáis. Ese es un matiz que comentamos. Aquí encuentras la alegría de compartir, de estar con gente de otras naciones. Eso anima y motiva. La gente estamos con mucha rutina, estrés. Por la sociedad que te lleva a ello. Trabajo. La gente del mundo está estresada. Esto es como un respirar general.

Yo como soy sacerdote. La gente que viene aquí no espero que venga a rezar. La iglesia ofrece algo en el Camino. Gracias a los hospitaleros que tampoco son de rosario diario. Una acogida cristiana y ofrezco esto en el Camino. Cada uno lo reciba como le parezca.

Eso es el espíritu del Camino. Si me duele el pie aparece alguien que me echa una mano. Si estoy triste aparece alguien que me alegra el día.

¿Qué motivaciones?

De todo tipo. Se nota mucho el tipo de peregrino durante los meses del año. En verano, mas joven, más de turismo, de nueva experiencia. Algunos vienen buscando el momento de la reflexión. Que piden misa. El momento de la oración de todos juntos y compartir. Para la gente que va con esa intención o interés es una chispa (el Camino). Y puede haber, cultural, de búsqueda. Con eso hay mucha gente. Gente que tiene problemas y se pone a Caminar para tener reflexión o encontrar una solución.

Te da lo que necesitas no lo que tu buscas. Eso lo he aprendido de los peregrinos. Cada uno viene con un interés una idea. Y el Camino les da lo que necesitan no lo que buscan. Este es el sexto año que estoy. Desde el 22 de octubre del 2005.

Como iglesia creo que se ha hecho una labor muy importante y tenemos que mantener. Desde que estoy aquí, yo venia de una formación distinta con chavales de ESO. Y me enviaron aquí. Encontré con el albergue que ya estaba funcionando. Cada uno le da su... pues no es una propiedad mía. Y yo, pues le he dado esta forma que es la que me gusta y es la que quiero.

1.2. 6. FRANCÈS

Raons	Relacions amb un mateix	Relacions amb l'altra	Metàfora de la vida	Altres
-------	-------------------------	-----------------------	---------------------	--------

Peregrino francés. Traducción simultánea escrita proveniente del francés.

E/ Razones para venir al Camino

Sr. 1/ La razón que tuve al principio, no era la buena.

Al principio quería hacerlo por una hija que tuvo problemas. Luego me he dado cuenta que no se puede hacer el Camino por los otros sino por uno mismo.

Como en la Biblia. Todos los pasos que yo hago, son pequeños pasos en mi interior. Estos pequeños pasos son cuando yo encuentro a otras personas. Como por ejemplo, cuando te encuentro a ti.

Y yo comprendo algo de mi mismo. Y todo el mundo que te encuentras, son como (...) un espejo. Porqué sean religiosos, gente no religiosa. Creo que tuve suerte. Gente extraordinaria, gente con un dimensión humana que me han hecho (...)

Edu ¿Porqué nos encontramos gente extraordinaria aquí y a veces no los vemos en nuestra casa?

Sr. 1

Lo he comprendido porque un día encontré, encontré un holandés que iba de holanda a Francia. Hace 25 años, que era más duro.

En el Camino hay algo que "pasa" hay una alma, una historia, gente que han pasado antes que nosotros, que han sufrido antes que nosotros. Y pasan cosas extraordinarias, Esta mujer dijo que no tienes que tener miedo del fin de Compostela.

Todo lo que has vivido en el Camino, entrará en tu vida. Aprendes en el Camino a abrirte a los otros. Normalmente en nuestra vida estamos cogidos por el trabajo.

Edu ¿Porqué eso?

Sr. 1 En mi caso yo trabajaba en una gran empresa. Tenía un puesto importante. El ritmo de la vida. Yo trabajaba por mis hijos, con una gran casa con hipoteca. Estaba cogido en todo. Actualmente ya no tengo casa, no tengo nada. Lo he perdido todo. Me he divorciado. He cambiado de vida. Mis hijos están más contentos que antes. Me dicen: "Te vemos ahora como eres tu mismo; ya no tienes máscara".

En el Camino, he comprendido que encuentras gente que lo ha hecho. Esto cambia su vida, una vez han llegado a Santiago. Eso ha cambiado su vida

¿Has encontrado gente como tu aquí?

Muchos. Muchos. Quizás por que yo busco este tipo de gente. Hay gente que lo hace por razones turísticas. La gente que me interesa, cambia. A medida que van Caminando, la gente cambia

De Puy en Velais. No es que el Camino sea difícil sino que lo difícil es el Camino.

A fin de cuentas en como en la vida. La vida es difícil. Y hay que aceptarla. (...) En mi caso, he aprendido. El Camino me guía a mí. No soy yo quien hace el Camino. Cada día descubro cosas maravillosas. Cada día me digo cosas increíbles y cosas diferentes.

Hace un tiempo en Francia llegué a un albergue en donde me dieron la llave de la catedral con un órgano. En ese momento había una mujer que estaba por ahí y que era una cantante. Luego volvió y canto el Ave María en la catedral. Éramos 12. Me quedé... Fue extraordinario. Algo que nunca había encontrado. Cada vez me encuentro gente que me cuenta cosas extraordinarias.

A fin de cuentas me doy cuenta que la vida es muy simple. No hay que complicarse la vida.

Hoy yo no tengo nada y soy mucho más feliz que cuando tenía un coche caro, piscina, etc. Puedes vivir con poco y muy ricamente e intensamente. Eso lo comprendo cada día.

Por eso hay que tener, no juzgar a la gente. Hay que tener confianza. Tomar riesgos, pero no es grave. Hay que abrirse al mundo. El Camino te enseña eso.

Veo la parte francesa y la española.

La francesa, hay menos gente. Es más para ti mismo. En España, es una gran empresa. Puede ser chocante. Encuentras el mundo entero.

Creo que hay que hacer el trayecto una vez, de manera entera. No porque yo lo haya hecho. Hay gente que lo hace a trozos y eso corta también la profundidad.

La mujer holandesa me dijo que debes hacerlo una vez en tu vida. Si lo haces diez veces, será que no has comprendido suficiente. Y también aquellos que cuando están en el Camino están felices pero que cuando vuelven no lo están. Esos tampoco han comprendido el Camino...

Me doy cuenta que el Camino es una condensación de la vida. En mi vida he comprendido ahora algo en dos días que en 40 años no había comprendido. Me encuentro mucha gente que (...) las cosas pasan rápido... nunca pensé que sería así el Camino. Es extraordinario. (silencio)

Se que cuando vuelva, tengo tres hijos, a veces hablo un poco con ellos. Ellos sienten que yo cambio. Al hacer el Camino, mis amigos que no entendían me decían que no podía hacerlo, dejar a mis hijos solos. Y yo pensaba al contrario. Es una suerte para mis hijos. Ellos entienden el sentido. Cuando los llamo, les digo que encuentro algo extraordinario. Y ellos me responden que tengo la imagen ahora de feliz. Ellos están también más felices, cuando ellos me ven más felices.

Cuando estás bien contigo mismo, tu estas bien con los otros. Esto es muy importante. Ves, antes yo hacía una máscara. Yo no estaba de acuerdo conmigo mismo ni con mi vida. Yo tenía dos voces. No se si había que hacerlo por los hijos. Pero mis hijos lo sienten y mis amigos profundos.

Antes de partir tenía amigos., pero ahora me doy cuenta que no lo eran de verdad. Unos tienen miedo, me rechazan un poco. Otros que han comprendido mejor. Gente que me envía mensajes diciendo que me acompañan. Eso me ha ayudado a tener relaciones más verdaderas. Me muestra quien son verdaderos amigos y quien no.

Es un Camino de la verdad. Para ti mismo y para los otros.

Me gustaría que mis hijos lo hicieran. Aunque no puedo obligarlos. Pero es tan extraordinario. Hay mucha gente generosa, (...) Una chica alemana, que veo a menudo. Respetar la voz de cada uno. Y hay la interpela ayer que dormí en un albergue con tres monjas. Ellas decían que cuando Usted Camina, no puede ocuparse de los otros. No se puede llevar la mochila de otro. Cada uno debe llevar la suya. Tu Camino es tu Camino. Cada uno tiene su Camino.

Aunque sea con el mismo objetivo. Con la vida es lo mismo. No puedes... yo me he divorciado, tengo una mujer. Cuando estaba casado yo quería ayudarla. Cuando tu no comprendes que no puedes resolver sus problemas. No puedes hacer su trabajo. Ese ha sido mi error.

Cuando pretendía ayudarla, he impedido que hiciera su trabajo ella mismo. No puedes resolver los problemas de los otros. Yo he cometido este error y al tiempo le impedía de hacer su trabajo.

Cuando era joven a veces no lo entendía. El amor verdadero es eso. Dar la libertad al otro. El otro debe hacer su Camino. Esto lo comprendo hoy. Lo comprendo con los hijos.

Tuve una hija que violaron a los 15 años. Lo probé todo, ser gentil, autoritario... no sirvió. Llegué a la conclusión de acompañarla y amarla así. Ella luego volvió a los estudios. Ella lleva su saco y yo el mío.

Yo he comprendido eso con ella. Cuando amas a alguien no puedes hacer su Camino. Yo he visto esto todos los días

Un amigo me llamó y me dijo, qué retienes del Camino.

Difícil de responder:

Creo que no soy lo que digo. Soy lo que hago. Yo soy, tal y tal inteligente. No! En el Camino, hay que Caminar. Si no Caminas no puedes decir que Caminas. Igual en la vida. Hay que mostrar que amas, saber sufrir con la persona. Saber esperar. A veces saber decir no.

No lo hice por razones religiosas. No estoy en contra ni a favor- La religión hacer parte de mundo. He encontrado gente bien y no bien, religiosos y no religiosos. El dios está en el interior de cada uno. Y nosotros escogemos de ir o no en su dirección. Yo te doy la luz, si la quieres.

Hay gente que no la quiere o no puede cogerla. No sé la razón. Hay gente que te dan la luz y ganas de hacer las cosas. No tengo la explicación. Lo veo todos los días.

El Camino te da lo que necesitas no lo que buscas.

Vamos haciendo como una conversación si te parece

Siempre una expresión sincera de buen Camino que lo que te hace es motivar para sacar fuerzas y conseguir el objetivo. Eso es un tema muy importante porque tiene una connotación universal. Por eso he dicho que todos los peregrinos no somos de ningún país y de ninguna tierra concreta. Somos peregrinos.

En realidad si miramos el espíritu del Camino, parece que viene imbuido de valor religioso. Sin embargo, los propios peregrinos con sus colaboraciones mutuas, sus ayudas en situaciones extremas, le dan un grado superlativo de espiritualidad que se demuestra en todo momento. Alentando, ayudando, que hay momentos muy difíciles que se superen con cierta alegría. Par ami eso es imbuir de espiritualidad.

Sin lugar a dudas este espíritu es extrapolable. Estos agoreros de que el Camino de Santiago se hace por razones de promesas religiosas o de situaciones difíciles... para mí cuando yo vaya seré un embajador y diré que no solo van los que tienen una idea religiosa, sino que también va gente que van pensando en conocer a otra. (..) Otras personas, conocer otras costumbres. Es una ebullición de constante espiritualidad que se debe entender desde porqué vienes aquí...

Yo creo que el hacer el Camino de Santiago no es cuestión solamente de hacer tantas etapas durante un cierto tiempo, sino que en realidad tienes que venir con un espíritu abierto de conocer a las personas. Pues con ellas convives y transitas el Camino. Todo ello es una sintomatología de agradecimiento que al final pues tiene que confluir en que todos tengamos que ayudarnos. No cuando sea necesario.

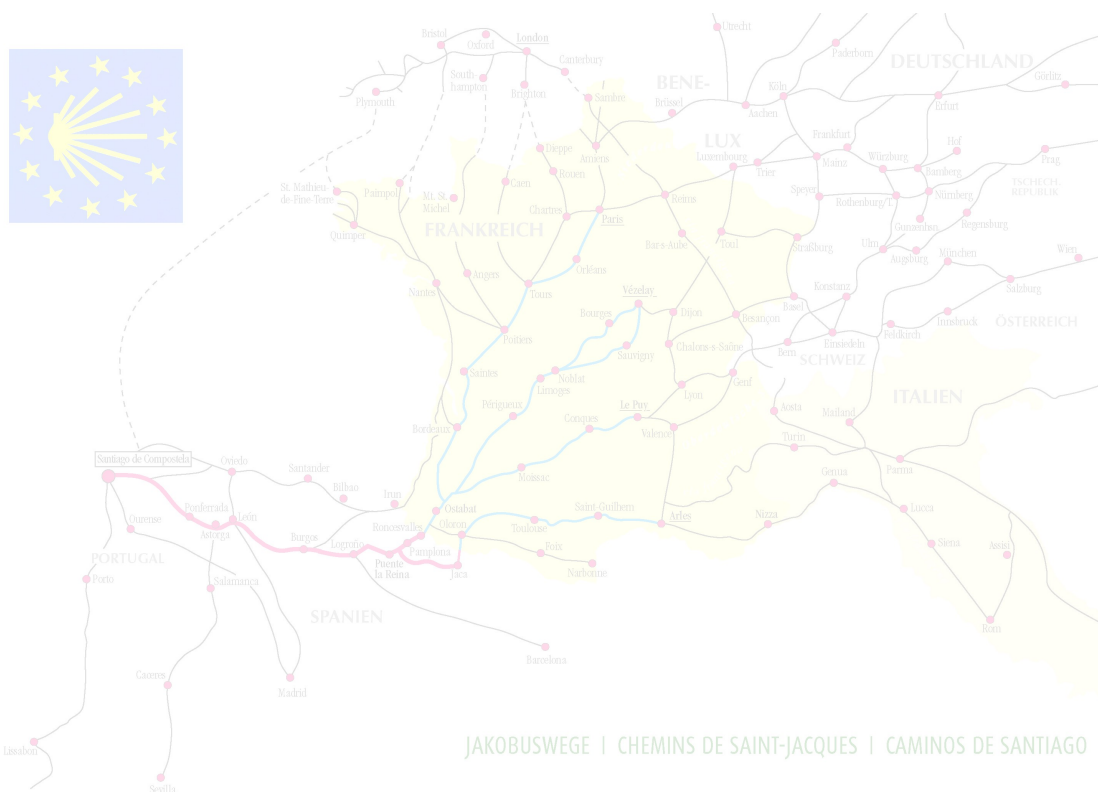
¿Donde queda el pensar en uno mismo?

Yo sin venir al Camino, siempre he discernido de lo que es generosidad sin límites. Que estás siempre en el momento oportuno y el día oportuno, Cuando alguien con una situación de salud o forzosa y tu estas presto con espontaneidad en colaborar y ayudarle. Lo mismo en el Camino. Dentro de la convivencia ordinaria y doméstica, la estamos haciendo a etapas o Caminos cortos que es un pequeño Camino de

Santiago. Un simulacro de Camino.

Diariamente en nuestra vida cotidiana y convivencia familiar, siempre estamos mostrando los valores, principios y riquezas que nos aporta el Camino de Santiago. Creo que he acertado con la decisión de venir al Camino de Santiago. Voy a tratar por todos los medios de ser embajador de mis propias experiencias y aventuras. No a título particular sino por los otros peregrinos. Pues del punto de vista espiritual, tiene una connotación muy importante. Yo diría que aprendes aquí a pensar más en los demás que en uno mismo. Porque uno mismo no puede solo con sus propias fuerzas y medios. Pero al comprender los momentos difíciles de agotamiento que tu tienes que ser el que resuelva tu problema, tienes que ser bondadoso porque con los demás. Que sienes la seguridad que alguien te va ayudar. Y tienes que corresponder la generosidad con generosidad.

Annex 2. ENTREVISTA DE GRUP

Annex 2.1. Detall de l'entrevista en grup

Lloc: Albergue de Bercianos

Moment: Actividad conjunta de peregrinos antes de preparar la comida.

Nombre d'hospitalers: 5: Carlos, Natividad, Rosa, Pedro y Jesús

¿Quien habla castellano?

Who Speaks Only English?

I come from LA, this is my first time as hospitalero, I am completely addicted to the Camino. I have made it 7 times, from various placés. Including in 2009 started the Camino in Rome until Santiago.

Opportunity for us to introduce ourselves. Sey to us where you are from , whether it is the first time doing the Camino and say what you like. We'll go round in circles.

- Me llamo Rosa y estamos ayudando un poco a los peregrinos, haciendo lo que podamos. Con mucho gusto. Vengo de Madrid. He hecho el Camino y se lo duro que es. Queríamos ver el punto de vista como hospitalero, pues hemos sido peregrinos. Nos toca ese lado ahora. Antonino es el ángel de la guarda de aquí. Me gusta venir por aquí cuando tengo tiempo libre.
- Soy Natividad, vengo de Madrid también, y esta es mi primera experiencia como hospitalera. Empezamos el día 15 y bueno, hoy estamos más relajados- Ya esta todo organizado. Cada día es un día especial, porque la gente es diferente. Toda especial. Estoy aprendiendo que hay días que conectas con gente que luego te sabe mal que se marche.
- Antonino and his wife, for more than 10 years are the constant here. We come and go. The priest com only every few days- Antonino y Tina are the ones who take care if there is any problem.
- Me llamo Jesús. Vengo de otro albergue. Cada día, como ellas han dicho., es distinto. Pero es la vida. Parece mentira que si estas dispuesto a recoger. La de cosas distintas que cada día encuentras. El Camino está, pero el Camino sois vosotros. Pues nosotros lo único que hacemos es aprovecharnos de vosotros aunque suene duro.
- Buenos días. Me llamo Carlos de Madrid pero he salido de Burgos. Muy contento e ilusionado y con mirada a Santiago y bien. Estoy cogiendo una experiencia que desconocía y muy positiva. Estamos haciendo el Camino juntos desde Burgos. (Hijo). Nos falta mi hermano que no ha podido venir, y la verdad que queríamos tener una experiencia juntos, es que estamos disfrutando bastantes cosas. Aprendiendo y disfrutando mucho.
- Pues yo también me llamo Alfonso soy de Sevilla, empecé en Roncesvalles.

- Soy una especie de adicto. Es mi séptima vez. A parte de conocer gente. Lo principal es desconectar un poco de la vida, conocer un poco de la vida. Esto es una especie de gran hermano. A veces hablas de la gente sin saber su nombre otras veces si... Todo el mundo sufrimos de lo mismo y ... se disfruta.
- El dinamizador repite que esa persona ha hecho el Camino 7 veces. (La gente aplaude).
 - Soy Alejandro. También de Sevilla. Quería que Alfonso me enseñara su adicción al Camino. Lo bueno y lo malo del Camino.
 - It's Michael, nice to meet you all. I came from Poland. My sister was there two years ago ans she encouraged me to go there. She was doing the Camino from Leon. So, here I am.
 - Me llamo Eric. Vengo de France de Puy en Velais y voy a Finisterre. Vivo en el Sur de Francia. En Niza. No hablo muy bien el español
 - Juan María, Francés, no español. Salí el 25 de mayo de mi casa en dirección a Santiago. Y ahora estoy volviendo a casa a pie también después de pasar por Fisterra. Estoy retirado, que es una gran ventaja.
 - Me llamo Ángela, de Hungría. De Sant Jean Pied de Port y se va a Compostela (Aleman).
 - Claudia de Bayern (Alemania). Tiene que para el León, por desgracia. En los últimos días ha aprendido más que en los últimos 20 y pico años de vida.
 - Me llamo Max de Alemania, Baden Wurtemberg. Primera vez. Desde San Jean a Santiago. Tiene que decir gracias por su bonita vida
 - Soy Jesús de Bilbao. Desde hace tiempo tenía ilusión de hacer el Camino pero no llegaba el momento. Luego tuve un estrés crónico laboral muy importante y me lo repensé. Y a los 67 ame retiré. Lo primero que hice después de retirarme fue el Camino. Para desestresarme, porque ese vinculo de amistades que tenía allí y tenía que comprobarlo
 - Soy Eberhard de Bavaria. Quería ir al Camino desde hace 10 años y ahora empecé hace 16 días. Espero llegar a Santiago. Me gusta mucho estar aquí. Voy por mi hijo y mi hija.
 - Eduardo, estoy haciendo solo cuatro días y estuve aquí de hospitalero y me faltaban estos días y quería aprovechar ahora. También otra razón es porque hago unas entrevistas por el aspecto del sentido del Camino y las relaciones sociales.
 - Soy Manolo, vengo de Bilbao. He salid de Roncesvalles y quería hacer esta experiencia. Porque no es lo mismo que te lo cuenten que hacerlo.
 - Hola. Soy Irene de valencia. Camino con Natalia. Somos muy lentas nos adelanta todo el mundo y nos motivan los piropos. Me encanta la anarquía social del Camino que te puedes sentar o hablar con quien quieras. Puedes hacer lo que quieras si no molestas. Haces toda una serie de cosas que en tu vida normal creías que era imposible. Puedes Caminar muchos kilómetros que nunca hubieras pensado que podrías hacer. Me gusta la disciplina del levantarte y vestirme, andar, comer. Demuestra lo capaz que es uno de hacer cualquier cosa. Me sirve para luego en mi vida diaria en el trabajo de verme capaz mejor.
 - Soy de Eslovaquia, vivo en Francia y aprendí sobre el Camino hace tres

- semanas. Estoy en situación de tomar decisiones sobre mi vida. Qué hago y dónde. Ha habido muchos cambios importantes en mi vida. Ahora no sé que hacer. Me encanta muchas cosas y... estoy contento de estar aquí y divertido.
- Soy de Irlanda del Norte. Mi primer Camino. Tuve muchos cambios en la vida y me dijeron que con este Camino podría hacerme más fuerte y enriquecerse.
 - Soy Martin de Irlanda del norte, encontrar gente y hablar con ellos. Es una experiencia increíble. Su tercera experiencia. En casa es difícil decir hola incluso por la calle. Pero aquí como un peregrino, es otra cosa. En los E.E.U.U. tuve tengo OCD que significa obsessive compulsive disorder pero en mi caso sería obsessive Camino disorder. He querido que mi hija venga, experimente el Camino y vea una mejor manera mejor de hacer. Vivo en Belfast.
 - My name is Xuan. Soy de Corea del Sur. Soy un turista pero voy a Santiago Caminando. Gracias por el
 - Me llamo Pedro pero voy a cantar una canción. Amor, amor, amor, el mensaje es el amor, ama a tu hermano como a ti mismo. Esto es amor. (id).
 - Soy italiana. Solo se un poco de inglés y un poquito de español. (la gent riu...). Hace un año lo hice para estar consigo misma. Conocer mejor mis límites, mis fuerzas. También mucha fuerza de los otros peregrinos, conocerles y hablarles. Le gusta levantarse muy pronto por la mañana; a las 4h, porque me gusta el silencio, las estrellas el alba. Es un poder, un gran poder de me encanta. Ana de Italia con mi hija martina, estamos en el Camino Hice hace tres años de Sant Jean a León decidí volver.
 - Soy americano y portugués, Pedro. Vivo en San Francisco. Lo hice hace tres años y me volví adicto. Volví hace dos años y voy siendo hospitalero de grañón a bercianos varias veces. Ha sido una gran experiencia el ser hospitalero que es una experiencia incluso mejor. Encuentras a tanta gente de todo el mundo. Muchas gracias a todos.
 - Soy Cris de Dinamarca. Mi primer Camino fue una gran experiencia en el año 2005. Decidí volver, y esta es mi cuarta experiencia del Camino.
 - Soy de Dinamarca. Nos acabamos de encontrar. Acabé mi trabajo e hice un master pero antes de entrar en la nueva experiencia pasé por aquí para aprender español y hacer el Camino. En junio le dije a mi sobrino que lo haría con él. El es muy competitivo y tienen 14 años y vamos a llegar los dos pronto a Santiago.
 - Martina la próxima vez.
 - Carlo, primera vez en el Camino. Trabajo en una auditoria Ernst and Young. Un día me pregunté cual es el objetivo o misión de mi vida. Mi mejor amigo me contestó que necesitas ir al Camino. El dejó su trabajo (...) ¡En serio! (...) Y se fue conmigo al Camino. Es una gran experiencia para calmar mi mente y pensamientos. Para encontrar la misión de mi vida. Creo que cuando llegue a Santiago espero decirme: “Eso es lo que quieres”

Annex 3. ENQUESTES

A Continuació es poden trobar 4 respostes d'enquestes sobre el camí de Santiago del total que va ser enviat en el seu moment. Les respostes han estat de Rosa, Mónica. Quenia i Marisol. Amb tres d'elles vaig Caminar : Rosa, Mònica i Marisol, mentre que Quènia l'havia fet en un altre moment.

Rosa: Nascuda a Burgos

Mònica: Nascuda a Madrid

Marisol: Nascuda a Bilbao

Quenia: Nascuda a Pelotas (Brasil).

Annex 3.1. Model d'enquesta

- Nom:
- Ciutat, nació o origen i grup d'edat: (voluntari)
- Número de dies fets i projectats del Camino:
- Raons o motivació per fer el Camino:
- Definir l'esperit del Camino:
- Sol o acompanyat: Si-No – Comentar
- L'experiència era com te l'esperaves? Si-No – Comentar
- Destaca alguna persona trobada rellevant o especial:
- Com ha estat la relació amb altres nacionalitats, igual, diferent?
- Has arribat a algun descobriment nou d'algun tipus?
- Has experimentat alguns sentiments o emocions diferents a la teva vida habitual al Camino?
- Moltes gràcies per la teva col·laboració.
- T'adjunto la pàgina web on penjaré els resultats de la recerca.
- Gràcies i bon camí.

Annex 3.2. Llistat de qüestionaris

Annex 3.2.1. Maria Rosa

Nacionalidad: ESPAÑOLA

Algún rasgo que te identifica:

Datos del Camino

¿Año que lo hiciste? Desde el año 2003 todos los años nueve días

(veces)

¿Saliste solo/a? No primero con un amiga, después y durante 7 años con una sobrina y este año de nuevo con amiga

Experiencia del Camino EXCELENTE

¿Fue como te esperabas? ¿En qué sí y en qué no? Cada año es diferente, Estoy viendo como los intereses del peregrino están cambiando, la solidaridad y el hacer Camino juntos se esta perdiendo a favor del individualismo y intereses particulares.

¿Qué motivación/es recuerdas que tenías? Dedicarme un tiempo a la reflexión personal. Esta dedicación te permite un análisis de todo lo que transcurre en este aborígen cotidiano. Andar mueve todo: lo físico, lo espiritual...todo. Quemar energías y conseguir subir montañas mejora la autoestima, te reafirma en posibilidades... Si estás interesado puedes.

Destaca una persona (o dos) relevante que hayas encontrado en el Camino. ¿Cómo era y porqué te acuerdas de ella? Siempre recordaré a un seminarista y su mensaje "No pretendamos ser buenos, actuemos pensando en ser correctos" Hubo otras muchas personas y a quien siempre recordaré por su visión positiva del ser humano y su capacidad para la reflexión es a Eduardo Salvador. Nos hablamos poco pero esta en mi corazón. Recuerdo también a un peregrino italiano: transmitía tanta energía positiva

¿Hay alguna diferencia entre las amistades o relaciones del Camino y las amistades o relaciones en tu vida habitual? Comenta.

Es una diferencia total desde mi punto de vista. El peregrino- peregrino (que no el turista, el oportunista...) "cala" "deja huella" esta en toda la esencia humana libre de prejuicios, sencillo, se muestra tal cual es su humanidad, no demanda nada solo acompaña.

Las amistades de la vida ordinaria exigen, te comprometen, están mas a la que salta, todo es menos profundo mas superficial y material

Si son diferentes, comenta qué razones, elementos, o contexto hacen que sean diferentes.

¿Recuerdas algunos sentimientos o emociones que hayas experimentado realizando el Camino? Comenta:

Conseguir atravesar los Pirineos fue mi mayor satisfacción interna, ser capaz de algo impensable, era trabajoso, mi animo estaba muy bajo pero con esfuerzo y el animo de mi sobrina fue una prueba superada que me ha ayudado a otros muchas experiencias en la vida, sobre todo a poner límites y a decir las cosas mas claras y con mayor sinceridad.

La vista de Santiago de Compostela desde Monte do Gozo, es algo increíble, eleva la moral. La sensación de paz, de armonía que te proporciona la recompensa al esfuerzo supera con muchos las emociones cotidianas que son siempre basadas en cosas

materiales.

¿Qué sería para ti el espíritu del Camino? ¿Existe o no?

¿Conlleva algunos valores o elementos? Comenta:

La humanidad, el compañerismo, la capacidad de vivir sin apenas cosas materiales. La superación personal en cada etapa. La energía positiva del contacto humano

¿Recuerdas haber tenido algún aprendizaje o descubrimiento concreto? Comenta:

Ya explique. Al Camino hay que ir con la mente limpia, sin otro interés que el de ir a parar, los amigos se hacen en cada etapa, libres sin otro afán que el de compartir. Son tantas cosas vividas y aprendidas en cada instante, cosas que te son validas desde como dormiste en el albergue, como te recibió y la actitud del hospitalero, el vecino que roncaba, la pareja que se conocía....

¿Desearías comentar alguna otra cosa?

El Camino esta hay, cada año una nueva experiencia, mientras las fuerzas físicas me lo permitan seguiré Caminando, después algún tiempo como hospitalero, también me gustaría. Es el mejor tiempo destinado a las vacaciones. Es la liberación temporal de todas las angustias y anhelos acumulados.

¿Querrías que te envíe los resultados o un resumen de ellos?

Si X_

Muchas gracias por tu participación

Annex 3.2.1. Monika

Nacionalidad: ESPAÑOLA

Algún rasgo que te identifica: SOCIABLE Y EMPÁTICA ACQUES | CAMINOS DE SANTIAGO SENSIBLE

Datos del Camino

¿Año que lo hiciste? _____uffff me pillas hace 5 años???? SOLO 1 VEZ _____
(Veces)

¿Saliste solo/a? _____NO CON MI ACOMPAÑANTE

Experiencia del Camino

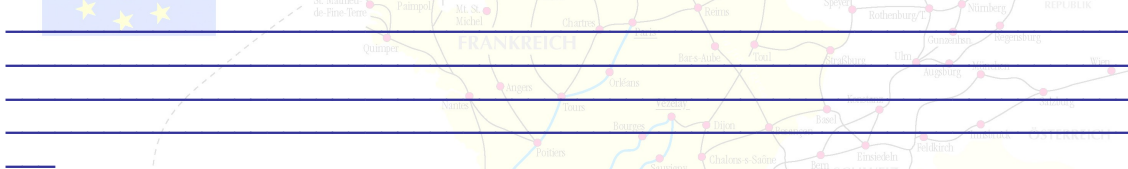
¿Fue como te esperabas? ¿En qué sí y en qué no?

Iba abierta a lo que viniera, todo iba a ser bienvenido pues anhelaba tanto iniciar el Camino!!! Fue una conexión espiritual increíble conmigo y con el universo

¿Qué motivación/es recuerdas que tenías? El DESEO de poder llevar a cabo algo que desde pequeña había soñado, mi afán de conseguirlo y de superación y ver que era capaz saltando miedos inconscientes

Destaca una persona (o dos) relevante que hayas encontrado en el Camino. ¿Cómo era y porqué te acuerdas de ella? A MI MISMA, A JAVIER MI ACOMPAÑANTE DE VIDA, A TI EDUARDO Y POR SUPUESTO A MI DIOS ahh y en San Juan Ortega al Padre del que tanto había oído hablar, era más un viaje interior el que quería realizar

¿Hay alguna diferencia entre las amistades o relaciones del Camino y las amistades o relaciones en tu vida habitual? Comenta.

A las personas nos une la magia y conexión espiritual, somos familias energéticas en esta tierra y eso propicia que nos unamos, en mi caso cuando conectas a este nivel ya sea en una disco, en tu vida, en el trabajo, en el Camino,...son redes q nunca se van a poder separar Me considero afortunada por estar entre ese grupo de "locos" terrenales que no nos avergüenza hablar de esta conexión donde las amistades se hacen eternas, y donde escuchamos aquello que no nos cuentan con palabras sino lo que su alma nos dice (no sé si te respondí Eduardo) sólo hice una vez el Camino y exceptuando tu no volví a contactar con nadie

Si son diferentes, comenta qué razones, elementos, o contexto hacen que sean diferentes.

Quizás lo que compartes y el entorno hacen que las relaciones sean distintas pero si existe este halo de conexión del que hablo al regreso se mantendrá la relación

¿Recuerdas algunos sentimientos o emociones que hayas experimentado realizando el Camino? Comenta:

_____ VITALIDAD, AMOR HACIA MI MISMO D ELA MANERA MÁS PURA Y
 CON MAYOR PAZ, EMOCIÓN, TRISTEZA, ALEGRÍA, SUPERACIÓN DE MIEDOS,
 MOMENTOS DE “ESTO ES LA OSTÍA”, **TOCAR EL CIELO, ENTRAR EN MI , EN EL
 OTRO...Y**
 SEGUIRÍA....

¿Qué sería para ti el espíritu del Camino? ¿Existe o no?
 ¿Conlleva algunos valores o elementos? Comenta:

_____ PARA MI el Camino tiene una **dimensión espiritual
 extraordinaria** pues al **Caminar contigo mismo durante horas llevando
 tu vida a cuestras y dejándote sorprender por el que vendrá hace que solo se viva el
 momento y no necesites nada más!!!** Los sentidos se desarrollan en plenitud, tu
 respiración, tu escucha interior a todos los niveles tanto el físico como el emocional, el
 olor de la vida de la naturaleza, el tacto de las cosas q percibes de otra manera, la
 vista de detalles que se te escaparían de manera habitual, el gusto ante sabores
 nuevos, la vista de cosas q jamás hubieras imaginado ver.....Para mi solo hay un
 espíritu del Camino y es entrar en contacto con el mundo material y **el legado que nos
 han dejado nuestros antepasados, pueblos, catedrales, iglesias, casas**, y la tierra q
 fue pisada por miles y miles de años y de vivencias

¿Recuerdas haber tenido algún aprendizaje o descubrimiento concreto? Comenta:
 _____ Que todo en la vida está en nosotros si queremos
 creernoslo

¿Desearías comentar alguna otra cosa?

_____ GRACIAS por esta encuesta que me ha permitido recordar que me llevó a
 iniciarme en el Camino y todo lo que sigo viviendo de esa experiencia que no
 recordaba solo
 vivia

¿Querrías que te envíe los resultados o un resumen de ellos?

Si _ No _

Muchas gracias por tu participación

A TI.....GRACIASSS

Annex 3.2.3. Sra Villalba

Nacionalidad: Brasil

Algún rasgo que te identifica:
Pasión

Datos del Camino

¿Año que lo hiciste? 2010
(Veces)

¿Saliste solo/a? Sí

Experiencia del Camino

¿Fue como te esperabas? ¿En qué sí y en qué no? Fue más do que esperaba. Ha sido una experiencia de conexión fuerte con los demás y con la naturaleza. Ha sido una oportunidad única de expresión, comunicación, paz, alegría, contacto humano.

¿Qué motivación/es recuerdas que tenías? Encontrar conmigo misma, viaje interior, contacto con los demás, aire puro, contacto con la naturaleza.

Destaca una persona (o dos) relevante que hayas encontrado en el Camino. ¿Cómo era y porqué te acuerdas de ella? Lola una señora de unos 55 años me recuerdo de ella porque me ha pasado una sensación de maduridad y paz. Ben un ingles de 23 años con lo cual Camine una semana y que era una persona alegre, empática, amable. Me recuerdo de el porque nos reímos muchísimo juntos.

¿Hay alguna diferencia entre las amistades o relaciones del Camino y las amistades o relaciones en tu vida habitual? Comenta.

___ Sí muchísima. Allí creas un vínculo muy fuerte con los demás muy rápidamente. Hablas de quien eres, que te gusta, porque estas haciendo el Camino, que te apasiona, cuales son tus fortalezas y debilidades,...

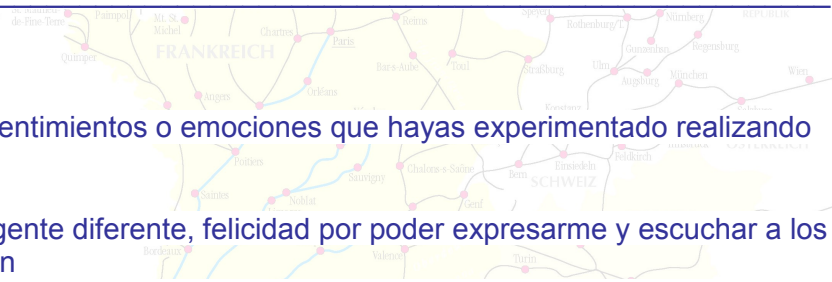
Si son diferentes, comenta qué razones, elementos, o contexto hacen que sean diferentes.

___ Las personas sacan las mascararas y se abren a los demás sin miedos de ser ellas mismas y de pasarlo bien.

¿Recuerdas algunos sentimientos o emociones que hayas experimentado realizando el Camino? Comenta:

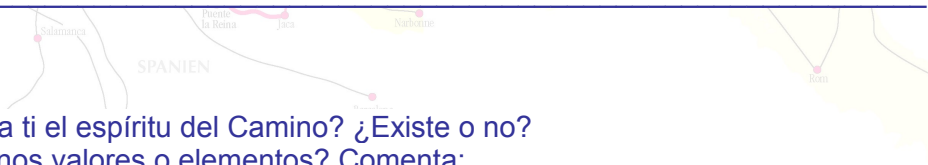
___ Alegría de conocer gente diferente, felicidad por poder expresarme y escuchar a los demás, paz, renovación espiritual.

¿Qué sería para ti el espíritu del Camino? ¿Existe o no?

¿Conlleva algunos valores o elementos? Comenta:

___ Si las personas en el Camino están mas abiertas a compartir, a donarse, a hablar de su esencia y de conectar con la esencia de los demás en un intercambio de experiencias, emociones, sentimientos, vida. Para mi el espíritu del Camino es el espíritu de la conexión con uno mismo , con los demás y con la naturaleza.

¿Recuerdas haber tenido algún aprendizaje o descubrimiento concreto? Comenta:

Sí que hay mucha gente bonita en el mundo y estamos aquí para enseñar y aprender. La vida es una escuela.

¿Desearías comentar alguna otra cosa?

__Quiero terminar el Camino un día!!!! Fue una experiencia importante na minha vida. Adorei Caminhar esses 12 dias ao lado de pessoas tao majas, tao bonicas.

¿Querrías que te envíe los resultados o un resumen de ellos?

Si _ No _

Muchas gracias por tu participación

Gracias a ti por me hacer recordar los momentos y las personas bonitas que allí encontré.

Annex 3.2.4. Maria Soledad

Nacionalidad: ESPAÑOLA

Algún rasgo que te identifica: me gusta Caminar por el monte

Datos del Camino

¿Año que lo hiciste?

2006 y 2008, pero no completo

(Veces)

¿Saliste solo/a? NO

Experiencia del Camino

¿Fue como te esperabas? ¿En qué sí y en qué no?

__Mejor de lo que esperaba. Pensaba que habría más colapso en baños y duchas y menos servicios en los albergues. Imaginé que la gente sería solidaria y en eso no me equivoqué.

¿Qué motivación/es recuerdas que tenías? Mi pasión por la naturaleza y acompañar a una persona muy querida

Destaca una persona (o dos) relevante que hayas encontrado en el Camino. ¿Cómo era y porqué te acuerdas de ella? un chico muy apasionado con el Camino, tranquilo y atento.

 Una mujer con mucho sentido del humor apasionada por la vida, con familia y profesión que se tomaba unos días con sus amigos para vivir el Camino.

¿Hay alguna diferencia entre las amistades o relaciones del Camino y las amistades o relaciones en tu vida habitual? Comenta.

 Las relaciones habituales parten con más prejuicios

Si son diferentes, comenta qué razones, elementos, o contexto hacen que sean diferentes.

 En el Camino nos presentamos tal y como somos, no tenemos miedo a ser criticados. También creo que a las personas se las conoce de verdad con el paso del tiempo, 15 días fuera de casa ayudan a tener buen carácter, es fácil socializarse.

¿Recuerdas algunos sentimientos o emociones que hayas experimentado realizando el Camino? Comenta:

 Emociones relacionadas con la sencillez, pequeñas cosas y momentos enriquecedores que obviamos en la vida diaria por las presiones sociales y las prisas.

¿Qué sería para ti el espíritu del Camino? ¿Existe o no?

¿Conlleva algunos valores o elementos? Comenta:

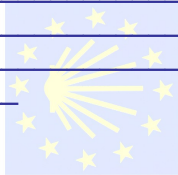
 Si existe, sería entregarnos más a los de alrededor y mimarnos a nosotros mismos, observando y disfrutando de las experiencias y lugares por donde se transcurre. Hay gente que se conoce más a sí misma por contar con momentos de reflexión, en mi caso ese no fue el espíritu

¿Recuerdas haber tenido algún aprendizaje o descubrimiento concreto? Comenta:

Valorar lo que tengo.

¿Desearías comentar alguna otra cosa?

¿Querrías que te envíe los resultados o un resumen de ellos?

Si _ No _

Muchas gracias por tu participación

Annex 4. OBSERVACIO PARTICIPANT

Annex 4.1 Guia d'observació i dimensions. Diari de camp

- Dia i lloc d'arribada i sortida:
- Primers sentiments personals dels veïns i elaboració sobre base cognitiva dels sentiments i emocions.
- Previsió i plan del dia:
- Expectatives del que passarà avui:
- Observació/Informe visual de relacions entre altres peregrins:
- Inventaria de amb quantes persones he parlat, i contingut de la conversa.
- Reflexió diària de què ha passat el dia.

Annex 4.2 Text de transcripció de comentaris gravats previamente.

La observación participante se basará en reflexiones diarias del bloc de notas. Son pensamientos resumidos de lo más importante acaecido durante el día.

Primera reflexió :

Salgo de Carrión de los Condes. 16-ago-2011. Cogí un autobús que me llevó a Burgos y de Burgos he cogido un bus y ya empecé a Caminar. Son la una y media. Llevo 45 minutos Caminando.

Ya he ido observando cosas interesantes. A ver. En el mismo Burgos antes de empezar a Caminar, me encuentro sentado en un banco al lado del río. Sin yo decir nada, un señor se me ha acercado y me ha dicho buen Camino. Un señor burgalés de unos 60 años y me ha sorprendido pues se me ha quedado mirando y luego me ha soltado la frase.

Luego unos jóvenes extranjeros y el chico me han saludado, sólo por mi vestimenta. Y ya estoy Caminando. Me he dado cuenta que el Camino es un Camino de atención. Que llevan hacia un sentido. El sentido del Camino. Es el Camino de mi vida.

Que disfrutes del Camino y de lo que te encuentras. Y eso es muy importante para no perder de conciencia de lo que estás haciendo. Para no desviarse del Camino. Y no pasa nada. No obstante, es lo que da sentido en línea con la vía láctea y la centralidad del paseo.

Este es un tema grande del Camino. El **objetivo común que** une a todos los peregrinos. .

Segona reflexió:

El buen Camino. Llevo andando 2 horas bajo un sol de espanto. Y pasa alguien en bicicleta y te dice "buen Camino". Es un acto que puede elevar la moral mucho. ¿He creado un vínculo? No lo sé. Si que se que con diferentes medios, estamos en un

mismo sentido. Y eso es lo que nos une. Nos unen los cuerpos ante el gran objetivo, la gran empresa que es esa llegada. Al miedo. Al miedo de si podré soportarlo. Si me voy a lesionar, cansar, quemar, soportar, desviar del Camino, si encontraré una distracción que me aparte. Tal vez tan bueno, mejor o peor. Nos une el estar juntos, el ir hacia el mismo sitio. A largo y a corto plazo. Nos une el irnos encontrando. Nos une un saludo que es más que un saludo que te dice algo así como: “te tengo en cuenta, soy como tu, ánimo”. Quien lo dice, despliega su comprensión, sus ganas de decirte algo. Soy un cuerpo con una mochila. Da igual si eres Rockefeller o el más pobre del mundo. Tus dos piernas son tu coche. Y eso es lo que cuenta. Tal vez cuentan los *queviures*. Tal vez cuenta tu resistencia. Y tu práctica y días. Pero básicamente estás tu a tu. Es como encontrarte con la muerte, Es el Camino hacia la muerte. La muerte, y el Camino, nos igualan. Nuestro esfuerzo medido en forma individual pero compartida y somos iguales. Ir en coche no es lo mismo que ir en bicicleta o en caballo. Es cierto. Son vínculos pasajeros que te ayudan a seguir empujando. Te olvidas. Es un vínculo que se crea que se descrea de forma líquida. No es el vínculo de la vida. No es que ahora sea líquida. Sino que ahora se ha hecho líquido lo que antes era fijo. Y lo que antes era líquido, ya no existe.

Saludar a un vecino, ya no se saluda... casi como un vecino de antes. Nos alejamos. Es un cambio de escalón. Intercultural. No importa una salida. Buen Camino. Levantar la mano. Diferentes países. No importa. Lo importante es estar ahí y apoyarnos en ese sentido. Tanto a largo como a corto. Pero nos acompañamos en una dirección. Mirando al frente no a sí mismos. Me olvido de la pareja.

Tercera reflexió

Ahora hablaré del compartir. Antes hemos hablado de compartir objetivos. Compartir Camino, destino, espacio, albergue, comida, ideas, pensamientos, motivaciones, dolor, sufrimiento; eso genera unión. Tal vez será la parte positiva del “mal de muchos consuelo de tontos”. Compartir los males del destino. Compartir los altibajos, compasión por el otro y por uno mismo. Compartir espacios.

Traer algo que puedes dar. Comida, bebida. Llevar algo que puedas dar. Desde lo material, espacial, hasta lo no verbal. Compartir un saludo, una sonrisa. Oxana¹¹. Comer juntos. Encontrar los espacios. Un espacio compartido. Cada uno está como quiere estar sin ningún tipo de coacción. No es tanto la liquidez.

Antes una compañera hablaba del autoconocimiento. Conocer los límites personales, Saber cuanta fuerza tengo. Testarse, conocerse. Conocer la energía. Conocer los límites propios. La cabeza debe decir lo mismo que dice el cuerpo.

Quarta reflexió

El Camino y sus galones. Al Caminar te encuentras con personas. Y muchas veces se pregunta: de donde vienes y a donde vas. De donde vienes significa a menudo saber cuantas veces has hecho el Camino. Da como un cierto caché o nobleza si uno llega de lejos. El número de kilómetros al día, así como la distancia global en días. Suele dar un galón. También si lo has hecho en bicicleta o descalzo; en invierno, o verano. El número de kilos que llevas. El buen Caminante lleva poco peso. Pero si llevas 12 kilos, es un símbolo de fuerza que suele dar *caché* y gozo a quien lo cuenta. También está el haber sido hospitalero que viene a ser una forma de asociación con el Camino. Llegar hasta el final. Los dolores también. Cuanto más duele, más galón.

¹¹ Es tracta d'un concepte de filologia macua a Africa. Un principi fonamental del seu comunitarisme. Oxana vol dir el menjar junts. Aquest menjar junts te tota una simbologia. També Epicur que parlava de la importància de menjar amb els amics.

No se habla de trabajo normalmente. En el Camino, el trabajo es casi tabú.

Cinquena reflexió

La sorpresa.

Cuando no llegas al sitio que esperabas. Cuando llegas. Los parajes. Tu salud que está mejor o peor. LA sorpresa especial, de encontrarte esa persona con quien habías hablado antes. Ese grupo con quien te habías encontrado antes. La alegría de encontrar a alguien en un lugar y, además, conoces a gente. Viajas con amigos, en cierta manera. Que van **entrando y saliendo al tren del Camino**. Entran y salen. No de forma líquida. Se juntan de forma según lo sienten en cada momento. La liquidez parece sólo individualismo. El Camino es más comunitarista. Los vagones del Camino están en un paraguas común de dejarse sentir. Un aquí y ahora. Comparto una sonrisa, un hasta luego. Un hasta nunca. Hasta muy pronto. Y ... puede llegar desde bodas, relaciones, etc. No se sabe.

Sisena reflexió

Siento un sentimiento de la complicidad que se acerca al de la compasión. Siendo compasión más unidireccional mientras que complicidad es más bidireccional. Compartir sentimientos cuando estás Caminando y tienes algo en común aunque puede haber motivaciones diferentes. Una disciplina, cuesta levantarse, cansancio, agotamiento, sol, fuerte. Es más relajante estar en una playa. Entonces la gente que hace el Camino puede tener diferentes motivaciones. Entre ellas, la deportiva.

Setena reflexió

Conocimiento ante las dificultades y conflicto. Con uno mismo y con el otro. Dolor, que puede ser subjetivo pero cómo reaccionamos ante ellos. ¿Como acusamos o no a los demás? Una forma de conocernos a los otros. Y ante el conflicto tres cuartos de lo mismo. Conflicto llega cuando existen situaciones extremas. El Camino de Santiago te lleva a situaciones límite. Poco para llegar. Estás que todos los dolores y los diablos de dentro salen. Afloran. Y esa manera de relacionarnos con ese dolor. Como se supera ese dolor. Ese conflicto físico. Es una clave para esos límites. No deja de ser un elemento que nos informa de cual es nuestro límite real. Sería como luchar contra nosotros. Podemos mantener, luchar, aceptar. El dolor es nuestro mayor acompañante. Nuestro amigo. Según como estemos con el, nos facilitará o dificultará las cosas, para la búsqueda del sentido. Tenemos a ese amigo/enemigo. Pero mejor ser su amigo para poder continuar en el Camino y no ceder ante todas sus peticiones. Somos conscientes que es necesario.

Vuitena reflexió

Lo cansado que estoy ahora ffffff

. Ha sido como una odisea. *Tot plegat*. 27 kilómetros. Tengo una ampolla que empieza a salir en medio de los pies. En unos calcetines. Para que no me diera el sol iba todo tapado. Y nada.

Desena reflexió

Bueno, después de la primera noche en el albergue que parece que pertenece a un templario famoso francés. Jacques. Hablé con un peregrino y es la primera noche y hablando con él. Un chico de Castellón me comentaba que una de las cosas que le atrae es el ejercicio y el aspecto social. Pues aquí hace cosas que en su pueblo no hace. Me he dado cuenta del ritual de compartir casa, lavabo, ir al mismo lavabo. El individualismo ha creado como compartimentos estancos. Por otro lado el Camino parece que devuelve el espíritu de la interacción de los rituales propios de la vida. Afeitarse, ir al lavabo. El cenar. El ofrecer, el cenar. Ha sido una manera de encontrarse entre los peregrinos. Una persona se encuentra con otra x veces. Cuantas veces me encuentro yo con alguien o repetido. El aspecto de la **repetición** concede esa creación de vínculo. Tal vez no es tanto por intensidad pero si por frecuencia.

Una intensidad muy interesante. Muy focalizada. Y esta mañana me he levantado pronto. Y para no quedarme solo, me levanté a las 6 y en un cuarto de hora ya estoy Caminando. Así que con todo eso, me he levantado una hora antes. Aquí estoy, Caminando solo. Y al final, pues me puse a Caminar solo y veo de lejos a esos chicos. A la luz de la luna que permite por suerte ver bastante el Camino. No sé si el de Santiago, pero si el que Camino. Las señales son importantes no perderse. Ahora me encuentro como (...) como qué no hace calor. No estoy tan cansado. Pequeño dolor pero a estas alturas muy grandes.

Onzena reflexió

He salido a las 6.10 en dirección a Bercianos del Real Camino. He pasado por Moratinos y son las 6.50. He ido Caminando con señalizaciones. Las señales son amarillas y con la luz de la luna tal y como está hoy. Se ve casi de día. El Camino con esa dirección y esa misión que me lleva a mi destino del día y mi destino final. Hay momentos que me siento perdido. Tengo que confiar y equivocarme. Si tengo algún error, seguir hacia adelante. Porque está pensado de hacerlo de determinada manera. Está bien. Viendo las señales claras y seguirlas y eso nos da una vida más clara. Si consideramos también el Camino como una metáfora de la vida.

Y eso. El Camino es como una metáfora, del nacer, crecer, adultez, y morir. Llegar al destino es la muerte. Pues por eso, mi destino. Cuanto más ambicioso es. Si nos ponemos metas, pues estamos ahí con fuerza para seguir disfrutando el proceso. El Camino. Con ese dolor. Al día siguiente quedan las magulladuras. Que si se rompe una ampolla. Que si duele la cadera. Lo bueno que sea por la mañana es que se está fresco. Ahora empieza a salir la luz... una belleza impresionante.

Dotzena reflexió

Son ahora las 10h 45m y hacer un rato he estado paseando con una peregrina que encontré por casualidad. Habíamos dormido en el mismo albergue y no habíamos hablado. Ahí en el cruce de Caminos hemos comenzado a Caminar juntos. He hablado un poquito con ella. Nacida en Suiza, Michel, tiene 23 años y es estudiante de sociología y lengua alemana. Las razones que tuvo para hacer el Camino fueron que una amiga le comentó si la quería acompañar al Camino. Y la acompañó. Sus amigos se sorprendieron mucho, pero de forma positiva (al saber que ella iba a hacer esta, digamos que *hazaña*). Otra motivación fue que el padre de Michel ya había hecho el Camino. Entiendo que ella ya está (familiarizada). La amiga. Irónicamente, se ha lesionado tanto que decidió volver. Así que Michelle ha decidido continuar sola desde Burgos a Santiago. El Caminar juntos durante 45 minutos ha permitido comentar un poco sobre el Camino. Y ella me enseñó en su libro ir en el mismo Camino que iba

ella.

Le he explicado que algunas peregrinos han dicho que en el Camino se pueden generar o amistades a veces más importantes que con los padres. Ella al oírlo dijo: *noo!*. Debe tener ella vínculos fuertes con su familia. Al llegar a Sahagún, a 11 km de Bercianos me fui a comprar fruta y tomar café. Y ella me dice que se iba directa a tomar café. Nos hemos dado la mano y nos hemos dicho buen Camino. Un trozo de vida que nos hemos acompañado.

Pero ese encuentro tan espontáneo del Camino. Sin apegos de ningún tipo. Encuentras y desencuentras mucha gente. No existe el miedo. Luego me despedí. La volví a encontrar y aproveché a hablar con el responsable del albergue. Y fue una conversación muy interesante. Pues en este año jacobeo hay más peregrinos. De las 6 hasta las 9 de la mañana. Y me he quedado hasta las 10 para llegar pronto a Bercianos. Y plantarme ahí a las 12. Pero tal como está de gente, son 30 o 40 camas. No es obvio. Confío que sí. Seguiremos Caminando hasta el próximo pueblo que se llama Burgo ranero. No hay otra. La conversación con el chico pues nada, ha sido bastante interesante. Hemos hablado de todo. Ha sido muy amable, me ha regalado una chocolatina. Es del Madrid. Y... hemos tenido una buena conversación de fútbol bastante real.

Trezena reflexió

Los límites y el saber conocerse. La velocidad que cada uno tiene como óptima. No es cuestión que tenga más o menos velocidad o kilómetros. La cuestión es que sepa mis límites de tiempo y velocidad. Si conozco mi velocidad conoceré mi límite. Cuanto peso.

Son elementos variados que conforman mi límite. No es un límite absoluto. Depende de lo que hice ayer, si tengo que ayudar a alguien. Si acompaño o me acompañan. ¿Cómo me voy dosificando en este Camino? ¿Qué me doy para poder ser más eficaz? Dentro de todas las dificultades, sacar el máximo partido si no aprender también.

Tanto esfuerzo permite pensar en cómo saberse dosificar como elemento clave del límite. También las posibilidades. Son como dos polaridades; como prueba y error, prueba y éxito. Establecer la forma ideal, adecuada, más propia que dentro del Camino, cada uno tiene. La proporción áurea de cada uno. Deberé descubrir la combinación entre pequeñas etapas, grandes en función de cómo me encuentre, mis dolencias y mis energías.

Catorzena reflexió

Reflexión sobre parte de mi viaje sobre a donde quiero ir. Si quiero estudiar una cosa, otra, si continuo en una línea. Si llego con claridad; cuántas asignaturas y cómo lo combino con trabajo. Y propuestas concretas de lo que quiero hacer. También cómo me veo en 4 años en mi trabajo, en mi vida y qué miedos tengo.

Quinzena reflexió

Un momento crítico es el previo a llegar. Cuando queda una hora. Se me acaba de romper una ampolla y el resto del cuerpo va tirando bastante bien. Me queda la duda de si llegaré bien o no. Es un momento interesante. Relativamente duro. Me reitero en lo que deseo hacer y la planificación para avanzar e ir obteniendo experiencia sobre el

Camino.

Quinzena reflexió

Kurt en Bercianos nos hizo un recordatorio médico en inglés. No en vano a estas alturas un peregrino se ha vuelto un pequeño auto enfermero de pies. *Rest, eyes, compression and elevation*. Son las recetas para la tendinitis. Poner hielo hasta 15 minutos, no más. Vensas que controle la inflamación. Elevar los pies durante la noche. Ejercicios de calentamiento antes de salir. *Stretching*.

Las ampollas se deben limpiar con alcohol. Para el hay que hacer un agujero y no pasar un cordel, como se dice. Sacarlo con alcohol y cubrirlo alrededor del pie con *betadine*. Si la ampolla está abierta límpiala con antiséptico y yo utilizo crema antibiótica normal sobre los dedos y sobre el pie.

Setzena reflexió

Bueno, Estoy saliendo del albergue de Bercianos. No tiene nombre la experiencia. Pues había estado aquí de hospitalero 15 días. Hace tres años y al llegar había otros hospitaleros... total nos han recibido muy bien, y yo no decía nada. Pero, por esas casualidades, he encontrado al cura que me ha reconocido. Y a partir de ahí el ha vuelto y hemos tenido una estancia fantástica. Luego me he presentado a todos y me han tratado de hospitalero y me han dado de comer. Ha sido una experiencia fenomenal. Ahora, acabo de salir pues he estado hablado con rosa, natividad, Kurt, pedro y otro chico. Son 5 esta vez. Me han dado un bastón, que me ha ido muy, muy bien. También ha venido Irene tarragona, una chica de valencia con su amiga. Y bueno. He entrevistado a unas personas. Tengo sus grabaciones pero impresionante.

Disetena reflexió

He salido hoy a las 7.15 de Bercianos en dirección a Mansilla de las mulas. Unos 25 Km. Con eso me permite que al día siguiente tenga 20 kilómetros hasta León. Con lo cual si salgo a primera hora de la mañana, a las 5h, ya puedo coger cualquier cosa que me lleve a Barcelona. Otra conclusión de la entrevista, ha sido que todas tenían un objetivo de 10 minutos y han durado como mínimo el doble de lo previsto. La gente tiene ilusión por hablar, por explicar, por canalizar que es como abrir algo (íntimo) que luego cuesta cerrar. Eso habrá que avisarlo al principio. Sobre todo con las entrevistas. Avisar que la entrevista es 15m y avisar que no me puedo estar más tiempo.

Divuitena reflexió

Sigo en Camino hacia Reliegos. De hecho me he encontrado a dos personas, entre otras he hablado con una chica brasileña de algo menos de 30 años y le enviaré para que haga la entrevista por e-mail. Está, ella, estudiando en Madrid. En su familia conocen a Paulo Coelho aunque no les cae bien. En Brasil se hace bastante el Camino. Hay ahora, una película: el Camino hacia la felicidad, más o menos. Luego he hablado con otro chico que va a repetir para hacerlo entero. El va solo. Pues considera que el sentido del Camino o su esencia o elementos es el ir solo. En el sentido de abrirse al otro.

Creo que me voy a parar aquí un ratito. (...) Si.

Dinovenena reflexió

La experiencia de este día en Mansilla de las mulas ha sido fantástica. Se me había hecho una ampolla y estaba, *fff*, un poco mal. Tuve una conversación bastante larga con dos personas. Un italiano con una guitarrita y un chico de Gavá. Luego con otro chico de unos 20 años de Alemania que estudiaba biofísica. Daniel. Conoció una chica en Estrasburgo de España y se inspiró a ir al Camino y seguir practicando español.

Más tarde hablé con María de Italia de unos 50 años, con una chica de Hungría de unos 25 y con pedro de unos 50 también. Con estas 3 personas en el albergue hemos tenido unas conversaciones más profundas. La chica de Hungría tenía como motivación superar los miedos y demostrarse a sí misma que era capaz. Luego los retos del Camino con todo lo que comporta. Una señora italiana que vino con su hija de 16 años tenía una elaboración en sus comentarios que no he registrado. Con pedro con quien estaba sentado mientras me curaba los pies con agua y sal, he estado hablando tanto del Camino como de su vida como psicólogo.

